

■ ISSN 1906-3016 (Print)

■ ISSN 2697-5017 (Online)

วารสารการวิจัย

กาสะลองคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2563

Vol.14 NO.1 January-June 2020

Kasalongkham Research Journal
Chiangrai Rajabhat University

วารสารการวิจัย

กาสะลองคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563

ISSN 1906-3016 (Print) ISSN 2697-5017 (Online)

Kasalongkham
Research
Journal

Chiangrai Rajabhat University

<http://research.crru.ac.th>

วารสารการวิจัย

กาสะลองคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Kasalongkham Research Journal

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563 ISSN 1906-3016 (Print) ISSN 2697-5017 (Online)

เจ้าของ :	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100 โทรศัพท์ 0 5377 6104 ต่อ 104, 1907	
วัตถุประสงค์ :	วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ บทความวิชาการ, บทความวิจัย, บทความและหนังสือ, บทความปริทัศน์, บทความวิจัย โดยเนื้อหาในบทความเกี่ยวข้องกับศิลปศาสตร์, มนุษยศาสตร์, ปรัชญาและสังคมวิทยา	
ที่ปรึกษา :	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัทธา มุ่งไรสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัส กลิ่นหนู	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
บรรณาธิการ :	อาจารย์ ดร.อนันต์ แก้วตาดีบ	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
กองบรรณาธิการ :	ศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ ศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม รองศาสตราจารย์ ดร.ต่าย เชิญฉวี ศาสตราจารย์ ดร.พิติน แดงจวง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ลีตระกูล รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงดี รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติสุดา ศรีสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์สินี ชมภูคำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หนึ่งหทัย ชัยอาภา อาจารย์ ดร.ณัฐพล สันธิ อาจารย์ ดร.ชฎาพัศน์ สุขกาย อาจารย์ ดร.ฤทัยภัทร พิมลศรี ดร.ยุทธศิลป์ ชุมณี	เกษียณอายุราชการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เกษียณอายุราชการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เกษียณอายุราชการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เกษียณอายุราชการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เกษียณอายุราชการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เกษียณอายุราชการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ฝ่ายจัดการ :	นางอัจฉรา สิ้นไชยกุล นายเจนณรงค์ ยศมูล	

ออกแบบและพิมพ์ที่ : ไมโครคอม 132/5 หมู่ 4 ต.บ้านดู่ อ.เมือง จ.เชียงราย 57100

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ : ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

- บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประเมินอิสระหรือพิชญ์พิจารณา (Peer Review)
- ข้อคิดเห็นใดๆ ที่ลงพิมพ์ในวารสารวิจัยฉบับนี้เป็นของผู้เขียน คณะผู้จัดทำวารสารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
- กองบรรณาธิการวารสารไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ขอให้อ้างอิงแสดงที่มาด้วยเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
- การกระทำใดๆ ของผู้เขียนที่ผิดต่อจริยธรรมการวิจัย ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

- 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานในสถานประกอบการ
จังหวัดเชียงราย
Factors Affecting the Decision Making to Employ Accounting Graduates
of Chiang Rai Enterprises
- 15 ความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน
จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562
The opinion of client towards service of Sathon Sub-District
Administration Organization, Songkhla Province in fiscal year 2019
- 31 การพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
Development of curriculum to enhance English reading literacy
for grade 6 students
- 47 ภาพพจน์ : กลวิธีการใช้ภาษาในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3
Figure of Speech: The Language Usage in Poetry Writings by The King Rama III
- 57 ความคาดหวังของสังคมต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามแนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
Social Expectations for Master of Political Science, Politics and
Government Program, Suratthani Rajabhat University toward
Process of Teaching in the 21st Century
- 73 อิทธิพลของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัท
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Influence of Work Honesty on Work Efficiency of Business Accountants
in the Northeast Province

- 89 แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานผู้ให้บริการธุรกิจการแพทย์แผนไทย: กรณีพนักงานผู้ให้บริการในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
Working Motivation of Service Providers of Thai Traditional Medicine Business: A Case of Service Providers in Mueang District, Chiang Rai Province
- 99 การพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม : ความท้าทายต่อการจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์เชิงพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย
Multiculturalist-based Community Development: The Challenge towards Social Work Education Provision in Northern Thailand Pattanaphanu Tooltham
- 115 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหาร และการแปรรูปอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม
The organizing learning activities using Project Based Learning to develop professional skills on food preservation and food processing for grade 10 students in Wiangchai Witthayakhom School.
- 129 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
A Set of Constructivist Learning Activities in Visual Arts for Lower Secondary School Level

บทบรรณาธิการ

วารสารการวิจัยกาสะลองคำปีที่ 14 ฉบับที่ 1 เป็นวารสารการวิจัยที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความวิชาการ, บทความวิจัย, บทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือที่เกี่ยวข้องกับทางการศึกษา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเอกสารทางวิชาการสำหรับเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของนักวิจัย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยที่สนใจ โดยบทความที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านกระบวนการการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตามสาขาวิชา โดยวารสารการวิจัยกาสะลองคำยังเป็นวารสาร (กลุ่มที่ 2) ที่อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

บรรณาธิการขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความวิจัยมาให้พิจารณาตีพิมพ์ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านในการพิจารณาบทความ (Peer Reviews) ที่ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทความทางวิชาการให้มีคุณภาพและความถูกต้อง และขอขอบพระคุณกองบรรณาธิการทุกท่าน ตลอดจนทีมงานที่มีส่วนสนับสนุนการจัดทำวารสารการวิจัยกาสะลองคำฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี หวังว่าวารสารการวิจัยกาสะลองคำจะสามารถตอบสนองความสนใจของผู้อ่าน และหากท่านผู้สนใจต้องการส่งบทความวิจัยตีพิมพ์ในวารสารการวิจัยกาสะลองคำ สามารถส่งมายังกองบรรณาธิการวารสาร ซึ่งจะได้ดำเนินการรวบรวม คัดกรอง เพื่อนำไปสู่การเผยแพร่ผลงานด้านการวิจัยอันจะส่งผลต่อการเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการและยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

บรรณาธิการ
วารสารการวิจัยกาสะลองคำ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงาน ในสถานประกอบการ จังหวัดเชียงราย

Factors Affecting the Decision Making to Employ Accounting Graduates of Chiang Rai Enterprises

ณัชพล หลั่งนาค^{1*} วชรี มนัสสนิท² จริยา แก้วภักดี¹ อุดมศักดิ์ ปัญญาเข้ม¹ และ ชุมพูนุช ไชยชมภู¹
Natchapol lungnak^{1*}, Watcharee Manussanit², Chariya keawpakdee¹,
Udomsak Punyakhem¹, Chumpunuch chaichompoo¹

Received : 5/8/2020

Revised : 7/29/2020

Accepted : 9/3/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงาน และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานจำแนกตามรูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 324 แห่ง จากการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) เท่ากับ 0.825 และได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.915 โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงรายมีระดับการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานในด้านทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชี และความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความรู้ด้านกฎหมายทางการบัญชี คุณธรรมจริยธรรม และความรู้ทั่วไป มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ส่วนความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีระดับการตัดสินใจในระดับปานกลาง

สำหรับการศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานโดยจำแนกตามลักษณะรูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการที่แตกต่างพบว่า รูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการที่แตกต่างกัน

¹ บัณฑิตบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเชียงราย

¹ Bachelor of Accountancy, Faculty of Business Administration, Chiangrai College

* Corresponding author. Tel. 080-1356261 E-Mail : natchapollungnak@hotmail.com

² บริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเชียงราย

² Bachelor of Business Administration, Faculty of Business Administration, Chiangrai College

ได้แก่ 1) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด 3) บริษัทจำกัด และ 4) บริษัทมหาชนจำกัด โดยมีการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 ในทุกปัจจัยคือ 1) ความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี 2) ความรู้ทั่วไป 3) คุณธรรมจริยธรรม 4) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ความรู้ด้านกฎหมายทางการบัญชี และ 6) ทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชี

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, บัณฑิตสาขาบัญชี, สถานประกอบการ

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the level of the entrepreneur decision making to employ accounting graduates. 2) to compare the entrepreneur decision making to employ accounting graduates classified by enterprise types. The sample used in this research were 324 Muang Chiang Rai enterprise executives, specifying the sample size by using power analysis. The research instrument was a questionnaire which passed the reliability test by 3 specialists, it has Item Objective Congruence (IOC) at 0.825 and reliability at 0.915. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation and one-way analysis of variance.

The results showed that Chiang Rai entrepreneurs have the decision making to employ accounting graduated level in accounting software knowledge and accounting professional knowledge at the highest level. In the aspect of accounting law knowledge, morality and ethics and general knowledge were at a high level. And information technology knowledge was at a moderate level.

In the aspect of comparison between the entrepreneur decision making to employ accounting graduated classified by enterprise types found that the different types of enterprise which are 1) registered ordinary partnership 2) limited partnership 3) company limited 4) public company limited were significantly different at .05 in every factor which is 1) accounting professional knowledge 2) general knowledge 3) morality and ethics 4) information technology knowledge 5) accounting law knowledge and 6) accounting software knowledge.

Keyword: Decision Making, Accounting graduates, Enterprise

ความสำคัญของปัญหา

สถานประกอบการที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะอาศัยข้อมูลทางการบัญชีเป็นแนวทางในการ

บริหารกิจการ กล่าวคือ ข้อมูลทางการบัญชีจะช่วยให้การวางแผน การตัดสินใจ และควบคุมการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นสถานประกอบการจึงให้ความสำคัญในการจัดบันทึกรายการต่างๆ ที่เกิดจากการประกอบธุรกิจอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปจัดทำรายงานทางการเงินต่างๆ อย่างเป็นระบบ ด้วยการทำบัญชีและการตรวจสอบบัญชีอย่างครบถ้วนและถูกต้อง ซึ่งผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่นี้คือ นักบัญชี ซึ่งจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่ช่วยผู้บริหารในการวางแผน วางระบบบัญชี เพื่อให้รายงานทางการเงินมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดพื้นฐานของการควบคุมทางการเงินบัญชี (กฤษฎณา ดิษฐ์แก้ว และคณะ, 2560) ซึ่งประสิทธิภาพของนักบัญชียังนั้นเกิดจากคุณลักษณะด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาได้ และด้านภาษา (สรุขนุช บุญวุฒิ และ ไพฑูรย์ อินตะชนัน, 2559) และต้องมีความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี ตลอดจนนักบัญชีต้องมีทักษะทางวิชาชีพบัญชี (โสภภาพรรณ ไชยพัฒน์ และคณะ, 2555) โดยคุณลักษณะดังกล่าวถือเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจรับบัณฑิตเข้าทำงานของสถานประกอบการ ซึ่งจังหวัดเชียงราย นับได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่มีความโดดเด่นในเรื่องการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว และมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัด จึงส่งผลต่อการจดทะเบียนธุรกิจเพิ่มขึ้นในแต่ละปีซึ่งส่งผลต่อความต้องการบัณฑิตสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบัณฑิตในสาขาบัญชี

โดยจังหวัดเชียงรายมีสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนที่สามารถผลิตบัณฑิตสาขาบัญชีจำนวน 4 แห่ง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปสำรวจคุณลักษณะหรือปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานในสถานประกอบการ โดยคาดว่าผลจากการวิจัยครั้งนี้จะช่วยเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถและมีความชำนาญตรงตามความต้องการของสถานประกอบการซึ่งจะเป็นการตอบโจทย์ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานในสถานประกอบการ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานจำแนกตามรูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการ จังหวัดเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะเพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับบัณฑิตเข้าทำงาน ดังนี้

- 1) ความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2552) ประกอบด้วยทักษะวิชาชีพบัญชีแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ (1) ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills)

(2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน (Technical and Functional Skills) (3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Skills) (4) ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร (Interpersonal and Communication Skills) และ (5) ทักษะทาง การบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ (Organizational and Business Management Skills)

2) ความรู้ทั่วไปในวิชาชีพการบัญชี ญาณธนา ดิษฐ์แก้ว และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่า นักบัญชีควรมีความรู้ทั่วไปในวิชาชีพการบัญชี เกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ ความรู้ในศิลปะ วรรณกรรมและวัฒนธรรม ความสามารถในการคิด อ่าน เขียน การวิเคราะห์ วิจัย โดยสรุป คือ คุณสมบัตินักบัญชีที่พึงประสงค์ด้านความรู้ทั่วไปที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้องการคือ (1) มีความรู้ทางด้านสังคม ติดตามข่าวสารบ้านเมือง (2) มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางเศรษฐกิจของประเทศ (3) มีความรู้ด้านการเมืองการปกครอง (4) มีความรอบรู้ในสถานการณ์โลกในปัจจุบัน และ (5) มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3) คุณธรรมจริยธรรม สภาวิชาชีพบัญชี (2547) ได้กล่าวถึง จรรยาบรรณ จริยธรรม มรรยาทแห่งวิชาชีพบัญชี ไว้ว่า เป็นข้อกำหนดวิธีปฏิบัติงาน (รวมถึงความประพฤติ) ที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีทุกคนต้องยึดถือเพื่อดำรงความเป็นมืออาชีพ เพื่อสร้างเสริมเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ ในอันที่ส่งผลให้ลูกค้าและสาธารณชนเชื่อมั่นในมาตรฐานที่สูงของวิชาชีพ และมั่นใจว่าผู้ประกอบการวิชาชีพจะระมัดระวังปฏิบัติตามมาตรฐานแห่งวิชาชีพที่กำหนดไว้นั้นโดยเคร่งครัด ปัจจุบันมี มรรยาทของผู้สอบบัญชี ที่ถูกกำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 4 (2534) 4) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

4) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2550) ได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามลักษณะวิชาชีพไว้ในคู่มือหลักสูตรบัญชีบัณฑิต ฉบับปรับปรุง ไว้ว่าคุณลักษณะบัณฑิตสาขาบัญชีที่พึงประสงค์ต้องมีความรู้ ความสามารถทางด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการใช้อุปกรณ์สำนักงานและการใช้โปรแกรมเกี่ยวกับการคำนวณได้ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของโปรแกรมการบัญชีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ว่า “รู้ บัญชี ก้าวทันเทคโนโลยี ภาษาดี มีจรรยาบรรณ” ซึ่งแนวโน้มของกลุ่มผู้ประกอบการมีความต้องการบัณฑิตสาขาบัญชีที่มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ซึ่งจะทำให้กับบัญชีสามารถทำงานได้ง่ายขึ้น

5) ความรู้ด้านกฎหมายทางการบัญชี ภาควิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2562) ได้กล่าวถึง ผู้ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชีควรมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ ดังนี้ (1) พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 (2) กฎกระทรวงว่าด้วย การยกเว้นไม่ต้องจัดให้มีการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็น โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2544 (3) ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2554 เรื่อง กำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2554 (4) ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 6) เรื่อง ผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2547 ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 6) เรื่อง ผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2547 (5) ประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2543 (6) ประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง

กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (7) ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2547 (8) ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2548 (9) ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2547 (10) ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 (11) พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 (12) ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) (13) ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 13) เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการฝึกหัดงาน การทดสอบเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2549 (14) ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 18) เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการฝึกหัดงาน การทดสอบเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1) พ.ศ. 2552 (15) ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 20) เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการฝึกหัดงาน การทดสอบเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2) พ.ศ. 2554 (16) ข้อกำหนดสภาวิชาชีพบัญชี เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาคุณวุฒิการศึกษาของผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2549 (17) ข้อกำหนดสภาวิชาชีพบัญชี เรื่อง ขอบเขตของวิชาที่ต้องทดสอบเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีของผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2553 และ (18) ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 15) เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมหรือเข้าร่วมประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2550

6) ทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชี โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) โปรแกรมธุรกิจทั่วไป (Business Software) คือ โปรแกรมใช้ในการบริหารจัดการสารสนเทศขององค์กร โดยจะเป็นตัวเสริมความคล่องตัวในการนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหาร ได้แก่ MS Word, Excel, PowerPoint และ Access เป็นต้น และ (2) โปรแกรมทางการบัญชี (Accounting Software) คือ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้กับงานด้านบัญชีโดยเฉพาะ มีหน้าที่บันทึก ประมวลผล และเสนอรายงานเกี่ยวกับรายการค้าที่เกิดขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่การลงบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป การผ่านรายการไปสมุดบัญชีแยกประเภท และสรุปผลรายการค้าออกมาในรูปของงบการเงิน ในปัจจุบันโปรแกรมทางการบัญชีมักเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมประเภท ERP package ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาก ตัวอย่างของโปรแกรมประเภทนี้ได้แก่ SAP R/3, Oracle และ Crystal Formula เป็นต้น ซึ่งทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชีสำเร็จรูปทางการบัญชีที่นักบัญชีควรมีทักษะจำแนกตามขนาดของกิจการ จารุณี อภิวัฒน์ไพศาล (2555) ไว้ดังนี้ (1) กิจการขนาดเล็ก (ยอดขายไม่เกิน 5 ล้านบาท) (2) กิจการขนาดเล็ก-ขนาดกลาง (ยอดขายไม่เกิน 250 ล้านบาท) และ (3) กิจการที่ใช้โปรแกรมประเภท ERP เพื่อทำบัญชีการเงิน (ยอดขายตั้งแต่ 500 ล้านบาทขึ้นไป)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานในสถานประกอบการจังหวัดเชียงราย มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 2,599 แห่ง ประกอบด้วย 1) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด 3) บริษัทจำกัด และ 4) บริษัทมหาชนจำกัด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (Power Analysis) ด้วยโปรแกรม G*Power สำหรับการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA หรือ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (นิพิตุพนธ์ สนิทเหลือ และคณะ, 2562) จำนวน 6 ปัจจัย โดยกำหนด Effect size f ระดับกลาง 0.25, $\alpha = 0.05$, power = 0.95 และ number of groups ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 ตัวอย่าง และทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

2.1 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับรูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานในสถานประกอบการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีลิเคิร์ท (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจในระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจในระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจในระดับ น้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้มากำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถาม เพื่อสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

2.2.4 นำแบบสอบถามฉบับร่างไปทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1) การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยการใช้วิธีคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค (Item Objective Congruence: IOC) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป โดยได้ค่า IOC = 0.825

2) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานประกอบการแบบเจ้าของคนเดียวในจังหวัดเชียงรายจำนวน 30 ตัวอย่าง แล้วนำไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.915 ซึ่งผ่านตามเกณฑ์พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเครื่องมือไม่ต่ำกว่า 0.80 (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกที่มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปไว้ใช้เป็นข้อคำถามได้ทั้งสิ้น 55 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.73-0.88

2.2.5 นำส่งแบบสอบถามไปสอบถามผู้บริหารสถานประกอบการในจังหวัดเชียงรายจำนวน 324 แห่ง และนัดวันและเวลาในการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล

3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติดังนี้

3.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) โดยการใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนโดยใช้เกณฑ์ประเมินแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Reference) (กรทิพย์ จันทรแจ่ม และคณะ, 2553) ดังนี้

4.50 - 5.00 ระดับ 5 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจในระดับ มากที่สุด

3.50 - 4.49 ระดับ 4 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจในระดับ มาก

2.50 - 3.49 ระดับ 3 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจในระดับ ปานกลาง

1.50 - 2.49 ระดับ 2 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจในระดับ น้อย

1.00 - 1.49 ระดับ 1 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจในระดับ น้อยที่สุด

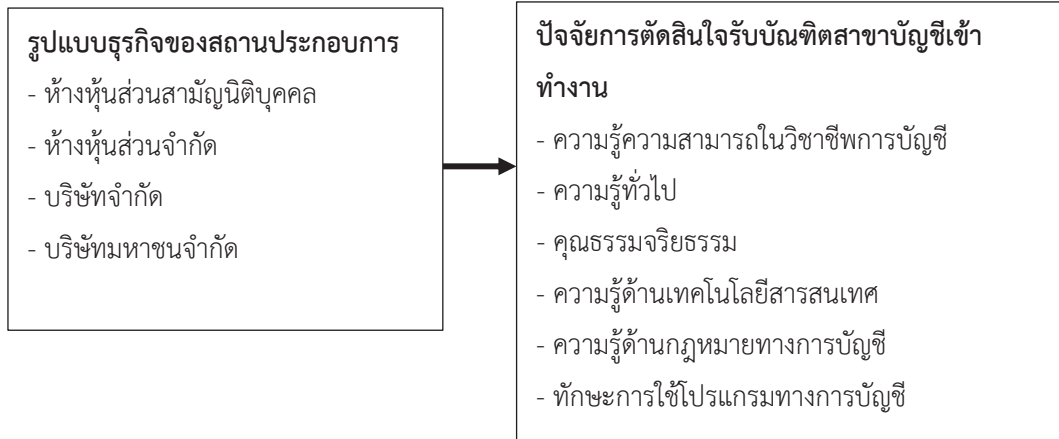
3.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential analysis) เพื่อทดสอบความแตกต่าง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Least Significant Different (LSD) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ 1) รูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการ ได้แก่ (1) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล (2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด (3) บริษัทจำกัด และ (4) บริษัทมหาชนจำกัด

4.2 ตัวแปรตาม คือ ปัจจัยการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานได้แก่ 1) ความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี 2) ความรู้ทั่วไป 3) คุณธรรมจริยธรรม 4) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ความรู้ด้านกฎหมายทางการบัญชี และ 6) ทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชี

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย จากการทบทวนเอกสาร งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาไว้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยปัจจัยการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงาน

ปัจจัย	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
1. ความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี	4.55	0.94	มากที่สุด
2. ความรู้ทั่วไป	3.78	0.83	มาก
3. คุณธรรมจริยธรรม	4.14	0.91	มาก
4. ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.35	0.87	ปานกลาง
5. ความรู้ด้านกฎหมายทางการบัญชี	4.25	0.79	มาก
6. ทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชี	4.59	0.93	มากที่สุด
ภาพรวม	4.11	0.88	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับปัจจัยการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานในสถานประกอบการจังหวัดเชียงรายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในภาพรวมมีค่า 0.88 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า ระดับการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานของกลุ่ม

ตัวอย่างมีความสอดคล้องกัน และเมื่อพิจารณาเป็นปัจจัยพบว่า ทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมา ได้แก่ ความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี ($\bar{X} = 4.55$) ความรู้ด้านกฎหมายทางการบัญชี ($\bar{X} = 4.25$) คุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.14$) ความรู้ทั่วไป ($\bar{X} = 3.78$) และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.35$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานจำแนกตามรูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Least Significant Different (LSD) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานกับรูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการ ด้วยค่าสถิติ F-test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานจำแนกตามรูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ		SS	df	MS	F	Sig.
1. ความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี	ระหว่างกลุ่ม	3.281	3	1.157	3.814	.002*
	ภายในกลุ่ม	74.381	212	0.370		
2. ความรู้ทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	27.622	3	3.877	5.017	.000*
	ภายในกลุ่ม	134.817	212	0.759		
3. คุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	31.689	3	2.753	10.459	.013*
	ภายในกลุ่ม	68.843	212	0.430		
4. ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	6.871	3	1.728	7.320	.021*
	ภายในกลุ่ม	89.735	212	0.443		
5. ความรู้ด้านกฎหมายทางการบัญชี	ระหว่างกลุ่ม	8.725	3	1.896	3.503	.004*
	ภายในกลุ่ม	152.443	212	0.567		
6. ทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชี	ระหว่างกลุ่ม	5.731	3	1.314	4.384	.000*
	ภายในกลุ่ม	98.378	212	0.467		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า มีปัจจัยการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานในสถานประกอบการจังหวัดเชียงราย จำนวน 6 ปัจจัย มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้แก่ 1) ความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี 2) ความรู้ทั่วไป 3) คุณธรรมจริยธรรม 4) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ความรู้ด้าน

กฎหมายทางการบัญชี และ 6) ทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชี แสดงให้เห็นว่า สถานประกอบการที่มีรูปแบบธุรกิจแตกต่างกัน อาทิ 1) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด 3) บริษัทจำกัด และ 4) บริษัทมหาชนจำกัด จะมีการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในทุกปัจจัย

สรุป อภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการศึกษาระดับการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานในสถานประกอบการ จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงรายมีระดับการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานต่อทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชี และความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความรู้ด้านกฎหมายทางการบัญชี คุณธรรมจริยธรรม และความรู้ทั่วไป มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ส่วนความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีระดับการตัดสินใจในระดับปานกลาง

1.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานโดยจำแนกตามรูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการที่ต่างกัน พบว่า รูปแบบธุรกิจของของสถานประกอบการที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 ได้แก่ 1) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด 3) บริษัทจำกัด และ 4) บริษัทมหาชนจำกัด มีระดับการตัดสินใจแตกต่างในทุกปัจจัยคือ 1) ความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี 2) ความรู้ทั่วไป 3) คุณธรรมจริยธรรม 4) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ความรู้ด้านกฎหมายทางการบัญชี และ 6) ทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชี

2. อภิปรายผล

2.1 จากผลการศึกษาระดับการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานในสถานประกอบการ จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงรายมีระดับการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานต่อทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชี และความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ กมลภู สันทะจักร์ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (2561) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะนักบัญชีที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยงานราชการในประเทศไทย พบว่า คุณลักษณะนักบัญชีด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี และด้านทักษะทางวิชาชีพบัญชี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ นันทวิฑู ภูมิกรณ์ (2551) ที่ศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีและเปรียบเทียบความต้องการนักบัญชีของสถานประกอบการในจังหวัดพะเยา โดยผลจากการศึกษาพบว่า สถานประกอบการมีความต้องการนักบัญชีที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ อยู่ในระดับที่สูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความรู้ด้านกฎหมายทางการบัญชี คุณธรรมจริยธรรม และความรู้ทั่วไป มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภพรณ ไชยพัฒน์ (2555) การทำวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้จัดทำบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการธุรกิจ ในจังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยว

กับคุณลักษณะของผู้จัดทำบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการในจังหวัดภูเก็ต ส่วนความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีระดับการตัดสินใจในระดับปานกลาง

2.2 จากผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานโดยจำแนกตามรูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการที่ต่างกัน พบว่า รูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการที่ต่างกันมีการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 ได้แก่ 1) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด 3) บริษัทจำกัด และ 4) บริษัทมหาชนจำกัด โดยมีระดับการตัดสินใจแตกต่างในทุกปัจจัยคือ 1) ความรู้ความสามารถในวิชาชีพการบัญชี 2) ความรู้ทั่วไป 3) คุณธรรมจริยธรรม 4) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ความรู้ด้านกฎหมายทางการบัญชี และ 6) ทักษะการใช้โปรแกรมทางการบัญชี สอดคล้องกับ กัญธนา ดิษฐ์แก้ว และคณะ (2560) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์โดยจำแนกตามลักษณะและรูปแบบของธุรกิจพบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีลักษณะธุรกิจแตกต่างกันและรูปแบบธุรกิจที่ต่างกันนั้น มีความต้องการคุณสมบัติกับบัญชีที่พึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพบัญชี ด้านความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงานด้านความรู้ทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวิ วัฒนกรณ์ (2551) ที่ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในจังหวัดพะเยาโดยจำแนกตามรูปแบบของธุรกิจพบว่า รูปแบบของธุรกิจที่ต่างกันส่งผลต่อความต้องการนักบัญชีในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และสอดคล้องกับ วันธนี สุดศิริ และคณะ (2554) ที่ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักบัญชีที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ตามทัศนะของบุคลากรในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สถานประกอบการที่ต่างกัน มีความพึงพอใจในตัวนักบัญชีของตนที่ต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความสามารถทางการบัญชี ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ด้านความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาษาต่างประเทศ และด้านคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า รูปแบบของธุรกิจของสถานประกอบการที่ต่างกันมีผลต่อการรับบัณฑิตสาขาการบัญชีแตกต่างกัน บัณฑิตจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ความสามารถให้ตรงตามคุณลักษณะหรือปัจจัยการตัดสินใจรับบัณฑิตเข้าทำงาน

1.2 สถาบันการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนการอบรมที่เน้นคุณลักษณะหรือปัจจัยการตัดสินใจรับบัณฑิตเข้าทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยขยายขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อที่จะได้นำไปพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาบัญชีและพร้อมเข้าสู่สถานประกอบการ

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานจำแนกตามรูปแบบธุรกิจสถานประกอบการในด้านอื่นๆ ให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2553). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- กมลภู สันตะจักร์ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์. (2561, กันยายน-ธันวาคม). คุณลักษณะนักบัญชีที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของหน่วยงานราชการในประเทศไทย. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 5(3), 771-790.
- กรทิพย์ จันทร์แจ่ง วันทนี ภูมิภักธาคม และธีรณิกษ์ ศิริโหวาร. (2553, ตุลาคม 2552 – มกราคม). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกร้านนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 3(3), 119-132.
- กัญธนา ดิษฐ์แก้ว ยุพรัตน์ จันทร์แก้ว นิภาพร นุ่มนวล และเชิดพงษ์ ขาประดิษฐ์. (2560, มกราคม-มิถุนายน). คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(1), 1-15.
- จารุณี อภิวัฒน์ไพศาล. (2555). การเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีให้เหมาะสมสำหรับธุรกิจ SMEs The Selection of an Accounting Software Package for SMEs. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 32(1), 23-37.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. นนทบุรี: เอส อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์, 2555.
- นิพัฏฐณ์ สนิทเหลือ วชิรพร สาตร์เพชร และ ญาดา นภาพารักษ์. (2562, มกราคม-มิถุนายน). การคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป G*POWER. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 5(1), 496-507.
- นันทวิ วุฒิกรณ์. (2551). *คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการต้องการในจังหวัดพะเยา*. (การศึกษาระดับบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *วิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สุริยาสาน.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2562). *กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชี* ภาควิชาการ บัญชี. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2562, จาก <http://accounting.bus.tu.ac.th/law.html>

- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2550). *คุณลักษณะสำคัญของบัณฑิต ของโปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2561, จาก [Http://dusithost.dusit.ac.th/~dusitaccount](http://dusithost.dusit.ac.th/~dusitaccount)
- วันนี สุคติริ และคณะ. (2554) *การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักบัญชีที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ตามทัศนะของบุคลากรในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร*. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต: ม.ป.ท.
- สภาวิชาชีพบัญชี. (2547). *พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547*. กรุงเทพฯ.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2552). *มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2561, จาก http://www.fap.or.th/fap/?q=system/files/IES_3_revised.pdf
- สร้อยชู บุญวุฒิ และไพฑูริย์ อินตะขัน. (2559). การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 9(1), 167-177.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). *รายงานสถิติจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2561*. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2562, จาก http://chiangrai.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=432:2561&catid=86:2011-10-11-07-23-41&Itemid=435
- โสภภาพรรณ ไชยพัฒน์ และคณะ. (2555). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบธุรกิจในจังหวัดภูเก็ต*. *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

ความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน
จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

The opinion of client towards service of Sathon Sub-District
Administration Organization, Songkhla Province in fiscal year 2019

บุณิกา จันทรเกตุ^{1*} ไชยา เกษารัตน์¹ อารยา สุขสม¹ วิรัตน์ บุญเลิศ² ชาญวิทย์ จันทรอินทร์²
เพ็ญนภา จันทรแดง¹ ศदानนท์ วัดตธรรม¹ ชนกนาถ พูลสวัสดิ์¹ กรณิภา ศรีวรเดชไพศาล¹
วิศรุตฯ ทองแกมแก้ว¹ บุพอรียีหะมะ² ปิยะนุช พรประสิทธิ์³

Bunika Chanked^{1*} Chaiya Kesarat¹ Araya Sooksom¹ Virat Boonlert² Chanwitt Chan-in²
Phennapha Chandaeng¹ Sadanon Wattatham¹ Chanoknat Poolsawad¹
Kornnipa Sriworradejphaisai¹ Wisaruta Thongkamkaew¹ Bukoree Yeema² Piyanut Pornprasit³

Received : 5/8/2020

Revised : 7/29/2020

Accepted : 9/3/2020

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนผู้รับบริการใน 4 งาน ได้แก่ 1) งานด้านการศึกษา 2) งานด้านรายได้หรือภาษี 3) งานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และ 4) งานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จำนวน 400 คน โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยไม่ใช้สัดส่วน แบบโควตา และสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.72-0.79 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.73$) เมื่อจำแนกตามงาน พบว่า ด้านการศึกษา มีระดับ

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

¹ Lecturer, Public Administration Program, Songkhla Rajabhat University

* Corresponding author: E-mail chanikan23@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² Assistant Professor, Public Administration Program, Songkhla Rajabhat University

³ อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วิทยาเขตสตูล

³ Lecturer, College of Innovation and Management, Songkhla Rajabhat University, Satun Campus

ความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X}=4.77$) รองลงมา ได้แก่ ด้านรายได้หรือภาษี ($\bar{X}=4.73$) และด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และงานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=4.71$) ตามลำดับ โดยทั้ง 4 งาน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ความคิดเห็น, ผู้รับบริการ, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The purpose of the study was to study the level of opinion of client towards service of Sathon Sub-District Administration Organization, Songkhla Province in fiscal year 2019. The quantitative design was used in this study. Questionnaires were filled out by 400 respondents who received service in 4 divisions, include the 1) education division 2) revenue & taxation division 3) community development & social welfare division and 4) environment & sanitation division, and the samples were selected by disproportional stratified random sampling, quota sampling, and purposive sampling procedures. The 5-rating scale questionnaires were used to collect data. These questionnaires were tested for reliability before using ($\alpha =0.72-0.79$). The data collected were computed and analyzed via frequency, percentage, and mean. The results of the study revealed that the overall level of opinion was at the highest level ($\bar{X}=4.73$). When considering each division, the education division was at the highest level ($\bar{X}=4.77$), followed by the revenue & taxation division ($\bar{X}=4.73$), and the community development & social welfare division and environment & sanitation division were at the equal average ($\bar{X}=4.71$) respectively. However, the level of opinion in four divisions were at the highest level.

Keywords: Opinion, Client, Sub-District Administration Organization

ความสำคัญของปัญหา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายปกครองซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งคือ การให้บริการสาธารณะ (Service Public) (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2552) หากพิจารณาถึงการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะพบว่าได้มีการพัฒนาการและปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ไปตามแต่ละยุคแต่ละสมัยเพื่อให้บรรลุซึ่งความต้องการส่วนรวมของประชาชนมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจนในหมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 250 วรรคแรกว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัด

ทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ...” และรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้กำหนดให้การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพสูงสุดอันจะเป็นประโยชน์สุขของประชาชน ดังจะเห็นได้จากหมวด 6 แผนนโยบายของรัฐ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 76 วรรคแรกว่า “รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ...”

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ระบุว่ารัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 250 ระบุว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแล และจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามบทบัญญัติดังกล่าว องค์กรบริหารส่วนตำบล สะทอน จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จึงต้องมีการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยมีพันธกิจที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนและเศรษฐกิจของท้องถิ่น 2) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการศึกษาและสาธารณสุข เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนพร้อมทั้งอนุรักษ์และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาอันดีงามภายในท้องถิ่น 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพ และการรวมกลุ่มอาชีพของประชาชน โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรมให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ 4) ควบคุมและกำจัดการข่มขู่และสิ่งปฏิกูลและมลภาวะต่าง ๆ รวมถึงมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน และ 5) ปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเน้นการมีส่วนร่วมและความร่วมมือระหว่างองค์กรบริหารส่วนตำบลกับประชาชนเอกชน ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรให้พร้อมรองรับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่จากหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งการกำหนดพันธกิจดังกล่าวได้กลายเป็นกรอบสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) งานด้านการศึกษา 2) งานด้านรายได้หรือภาษี 3) งานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และ 4) งานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลสะทอน, 2562ก) เนื่องจาก การให้บริการสาธารณะในข้างต้นส่งผลโดยตรงต่อประชาชนในพื้นที่ ประชาชนผู้ขอรับการให้บริการจึง

ย่อมมีความคาดหวังถึงการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยการจัดทำบริการสาธารณะดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงไรนั้นส่วนหนึ่งย่อมต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการดำเนินงานกิจการขององค์กร เพราะจะเป็นตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ (Bansal & Taylor, 2015) ทั้งนี้การสอบถามถึงความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะควรคำนึงถึงหลักความต่อเนื่อง สอดคล้องเป็นกระบวนการทั้งในแง่ของขั้นตอนการให้บริการ ช่องทางการให้บริการ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยประเมินระบบบริการว่า ได้มีการเข้าถึงผู้ใช้บริการได้แท้จริงหรือไม่ (Kaura, Durga Prasad & Sharma, 2015)

จากแนวทางดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ไม่อาจปฏิเสธการจัดทำบริการสาธารณะที่ต้องสอดคล้องกับตามความต้องการของประชาชนได้ เพื่อให้บริการสาธารณะเหล่านั้นเป็นที่พึงพอใจของประชาชนอันจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญประการหนึ่งที่สะท้อนถึงความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นไปเพื่อตอบสนองประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีทิศทางของการพัฒนาตามกระแสของการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยเพราะเป็นพื้นที่หน้าด่านที่เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน จึงต้องมีการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อให้พื้นที่สามารถรองรับการพัฒนาในอนาคต ทำให้การให้บริการต่าง ๆ ต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนโดยตรง อีกทั้งยังเป็นไปตามการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้บริการเป็นสำคัญ จากทั้งหมดนั้น คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562” อันจะนำข้อมูลที่ได้รับส่งมอบให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยได้ใช้จำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน

จังหวัดสงขลา ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้านทั้งสิ้น 10 หมู่บ้าน จำนวน 7,673 คน และใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของ Taro Yamane (1973 อ้างถึงใน ชีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการวิจัยควรมีประมาณ 400 คน และคณะผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยไม่ใช้สัดส่วน (Disproportional Stratified Sampling) แต่จะคำนึงถึงความเหมาะสม โดยให้กระจายไปยังแต่ละหมู่บ้าน คณะผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละงานบริการ ได้แก่ 1) งานด้านการศึกษา 2) งานด้านรายได้หรือภาษี 3) งานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และ 4) งานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยวิธีการแบบโควตา โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละงานบริการเท่า ๆ กัน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง ดังนั้น จากจำนวนทั้งสิ้น 4 งานบริการ จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 100 ตัวอย่างต่อ 1 งานบริการ และทำการการสุ่มแบบเจาะจงไปที่ผู้ใช้บริการในงานนั้น ๆ ต่อไป

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นคำถามให้เลือกตอบ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดในรูปแบบการตรวจรายการ (Check list) ในตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ งานที่ใช้บริการ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษาที่สำเร็จสูงสุด อาชีพประจำ รายได้ต่อเดือน และหมู่บ้านที่อาศัย และมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scale) ในตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ทั้ง 4 งาน ได้แก่ 1) งานด้านการศึกษา 2) งานด้านรายได้หรือภาษี 3) งานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และ 4) งานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยมีประเด็นในประเมินความพึงพอใจในงานแต่ละงาน งานละ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ขั้นตอนการให้บริการ 2) ช่องทางการให้บริการ 3) เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และ 4) สิ่งอำนวยความสะดวก โดยระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย และระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด รวมข้อคำถามทั้งสิ้น 17 ข้อ โดยข้อคำถามนั้นเป็นข้อคำถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 แล้ว นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นการวัด และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.75 โดยมีค่าความเชื่อมั่นด้านขั้นตอนการให้บริการ เท่ากับ 0.72 ด้านช่องทางการให้บริการ เท่ากับ 0.72 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ เท่ากับ 0.79 และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เท่ากับ 0.73

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้จัดประชุมชี้แจงกับทีมผู้ช่วยนักวิจัยเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับบริการ หรือเคยเข้ารับบริการในแต่ละงานบริการ ได้แก่ 1) งานด้านการศึกษา 2) งานด้านรายได้หรือภาษี 3) งานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และ 4) งานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยให้กระจายไปยังแต่ละหมู่บ้านตามความเหมาะสม และให้ได้กลุ่มตัวอย่างงานบริการละอย่างน้อย 100 ตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ จากนั้นจึงลงรหัสข้อมูลเพื่อดำเนินการวิเคราะห์

ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ งานที่ใช้บริการ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษาที่สำเร็จสูงสุด อาชีพประจำ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และหมู่บ้านที่อยู่อาศัย และใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ซึ่งคณะผู้วิจัยได้กำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยซึ่งอิงจากค่าพิสัย โดยได้แบ่งกลุ่มระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ยอยู่ที่	4.20 – 5.00	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง
ช่วงค่าเฉลี่ยอยู่ที่	3.40 – 4.19	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก
ช่วงค่าเฉลี่ยอยู่ที่	2.60 – 3.39	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง
ช่วงค่าเฉลี่ยอยู่ที่	1.80 – 2.59	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย
ช่วงค่าเฉลี่ยอยู่ที่	1.00 – 1.79	มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และ 2) ระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 จำแนกออกเป็น 4 งานบริการ ได้แก่ งานด้านการศึกษา งานด้านรายได้หรือภาษี งานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และงานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยผลการวิจัยมีดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบแบบสอบถามจากงานที่ใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน เท่า ๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 25 เท่ากันทุกงาน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.00 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 49.00 ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ที่ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.75 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี ช่วงอายุ 21-30 ปี ช่วงอายุ 51-60 ปี ช่วงอายุ 20 ปีลงมา ในขณะที่ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 24.50, 20.25, 5.75, 4.75 และ 3.00 ตามลำดับ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจส่วนใหญ่อยู่ในสถานะสมรส คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมาอยู่ในสถานะโสด สถานะหม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 27.50 และ 8.50 ตามลำดับ และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ที่ตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 30.75 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 15.25 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 9.50 และประถมศึกษาหรือต่ำกว่า/ไม่ได้เรียน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ตามลำดับ อาชีพประจำส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างคือ เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 34.00 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขายรายย่อย คิดเป็นร้อยละ 20.00 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 11.25 ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ

9.25 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดคือว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 1.50 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.75 รองลงมารายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 บาทลงมา คิดเป็นร้อยละ 21.00 และ 20,001 บาทขึ้นไป เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.50 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาศัยอยู่หมู่ 1 บ้านสะท้อน คิดเป็นร้อยละ 38.50 รองลงมาหมู่ 2 บ้านป้อม คิดเป็นร้อยละ 16.50 และหมู่ 9 บ้านทุ่งลัง มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.25 (ดูตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

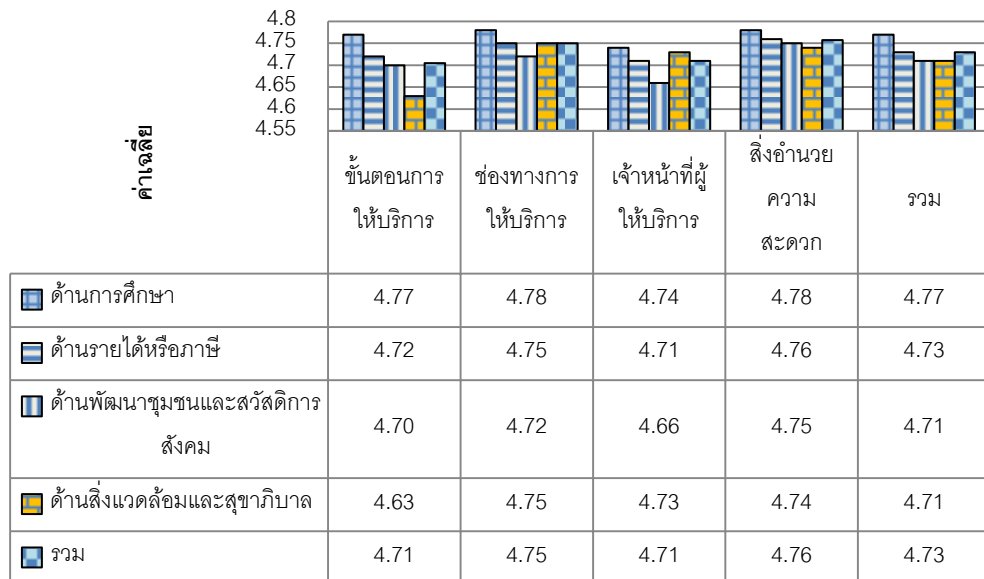
	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
งานที่ใช้ บริการ	1. งานด้านการศึกษา	100	25.00
	2. งานด้านรายได้หรือภาษี	100	25.00
	3. งานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม	100	25.00
	4. งานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ	100	25.00
เพศ	1. ชาย	204	51.00
	2. หญิง	196	49.00
อายุ	1. 20 ปีลงมา	19	4.75
	2. 21-30 ปี	81	20.25
	3. 31-40 ปี	167	41.75
	4. 41-50 ปี	98	24.50
	5. 51-60 ปี	23	5.75
	6. 61 ปีขึ้นไป	12	3.00
สถานภาพ สมรส	1. โสด	110	27.50
	2. สมรส	256	64.00
	3. หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	34	8.50
การศึกษา ที่สำเร็จ สูงสุด	1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า/ไม่ได้เรียน	18	4.50
	2. มัธยมศึกษาตอนต้น	123	30.75
	3. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	160	40.00
	4. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	38	9.50
	5. ปริญญาตรี	61	15.25

	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ ประจำ	1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	32	8.00
	2. ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท	37	9.25
	3. ผู้ประกอบการ/เจ้าของธุรกิจ	31	7.75
	4. ค้าขายรายย่อย/อาชีพอิสระ	80	20.00
	5. นักเรียน/นักศึกษา	15	3.75
	6. รับจ้างทั่วไป	45	11.25
	7. แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ	18	4.50
	8. เกษตรกร	136	34.00
	9. ว่างงาน	6	1.50
รายได้ เฉลี่ยต่อ เดือน	1. 5,000 บาทลงมา	84	21.00
	2. 5,001-10,000 บาท	139	34.75
	3. 10,001-15,000 บาท	72	18.00
	4. 15,001-20,000 บาท	67	16.75
	5. 20,001 บาทขึ้นไป	38	9.50
หมู่บ้านที่ อยู่อาศัย	1. บ้านสะท้อน	154	38.50
	2. บ้านป้อม	66	16.50
	3. บ้านหัวควน	32	8.00
	4. บ้านท่าคลอง	20	5.00
	5. บ้านหัวหลัง	33	8.25
	6. บ้านสะพานปลา	20	5.00
	7. บ้านทุ่ง	34	8.50
	8. บ้านสะพานเคียน	24	6.00
	9. บ้านทุ่งล้ง	17	4.25
	10. บ้านป่ายาง	20	5.00
รวม		400	100.00

ระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

ระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ในภาพรวม พบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X}=4.73$) เมื่อจำแนกออกตามประเภทงานบริการ พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้รับ บริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ในงานด้านการศึกษา มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X}=4.77$) รองลงมา ได้แก่ งานด้านรายได้หรือภาษี ($\bar{X}=4.73$) ส่วนงานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และงานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมีค่าเฉลี่ย เท่ากัน ($\bar{X}=4.71$) ตามลำดับ โดยทั้ง 4 งาน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และเมื่อ จำแนกตามประเด็นการประเมิน พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การ บริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ในประเด็นสิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X}=4.76$) รองลงมา ได้แก่ ช่องทางการให้บริการ ($\bar{X}=4.75$) ส่วนขั้นตอนการ ให้บริการ และเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=4.71$) ตามลำดับ โดยทั้ง 4 ประเด็น มีระดับ ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ หากพิจารณาตามประเภทงานบริการยังพบว่า งานบริการด้านการศึกษาจะมีระดับ ความคิดเห็นในประเด็นช่องทางการให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกสูงสุด ($\bar{X}=4.78$) ในขณะที่ด้าน เจ้าหน้าที่ให้บริการจะมีระดับความคิดเห็นต่ำสุด ($\bar{X}=4.74$) งานบริการด้านรายได้หรือภาษีจะมีระดับ ความคิดเห็นในประเด็นสิ่งอำนวยความสะดวกสูงสุด ($\bar{X}=4.78$) ในขณะที่ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการจะมี ระดับความคิดเห็นต่ำสุด ($\bar{X}=4.71$) งานบริการด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมจะมีระดับความ คิดเห็นในประเด็นสิ่งอำนวยความสะดวกสูงสุด ($\bar{X}=4.75$) ในขณะที่ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการจะมีระดับความ คิดเห็นต่ำสุด ($\bar{X}=4.66$) และสุดท้าย งานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจะมีระดับความคิดเห็นในประเด็น ช่องทางการให้บริการสูงสุด ($\bar{X}=4.75$) ในขณะที่ยอดขั้นตอนการให้บริการจะมีระดับความคิดเห็นต่ำสุด ($\bar{X}=4.63$) จากประเด็นดังที่กล่าวมา สามารถสรุปภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 ระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 จำแนกตามประเภทงานบริการ และประเด็นการประเมิน

สรุป อภิปรายผล

คณะผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งเป็นการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 โดยผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมผู้รับบริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการที่ต้องการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เน้นกระบวนการปฏิบัติราชการที่รวดเร็ว สอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างทันถ่วงที ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการด้านการศึกษา ด้านรายได้หรือภาษี ด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยด้านการศึกษาก็ให้ความสำคัญกับเยาวชนในชุมชน เน้นนโยบายด้านการศึกษา มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น มีการดูแลเด็กนักเรียนอย่างทั่วถึงจนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ในส่วนด้านรายได้และภาษี จะเน้นให้เจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม การให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานที่รวดเร็วเพื่อการอำนวยความสะดวก สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนด้านการชำระภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมนั้น รัฐบาลได้มีนโยบายที่มุ่งจัดสวัสดิการให้กับประชาชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้มีรายได้น้อย โดยมอบให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนต้องมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมในพื้นที่อย่างเข้มข้น และด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ องค์กรการบริหารส่วนตำบลสะท้อน ได้ใช้ประโยชน์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ทั้งยังคำนึงถึงการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่สาธารณะซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของตนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่าน โดยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับที่สูง ทั้งด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านช่องทางการให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (รุ่งอรุณ กระแสสินธุ์ และคณะ, 2560; อัญชลี ดุสิตสุทธิรัตน์ และคณะ, 2559; สุธรรม ขนาศักดิ์, 2558; Mansor & Che Mohd Razali, 2010) โดยการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะมีขั้นตอนการให้บริการเป็นระบบและมีความชัดเจน ด้านช่องทางการให้บริการมีช่องทางการติดต่อให้บริการที่สะดวกรวดเร็ว ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการก็เป็นการให้บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส ทั้งยังมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น มีป้ายแสดงขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจนอีกด้วย (คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก, 2561; Chainit, 2017; สุกุณา ชนะศึก และ ชัยยนต์ เพาพาน, 2556) เมื่อจำแนกออกตามประเภทงานบริการ พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนจังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ในงานด้านการศึกษามีระดับความคิดเห็นสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านการศึกษา โดยได้ให้ความสำคัญกับเยาวชนในชุมชน เน้นการพัฒนาบุคลากรครู เน้นนโยบายด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น มีการดูแลเด็กนักเรียนอย่างทั่วถึงจนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่ง รัชชัย สีมานพ (2558) อธิบายว่าการทำให้ครูผู้ดูแลเด็กที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และมีทักษะในกระบวนการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนา สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง ทำให้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพนาธิคมสามารถดำเนินงานตามแผนงานที่ได้กำหนดได้อย่างเป็นรูปธรรม ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งมีทรัพยากรเพียงพอที่จะสนับสนุนการศึกษาในท้องถิ่น สามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายและวิถีชีวิตของท้องถิ่นได้ดีกว่า เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ ทำให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของท้องถิ่น เพราะบุคลากรภายในตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลเด็กให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี รวมถึงการให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เช่น การดูแลด้านอาหารและโภชนาการ ควบคู่กับครูผู้ดูแลเด็กเล็กไปพร้อม ๆ กัน (สุกัณา ชนะศึก และ ชัยยนต์ เพาพาน, 2556) ส่วนงานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และงานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมีระดับความคิดเห็นต่ำสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนมีจำนวนบุคลากรที่มีน้อยรวมถึงการขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจึงทำให้บริการเกิดความล่าช้าและไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึงและเหมาะสม ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการงานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอยู่อย่างต่อเนื่องก็จะสามารถเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการได้ ดังการศึกษาของ

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ (2561) ที่ระบุว่าการเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในงานด้านต่าง ๆ ส่วนหนึ่งคือจะต้องมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติในงานต่าง ๆ ได้พัฒนานตนเองในการให้บริการประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ถึงอย่างไรก็ตามทั้ง 4 งานบริการ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

เมื่อจำแนกตามประเด็นการประเมิน พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ในประเด็นสิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายๆ แห่ง มีทรัพยากรเพียงพอที่จะสนับสนุนการจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นบทบาทหน้าที่หลัก ดังนั้นการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้บริการแก่ประชาชน รวมถึงการให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานที่รวดเร็วเพื่อการอำนวยความสะดวก สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาพรณ ไชยวงษ์ (2551) ที่ได้ศึกษาการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หลายแห่งมีทรัพยากรเพียงพอที่จะสนับสนุนการศึกษาในท้องถิ่น และจากการศึกษาที่ปรากฏในหลาย ๆ งาน ก็ยังพบว่า ประชาชนที่มารับบริการมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดในทุก ๆ ด้าน โดยมีความพึงพอใจในการแสดงขั้นตอนการให้บริการชัดเจน สะดวกและเข้าถึงง่าย (ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก) (คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2561; ไชยา เกษารัตน์ และคณะ, 2560; ธวัชชัย สีมพล, 2558) ส่วนขั้นตอนการให้บริการ และเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีระดับความคิดเห็นต่ำสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนมีจำนวนบุคลากรที่มีน้อย รวมถึงการขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจึงทำให้บริการเกิดความล่าช้าและไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่และเหมาะสม ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องก็จะสามารถเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการได้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยเชิงสำรวจประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลควนขัน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2561) พบว่าการเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลควนขัน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูลในงานด้านต่าง ๆ ส่วนหนึ่งคือจะต้องมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติในงานต่าง ๆ ได้พัฒนานตนเองในการให้บริการประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ในขณะที่การศึกษาของธวัชชัย สีมพล (2558) ยังพบว่า ความพึงพอใจในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีระดับความพึงพอใจต่ำสุด ถึงอย่างไรก็ตามทั้ง 4 ประเด็น มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ หากพิจารณาตามประเภทงานบริการยังพบว่า งานบริการด้านการศึกษา งานบริการด้านรายได้หรือภาษี งานบริการด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม และงานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจะมีระดับความคิดเห็นในประเด็นช่องทางการให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนให้ความสำคัญกับต่อการบริหารจัดการ ทั้งยังคำนึงถึงการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่สาธารณะซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของตน

เป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนจึงได้กำหนดขั้นตอนการให้บริการให้สะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการเข้ารับบริการของประชาชน โดยมีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย สะดวกเพียงพอ และตอบสนองความต้องการของประชาชนมากที่สุด และจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่าง ๆ ต่อการให้บริการไว้อย่างครบครัน สอดคล้องกับรายงานผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ซึ่งพบว่าประชาชนมองว่าเทศบาลตำบลหัวฬ่อ มีขั้นตอนการให้บริการเป็นระบบและมีความชัดเจน ด้านช่องทางการให้บริการมีช่องทางการติดต่อให้บริการที่สะดวกรวดเร็ว ทั้งยังมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น มีป้ายแสดงขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจนอีกด้วย (คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก, 2561) ในขณะที่ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการจะมีระดับความคิดเห็นต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนมีจำนวนบุคลากรที่น้อย และอาจขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงทำให้บริการเกิดความล่าช้าและไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึงที่เหมาะสม ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องก็จะสามารถเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการได้ สอดคล้องกับการศึกษาในหลาย ๆ แหล่งที่ระบุว่า การมีบุคลากรที่น้อย อาจนำไปสู่ปัญหาของการให้บริการได้ และนำไปสู่ความพึงพอใจในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการที่มีระดับความพึงพอใจต่ำ (คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2561; ธวัชชัย สิมพล, 2558) ส่วนงานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลจะมีระดับความคิดเห็นในประเด็นขั้นตอนการให้บริการต่ำสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อนมีจำนวนบุคลากรที่ไม่มากนัก การให้บริการจึงอาจเกิดความล่าช้าและอาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการก็จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการได้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยเชิงสำรวจประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลควนขัน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 (คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2561) ที่พบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลควนขัน อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ในงานด้านต่าง ๆ ส่วนหนึ่งคือจะต้องมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติในงานต่าง ๆ ได้พัฒนาตนเองในการให้บริการประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

องค์กรควรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ตลอดจนทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติราชการอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้เทคนิคการจัดการความรู้เข้ามาสร้างกระบวนการสร้างองค์ความรู้ในการปฏิบัติราชการ และพัฒนาช่องทางการให้บริการที่หลากหลายตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ โดยควรทำการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ หรือพฤติกรรมของประชาชนผู้มารับบริการ และทำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้อย่างแท้จริง

องค์กรควรกระตุ้นบุคลากรให้เกิดสมรรถนะการปฏิบัติราชการ โดยองค์กรอาจจัดกรรมการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการเพื่อวิเคราะห์ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการปฏิบัติราชการ ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติราชการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และควรมีกิจกรรมส่งเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติราชการ โดยเฉพาะทักษะการให้บริการ การเข้าถึงชุมชน เป็นต้น

องค์กรควรมีกิจกรรมการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติราชการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้เห็นปัญหาอุปสรรคในกระบวนการปฏิบัติราชการ และสามารถนำไปสู่การจัดการกับปัญหาได้อย่างตรงจุด

เอกสารอ้างอิง

- คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2561). รายงานผลการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนาสายทอง จังหวัดชลบุรี ประจำปี 2561. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2562, จาก http://nhongheang.go.th/public/infocenter_upload/backend/files_1_1.pdf
- คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. (2561). รายงานผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอมะนัง จังหวัดชลบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561. ชลบุรี: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
- คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2561). รายงานผลการวิจัยเชิงสำรวจประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2562, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER22/DRAWER054/GENERAL/DATA0001/00001143.PDF>
- ไชยา เกษรรัตน์, อารยา สุขสม, วิรัตน์ บุญเลิศ, ศดานนท์ วัฒนธรรม, ชาญวิทย์ จันทร์อินทร์, กรณิศา ศรีวรรณไพศาล และชนกนถ พูลสวัสดิ์. (2561). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะทอน จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(3), 73-85.
- ธวัชชัย สิมพล. (2558). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพานิชย์ อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดระยอง. (การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2552). กฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

- รุ่งอรุณ กระแสร์สินธุ์, ธารทิพย์ พจน์สุภาพ, อาจารย์ยี่ ประจวบเหมาะ, และไกล่รุ่ง กระแสร์สินธุ์. (2560). การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลพรหมณี อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก. *วารสารสารสนเทศ*, 16(1), 37-47.
- สกุณา ชนะศึก และ ชัยยนต์ เพาพาน. (2556). การศึกษาความพึงพอใจในของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 3(3), 83-89.
- สุธรรม ขนาศักดิ์. (2558). ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปีงบประมาณ พ.ศ.2557. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 10(1), 35-51.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน. (2562). *แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 – 2564)*. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.sathon.go.th/>
- อัญชลี ดุสิตสุทธิรัตน์, ธรรมรัตน์ ศัลยวุฒิ, และสุวิมล นภาพ่องกุล. (2559). *รายงานการวิจัยความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางโปรง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- Bansal H. S., & Taylor S. F. (2015). Beyond Service Quality and Customer Satisfaction: Investigating additional Antecedents of Service Provider Switching Intentions. In Noble C. (eds) *Proceedings of the 1999 Academy of Marketing Science (AMS) Annual Conference. Developments in Marketing Science: Proceedings of the Academy of Marketing Science*. Springer, Cham, pp.75-82.
- Chainit, A. (2017). A Study of People's Satisfaction with the Service System of Bangkurud Sub-district Administration Organization (SAO), Bangbuathong District, Nonthaburi Province. *Proceedings of The 10th MAC 2017*. International Conference in Czech Technical University, Prague. 26th-27th May 2017, pp.37-41.
- Kaura, V., Durga Prasad, Ch. D., & Sharma, S. (2015). Service quality, service convenience, price and fairness, customer loyalty, and the mediating role of customer satisfaction. *International Journal of Bank Marketing*, 33(4), pp.404-422.
- Mansor, N. & Che Mohd Razali, Ch. H. (2010). Customers' Satisfaction towards Counter Service of Local Authority in Terengganu, Malaysia. *Asian Social Science*, 6(8), pp.197-208.

การพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Development of curriculum to enhance English reading literacy for grade 6 students

ธัญญาศิริ วงศ์คำปวง^{1*} ดวงจันทร์ เตียววีไล²

Thanyasiri Wongkampuang^{1*} Duangchan Diowwilai²

Received : 5/8/2020

Revised : 7/29/2020

Accepted : 9/3/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอนุบาลลำปาง (เขตองค์กรต้นแบบ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เป็นการวิจัยแบบ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 40 คน ได้จากวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ แบบทดสอบ วัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า ได้หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ มีโครงสร้าง 4 หน่วย การเรียนรู้ และมีความเหมาะสมในระดับมาก นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, ความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ, การพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ

¹ นักศึกษาปริญญาโทครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹ Student of Master Degree of Education Program in Curriculum and Instruction, Lampang Rajabhat University.

* Corresponding author. Tel. 0819519885 E-Mail : tanniachairat@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

² Ph.D., Assistant Professor of Master Degree of Education Program in Curriculum and Instruction, Lampang Rajabhat University.

Abstract

The objectives of this research were to develop curriculum to enhance English reading literacy for grade 6 students and to study the result of the implementation of the developed curriculum. It was the two groups, Pretest-Posttest design, 40 students each. The 6th grade students in Anuban Lampang (Khelangratanusorn school) of the academic year 2019 were randomly sampling. The instruments were the developed curriculum, pretest – posttest. Mean and Standard deviation and t-test were used for data analysis.

The results found that: there was the curriculum to enhance English reading literacy for grade 6 students which composed of 4 learning units. The constructed curriculum had a suitable average, at a high level. The posttest scores of the trial group were higher than the control group, statistically significant at the .05 level. The posttest scores of English reading literacy of the trial group were higher than the pretest, statistically significant at the .05 level.

Keywords: Curriculum Development, English Reading Literacy, Develop Curriculum to Enhance English Reading Literacy

ความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับ ที่สูงขึ้นรวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราว และวัฒนธรรมอันหลากหลาย ของประชาคมโลก สามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังประชาคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้นั้นหลักสูตรได้เน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 มาตรา 22 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 7) ภาษาอังกฤษจึงเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ที่ทุกคนต้องเรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลลำปาง (เขลางค์รัตน์อนุสรณ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 และจากการที่ได้สัมภาษณ์พูดคุยสอบถามปัญหาจากครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เคยสอนนักเรียนกลุ่มนี้ พบ

ว่านักเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถแปลความหมายคำศัพท์และประโยคในบทอ่านได้ ไม่สามารถตอบคำถามที่เกี่ยวกับบทอ่าน หรือมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนการสอนด้านการอ่านของครูได้ สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 51.02 ลดลงจากปีการศึกษา 2560 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยคะแนน 51.42 ซึ่งตรงกับสภาพ ที่นักเรียนเป็นอยู่จริง เนื่องจากนักเรียนขาดการส่งเสริมทักษะการอ่านโดยเฉพาะการอ่านภาษาอังกฤษ นักเรียนไม่เข้าใจความหมายคำศัพท์ และไม่สามารถวิเคราะห์บทอ่านทำให้ไม่เข้าใจบทอ่าน ขาดความฉลาดรู้ ด้าน การอ่าน (Reading Literacy) ซึ่งโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Program for International Student Assessment: PISA) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560 : 2) ได้อธิบายกระบวนการ กลยุทธ์การประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่านที่สำคัญออกเป็น 3 ประเด็น คือ การเข้าถึงและค้นคืนสาระ (Retrieving information) การบูรณาการและตีความ (Interpretation) และการสะท้อนและประเมิน (Reflection and Evaluation) ดังนั้นการนำกลยุทธ์ด้านความฉลาดรู้ด้านการอ่านมาใช้พัฒนานักเรียนในระดับประถมศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง (ธนพร หมุ่คำ และดวงจันทร์ เตียววิไล, 2561 : 118) เพราะถ้าผู้เรียน มีสมรรถนะ ในการอ่านสูง ก็จะช่วยทำให้เรียนรู้เนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ ได้ง่าย และแตกฉานมากขึ้น และยังจะช่วยให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับภาระงานในการประเมินผล การเรียนได้ดี ทำให้ผู้เรียนมีอุปสรรคน้อยลงที่สุดแล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่าง ๆ น่าจะสูงขึ้น นอกจากความฉลาดรู้ด้านการอ่านจะมีผลต่อผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรงแล้ว ความฉลาดรู้ด้านการอ่านยังจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ และสังคมฐานความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดวงจันทร์ เตียววิไล, 2555 : 2)

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวคิด และองค์ความรู้ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ พบว่าวิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีสอนอ่านซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่เขาคาดว่าจะรู้จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว จดจำได้ดี และทบทวนเรื่องราวที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยพนธ์ สุรบุญ และ สมบูรณ์ ต้นยะ, 2559 : 1) ทั้งนี้จะต้องอาศัยหลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนะทางเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนนั้นสำเร็จตามเป้าหมาย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาตนเอง และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ และการจัดทำหลักสูตรภาษาต่างประเทศของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 ห้องเรียน ซึ่งเรียนตามหลักสูตรห้องเรียนปกติ จำนวน 204 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอนุบาลลำปาง (เขลางค์รัตน์อนุสรณ์) สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 40 คน ได้จากวิธีการสุ่ม อย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก 2 ห้องเรียน จากทั้งหมด 5 ห้องเรียน ได้ห้อง 6/4 เป็นกลุ่มควบคุม ห้อง 6/5 เป็นกลุ่มทดลอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

2.1.1 หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.1.2 เอกสารประกอบหลักสูตร

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 การสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1.1 การสร้างหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบา (Taba อ้างถึงใน วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554 : 50) ซึ่งมีอยู่ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และสัมภาษณ์ความต้องการของครูในการที่จะแก้ปัญหา จำนวน 18 คน พร้อมทั้งสำรวจความสนใจและความต้องการ ของนักเรียนในการเรียนรู้ จำนวน 42 คน พบว่าครูและนักเรียนต้องการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการอ่านภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการอ่านจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการอ่านภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอน พบว่าการจัดการเรียนการสอนอ่านโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ทำให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะจับใจความสำคัญได้เร็วเข้าใจเนื้อหาที่มีความยากได้ง่ายขึ้น ผู้วิจัยจึงนำวิธีการสอนแบบ SQ4R มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร เสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยศึกษาวิธีการกำหนดจุดมุ่งหมายจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานหลักสูตรสถานศึกษา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยเลือกเนื้อหาของหลักสูตรโดยวิเคราะห์จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ดังนี้ มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล 1) ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำที่ฟังและอ่าน 2) อ่านออกเสียงข้อความ นิทานและบทกลอนสั้น ๆ ถูกต้องตาม หลักการอ่าน 3) เลือก/ระบุประโยคหรือข้อความสั้น ๆ ตรงตามภาพ สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายที่อ่าน 4) บอกใจความสำคัญและตอบคำถามจากการฟังและอ่าน บทสนทนา นิทานง่าย ๆ และเรื่องเล่า

ขั้นที่ 4 การจัดและรวบรวมเนื้อหาสาระ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยจัดลำดับของเนื้อหาในหลักสูตรโดยการวิเคราะห์ความยากง่ายของเนื้อหา และกำหนดองค์ประกอบของเนื้อหา และจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ได้ 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ Our School, Our Province, Our Environment, Our Hearts

ขั้นที่ 5 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมความฉลาดรู้ ด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน

ขั้นที่ 6 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ โดยการประยุกต์ใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสำรวจ (Survey) นักเรียนสำรวจเรื่องราวที่ได้อ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง
2. ขั้นตั้งคำถาม (Question) ครูตั้งคำถามเกี่ยวกับบทอ่านกับนักเรียนเพื่อฝึกการตอบคำถาม คำถามจะช่วยให้ นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็นและเข้าใจเรื่องได้อย่างรวดเร็ว
3. ขั้นอ่าน (Read) นักเรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดและค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ได้ตั้งไว้
4. ขั้นบันทึก (Record) เมื่อได้คำตอบแล้ว ให้นักเรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอน ที่ 3 โดยใช้ภาษาของตนเองเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและสามารถจำคำตอบนั้นได้
5. ขั้นสรุปใจความสำคัญ (Recite) นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญโดยพยายามใช้ภาษาของตนเอง

6. ขั้นสะท้อนคิด (Reflect) ให้นักเรียนวิเคราะห์บทอ่านที่ได้อ่านแล้วแสดงความคิดเห็น ในประเด็นที่นักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องหรือความคิดเห็นไม่สอดคล้องเป็นการทบทวนเรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ 7 การประเมินผลเพื่อตรวจสอบกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้ว่าบรรลุ ตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ รวมทั้งวิธีการประเมินผล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยวิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน เพื่อนำมากำหนดการวัดและประเมินผล โดยสิ่งที่ต้องการวัดคือ ความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ

3.1.2 สร้างหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8-แผน

3.1.4 นำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.1.5 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรตามคำแนะนำ

3.1.6 นำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ ด้านการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและหลักการเกี่ยวกับวิธีสร้างแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ

2. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา เพื่อสร้างแบบทดสอบ

3. สร้างแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน

4. นำแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนที่สร้างขึ้น เสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบคุณภาพ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณา โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของระดับความคิดเห็น (IOC)

6. นำแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่มีค่า

ระหว่าง 0.60 - 1.00 จำนวน 50 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลลำปาง (เขลางค์รัตน์อนุสรณ์) จังหวัดลำปาง ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน

7. นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความเชื่อมั่น และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.35 - 0.68 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.35 - 0.60 หา ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สูตร Alpha-Cronbach coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

8. นำแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษที่คัดเลือกแล้ว จำนวน 30 ข้อ ไปใช้จริงกับกลุ่มทดลอง

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ

Directions: Read the passages and write the answer.

Galileo and his Telescope

Galileo Galilei was born in the year 1564. He was born in the town of Pisa, in what is now Italy. When he was 20 years old, he was studying in Pisa. His father wanted him to be a doctor. Galileo was bored with school. The only subject he really liked was math. Because he was doing well in math.

5 Galileo's father was disappointed, but **he** agreed. Because he needed to earn money, Galileo began experimenting with different things. He tried to come up with an invention he could sell for money. He had some success with one invention.

It was like a compass that could be used to measure land. He experimented with pendulums, thermometers, and magnets.

10 He heard that a Dutch inventor had invented something called a spyglass.

Galileo decided to work on one of his own. Within 24 hours, he had invented a telescope.

It could magnify things to make them appear ten times larger than real life.

One night, he pointed his telescope toward the sky. Galileo saw that the moon was covered in bumps and craters. As technology has improved, Galileo and many others have

15 made improvements on the telescope.

Adapted from; <http://www.k12reader.com>

1. What does the word “ he” in the fifth line refer to? (การเข้าถึงและค้นคืนสาระ)

แนวคำตอบ..... Galileo’s father.....

2. Why did Galileo become an inventor? (การบูรณาการและตีความ)

แนวคำตอบ..... His father wanted Galilao to make money.....

หรือ.....He liked studying Math and Physics.

3. Did Galileo want to be a doctor? Why do you know? (การสะท้อนและประเมิน)

แนวคำตอบ.....No, because he was bored with school.....

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. ยื่นขอรับพิจารณาจริยธรรมการวิจัยเกี่ยวกับมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง
2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางถึงโรงเรียนอนุบาลลำปาง(เขลางค์รัตน์อนุสรณ์) เพื่อขออนุมัติการศึกษาวิจัย

3. ผู้วิจัยนำเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้ารับการวิจัย และเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วม ในโครงการวิจัย สำหรับผู้แทนโดยชอบธรรม/ผู้ปกครองให้ผู้ปกครองพิจารณา

4. ทำการวัดและประเมินผล โดยใช้แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียน
5. แจ้งให้นักเรียนรู้วิธีการและบทบาทของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
6. ทำการทดลองโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้
7. ทำการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ IOC

2.2 ค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบ

2.3 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ

2.4 ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ

2.5 การทดสอบค่าที (t – test) แบบ dependent และแบบ independent

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลลำปาง (เขลางค์รัตน์อนุสรณ์) เป็นเวลา 16 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์

ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

**ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
			แปลความหมาย
1. ความนำ	4.50	0.55	มาก
2. หลักการ	4.40	0.55	มาก
3. จุดหมาย	4.27	0.48	มาก
4. สมรรถนะ	4.60	0.55	มากที่สุด
5. ขอบเขตสาระการเรียนรู้	4.30	0.5	มาก
6. โครงสร้างหลักสูตร	4.33	0.48	มาก
7. แนวทางการจัดการเรียนรู้	4.27	0.6	มาก
8. สื่อการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
9. การวัดและการประเมินผล	3.83	0.47	มาก
เฉลี่ยทั้ง 9 ด้าน	4.33	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงผลการพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.33$, $S.D = 0.53$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสมรรถนะ ($\bar{X} = 4.60$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การวัดและการประเมินผล ($\bar{X} = 3.83$)

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
			แปลความหมาย
1. โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้	4.44	0.53	มาก
2. หน่วยการเรียนรู้	4.45	0.55	มาก
3. แผนการจัดการเรียนรู้	4.26	0.38	มาก
เฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.38	0.49	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.38 , S.D. = 0.49) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านหน่วยการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ด้านโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และด้านแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการใช้หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
กลุ่มทดลอง	40	21.93	2.34	11.35*	0.00
กลุ่มควบคุม	40	16.85	1.59		

p < .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า คะแนนความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนของกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.59 และกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.34 ตามลำดับ จึงกล่าวได้ว่าคะแนนความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนของกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียน และหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
กลุ่มทดลอง	40	21.93	2.34	11.35*	0.00
กลุ่มควบคุม	40	16.85	1.59		

$p < .05$

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า คะแนนความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนของกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.34 และก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.61 ตามลำดับ จึงกล่าวได้ว่าคะแนนความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป อภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 พบว่า หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ มีองค์ประกอบ คือ 1) ความนำ 2) หลักการ 3) จุดหมาย 4) สมรรถนะ 5) ขอบเขตสาระการเรียนรู้ 6) โครงสร้างหลักสูตร 7) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 8) สื่อการเรียนรู้ 9) การวัดและการประเมินผล มีหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4-หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Our School หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Our Province หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Our Environment หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 Our Hearts มีแผนการจัด การเรียนรู้จำนวน 8 แผน เมื่อนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมินพบว่า หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.33$, $S.D = 0.53$)

2. ผลการใช้หลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 พบว่า ความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนของกลุ่มควบคุม มีค่า

เฉลี่ยเท่ากับ 16.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.59 และกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.34 ตามลำดับ จึงกล่าวได้ว่าคะแนนความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนของกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.34 และก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.61 ตามลำดับ จึงกล่าวได้ว่าคะแนนความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ หลังเรียนของกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าอยู่ในระดับ 0.80 – 1.00 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรเสริม ความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วพบว่า แต่ละองค์ประกอบ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจความต้องการและความสนใจของนักเรียนเพื่อช่วยให้ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหากิจกรรมและวิธีการสอน ที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนหลังจากนั้นผู้วิจัยได้สร้างหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ จำนวน 4 หน่วย การเรียนรู้ โดยแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์ การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนมีเนื้อหาสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร และตรงตามความสนใจของนักเรียน แต่ยังคงต้องฝึกฝนการสะท้อนคิดเป็นประโยคภาษาอังกฤษเนื่องจากนักเรียนไม่คุ้นเคยกับการสะท้อนคิด และการทำแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบ แบบเขียนตอบสอดคล้องกับ รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์ (2560 : 30) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุของการรู้หนังสือและความสามารถในการอ่านเพื่อรองรับโลกศตวรรษที่ 21 พบว่า ความสามารถในการอ่านได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันต่อการอ่านและความรู้สึก นึกคิดต่อตนเองและได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากแรงจูงใจในการอ่านและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการอ่าน ซึ่งตรงกับ ลิซา ซิมเมอร์แมน (Lisa Zimmerman, 2018 : 47) ได้ทำการวิจัยในรูปแบบกรณีศึกษา เรื่อง ความฉลาดรู้ด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประเทศแอฟริกาใต้ที่ยึดมาตรฐานการเรียนรู้เดียวกันในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ความฉลาดรู้ด้านการอ่านนั้นมีผลจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน และราดกา วิโดวา (Radka Wildova, 2014, p. 334) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลระหว่างปี 2011-2013 พบว่า ความฉลาดรู้ด้านการอ่านของนักเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้เรียนได้อ่านบทอ่านเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังพบว่าแรงจูงใจในการอ่านมีความสำคัญ ต่อความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนอีกด้วย

นอกจากนี้ ดวงจันทร์ เตียววไล และคณะ (2555 :146) ได้ทำการวิจัยโครงการการพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4 - 6 ด้วยเครือข่ายหนุนเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำปาง พบว่า

โรงเรียนเกือบทุกโรงเรียนนักเรียนทุกชั้นมีคะแนน เฉลี่ยสมรรถนะ หลังจัดกิจกรรมหนุนเสริมการเรียนรู้สูงขึ้นกว่า ก่อนจัดกิจกรรม แต่ระดับสมรรถนะการอ่านภายหลังการจัดกิจกรรม หนุนเสริมยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุงแก้ไข เนื่องจากไม่สามารถยกระดับสมรรถนะการอ่านให้สูงขึ้นได้ อาจเป็นเพราะช่วงเวลาในการพัฒนา เพียง 1 ปีการศึกษาอาจน้อยเกินไปที่จะทำให้เกิดเห็นผล กอปรกับสมรรถนะการอ่านที่มุ่งพัฒนาในโครงการวิจัยนี้ค่อนข้างเป็นเรื่องใหม่ที่ครูไม่คุ้นเคย โดยเฉพาะสมรรถนะการอ่านเชิงวิเคราะห์และเชิงวิพากษ์ครูอาจไม่ถนัด ที่จะจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะเหล่านี้

2. ความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษทั้ง 3-สมรรถนะ สอดคล้องกับ นูรูล คุสนิยา และคณะ (Nurul Khusniyah et al, 2017 : 202) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนโดยการใช้วิธีการสอน แบบ SQ4R เพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ชลธิชา เครืออ้น และชัยธัชย์ อธิเกียรติ (2561 : 185) ได้เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการเรียนรู้ ด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R กับวิธีสอนแบบปกติของนักเรียน 5 ห้องเรียน ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบปกติ 2) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน และความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่สอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้จริกรณ์ มะเลโลหิต (2560 : 220) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนิสิตที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มีการพัฒนาขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R และ 2) ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1.1 ครูควรสร้างบรรยากาศในการเรียนที่เป็นมิตรให้กำลังใจนักเรียนอยู่เสมอรับฟัง และให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของนักเรียนแต่ละคนในชั้นการสะท้อนคิด รวมทั้งควรแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความคิดใหม่ ๆ ให้นักเรียนเรียนรู้จากการอ่านอย่างผ่อนคลาย และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และไม่ควรกำหนดเวลาหรือบังคับให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น หรือสะท้อนคิดในขณะที่ยังไม่พร้อม

1.3 ครูผู้สอนควรเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม มีความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียนและมีความยาวพอเหมาะกับระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน และควรฝึกให้นักเรียนคุ้นเคยกับการทำแบบ

ทดสอบอรรถนัยโดยใช้โครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษอย่างง่าย ๆ และค่อย ๆ เพิ่มระดับความยากขึ้นไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษกับนักเรียนในระดับ ชั้นอื่นโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาเพื่อฝึกฝนให้นักเรียนสามารถพูด หรือเขียนสะท้อนคิดและพัฒนาความสามารถในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษกับนักเรียนที่มีความบกพร่อง หรือมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษในระดับต่ำเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษในการพัฒนาตนเองได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จรีภรณ์ มะเลโลหิต. (2560). *ผลการใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจของนิสิตที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. อินทนิลทักษิณสาร, 13(3), สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org>
- ชัยชนพณชี สุรพลญ และ สมบูรณ์ ต้นยะ. (2559). การศึกษาความสามารถในการอ่านและการเขียน ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารราชพฤกษ์*, 14(2), 75-82.
- ชลธิชา เครืออ้น และ ชันธชัย อธิเกียรติ. (2561).
- ดวงจันทร์ เตียววิไล, จักรกฤษณ์ สำราญใจ, บุผา สมมะโน, วิไลลักษณ์ จันทวงศ์, และธนพร หนูคำ. (2555). *โครงการการพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4 - 6 ด้วยเครือข่ายหนุนเสริม การเรียนรู้จังหวัดลำปาง*. สืบค้นจาก <https://elibrary.trf.or.th>
- ธนพร หนูคำ และ และดวงจันทร์ เตียววิไล. (2561). กระบวนการหนุนเสริมสมรรถนะการอ่านให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในจังหวัดลำปาง. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 12(2), 117-133. สืบค้นจาก <https://elibrary.trf.or.th>
- รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุของการรู้หนังสือ และความสามารถในการอ่าน เพื่อรองรับโลกศตวรรษที่ 21. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 30(2), 21-35.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปรินท์.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *สรุปข้อมูลเบื้องต้น PISA 2015*.

สืบค้นจาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/>

Nurul, L, K . & Ninuk L. (2017). Improving English Reading Comprehension Ability through Survey, Questions, Read, Record, Recite, Review Strategy (SQ4R), *Journal Eanglish Language Teaching*, 10(12), 1-10. Retrieved from <http://www.ccsenet.org>

Wildova, R. (2014). *Initial Reading Literacy Development in Current Primary School Practice*. Prague: Charles University.

Zimmerman, L. (2018). *learning from the best: rading literacy development practice at a high performing primary school*. South Africa: Per Linguam.

ภาพพจน์ : กลวิธีการใช้ภาษาในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3

Figure of Speech: The Language Usage in Poetry Writings by The King Rama III

รุ่งกัทธสรณ์ ศรัทธาธณพัฒน์^{1*}

Rungbassorn Satthathanabhat^{1}*

Received : 5/8/2020

Revised : 7/29/2020

Accepted : 8/5/2020

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องภาพพจน์ : กลวิธีการใช้ภาษาในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพพจน์ซึ่งเป็นกลวิธีการใช้ภาษาในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยคือการสำรวจเอกสารจากแหล่งต่างๆ และใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ภาพพจน์ ของราชบัณฑิตยสถานและของวิภา กงกษนันท์ เป็นหลัก ซึ่งมีภาพพจน์ 13 ประเภท ผลการวิเคราะห์พบว่าพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3 มีการใช้ภาพพจน์ 7 ประเภท ได้แก่ อุปมา (Simile) สมพจน์ (Synecdoche) อติพจน์ (Hyperbole) ปฏิรูปจน์ (Allusion) บุคลาธิษฐาน (Personification) อุทาหรณ์ (Analogy) และ ปฏิพจน์ (Rhetorical question) ซึ่งภาพพจน์ประเภทอุปมา (Simile) พบมากที่สุด ส่วนภาพพจน์อีก 6 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณ์ (Metaphor) นามนัย (Metonymy) ปฏิวาหะ (Oxymoron) ปฏิภาคพจน์ (Paradox) อาวตพจน์ (Synesthesia) และอติพจน์ (Overstatement) ไม่พบในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3

คำสำคัญ: ภาพพจน์ พระราชนิพนธ์ร้อยกรอง รัชกาลที่ 3

Abstract

The purpose of this article was to study the figures of speech: The language usage in poetry writings by the King Rama III. The study procedure used was surveying the documents in various sources using the analytical criterions belonging to the Royal Institute and Wipha Kongkanan. The result was as follows: The 7 types of figures of speech

¹ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University.

* Corresponding author. Tel. 081-9459924 E-Mail : waralee5424@hotmail.com

were found in poetry writing by the King Rama III, i.e. simile, synecdoche, hyperbole, allusion, personification, analogy, rhetorical question, while the simile was found in a biggest number. The types which were not found were of 6 in number. They are metaphor, metonymy, oxymoron, paradox, synesthesia and overstatement.

Keywords: Figure of Speech, Poetry Writings, The King Rama III

ความสำคัญของปัญหา

ความเจริญทางด้านภาษาและตัวอักษรไทยเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าคนไทยมีวัฒนธรรมทางภาษามานานแล้ว คนไทยรู้จักการสร้างสรรควรรณกรรมทั้งที่เป็นมุขปาฐะคือการเรียบเรียงถ้อยคำแล้วท่องจำสืบต่อกันมา และการเรียบเรียงโดยบันทึกด้วยตัวอักษร วรรณกรรมจึงเป็นสิ่งที่เขียนขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งสารไปยังผู้อ่านเป็นสำคัญ

วรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ประเทศที่เจริญแล้วย่อมมีวรรณกรรมเป็นของตนเอง วรรณกรรมจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารความรู้สึคนึกคิด ถ่ายทอดจินตนาการและแสดงออกซึ่งศิลปะอันประณีตงดงาม การศึกษาวรรณกรรมแต่ละเรื่องทำให้ผู้อ่านมองเห็นสิ่งต่างๆ ของยุคสมัยที่กวีได้ถ่ายทอดผ่านมุมมองของตนออกมา รวมทั้งทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่มีต่อสภาพการณ์เหล่านั้นด้วย วรรณกรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ วรรณกรรมร้อยแก้ว คือการเขียนที่มีลักษณะเป็นความเรียงธรรมดา ไม่มีลักษณะบังคับในการแต่งตามแบบแผนที่บัญญัติไว้ และวรรณกรรมร้อยกรอง คือวรรณกรรมประเภทที่มีลักษณะการบังคับรูปแบบในการแต่งด้วยฉันทลักษณ์ในรูปแบบต่างๆ

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 3 ของราชวงศ์จักรี มีวัดซึ่งจารึกสรรพความรู้และถือว่าเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย คือวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ให้เป็นแหล่งวิชาการต่างๆ ที่ถ่ายทอดจากราชสำนักมาสู่ประชาชน เพื่อให้เป็นแหล่งความรู้ของประชาชน ประชาชนสามารถเข้าถึงความรู้ได้โดยง่าย เป็นที่น่าสังเกตว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยในพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ส่วนในด้านวรรณกรรม พระองค์ก็ไม่ทรงทอดทิ้ง ทรงพระราชนิพนธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง บทพระราชนิพนธ์ร้อยกรองมีปรากฏ 3 เรื่อง ได้แก่ โคลงปราบดาภิเษก บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ไชย และเพลงยาวสังวาส

กลวิธีการใช้ภาษาคือศิลปะแห่งการใช้ภาษาที่อาศัยการเปรียบเทียบต่างๆ เพื่อให้ถ้อยคำหรือความหมายกระทบใจผู้อ่านจนเกิดเป็นภาพที่แจ่มชัดขึ้นในใจของผู้อ่านหรือภาพพจน์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 820) ให้ความหมายของภาพพจน์ไว้ว่า “ ถ้อยคำที่เป็นสำนวนโวหารที่ทำให้นึกเห็นเป็นภาพ, ถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างมีชั้นเชิงเป็นโวหาร มีเจตนาให้มีประสิทธิภาพต่อความคิด ความเข้าใจ ให้จินตนาการและถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งกว่าการบอกเล่าที่ตรงไปตรงมา” ภาพพจน์ หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่เลือกสรรมาอย่างดี มีความเหมาะสม เพื่อใช้ขยายความให้ชัดเจนตรงตามจุดประสงค์ที่ปรากฏในงานวรรณกรรม

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาพพจน์ซึ่งเป็นกลวิธีการใช้ภาษาในบทพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3 จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ โคลงปราบดาภิเษก บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ไชย และเพลงยาวสังวาส ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาว่าภาพพจน์ กลวิธีการใช้ภาษาที่มีอยู่หลายประเภทนั้นแบบใดที่ถูกนำมาใช้ในบทพระราชนิพนธ์ร้อยกรองมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพพจน์ในบทพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3 จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ โคลงปราบดาภิเษก บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ไชย และเพลงยาวสังวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องภาพพจน์: กลวิธีการใช้ภาษาในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3 ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการสำรวจเอกสาร และใช้วิธีการนำเสนอเชิงพรรณนา มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขั้นตอนรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาเอกสารและแหล่งข้อมูล

1. สำรวจและรวบรวมพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3 เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์
2. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับภาพพจน์เพื่อนำมาวิเคราะห์

2) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระราชนิพนธ์ร้อยกรองจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ 1. โคลงปราบดาภิเษก 2. บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ไชย และ 3. เพลงยาวสังวาส

2. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล

1) กำหนดเกณฑ์หรือแนวทางการวิเคราะห์

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้เรียบร้อยแล้วได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์การใช้ภาพพจน์ของราชบัณฑิตยสถาน และของ วิชา กงกะนันทน์ (2533) ดังนี้

ภาพพจน์หมายถึงกลวิธีทางภาษาที่อาศัยการเปรียบเทียบต่างๆ เพื่อให้ถ้อยคำหรือความหมายกระแทกใจผู้อ่านจนเกิดเป็นภาพที่แจ่มชัดขึ้นในใจ มี 13 ประเภท ได้แก่

1. อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบเทียบกันว่าเป็นสิ่งเดียว หรือเท่ากันทุกประการโดยใช้คำว่า เป็น เท่า คือ ฯลฯ ในการเปรียบเทียบ

2. อุปมา (Simile) เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนกัน คำที่ใช้ในการเปรียบเทียบ คือคำว่า เหมือน คล้าย ดุจ ดุราว กล ประหนึ่ง เพียง ราวกับ ดัง เเงก ฯลฯ

3. สมพจน์ (Synecdoche) คือการกล่าวถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดเพียงบางส่วน แต่ให้มีความหมายคลุมหมุดทุกส่วน

4. นามนัย (Metonymy) การใช้โวหารแบบนี้คือการเอ่ยถึงสิ่งหนึ่งแต่ให้มีความหมายเป็นอย่างอื่น

5. ปฏิวาทะ (Oxymoron) คือ การนำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือค้านกันมารวมกัน เพื่อให้เกิดคำซึ่งมีความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ให้ความรู้สึกขัดแย้ง หรือเพิ่มน้ำหนักให้แก่ความหมายของคำแรก

6. ปฏิภาคพจน์ (Paradox) คือ ข้อความที่มีความหมายขัดกัน ไม่ว่าผู้ใช้จะจงใจหรือไม่ก็ตาม เป็นข้อความที่กล่าวถึงสิ่งที่แปลกแต่จริง หรือไม่น่าเป็นไปได้แต่เป็นไปได้แล้ว

7. อวตพาณ (Synesthesia) คือ การใช้คำแทนผลของสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา เช่น รสเป็นผลของสัมผัสด้วยกลิ่น กลิ่นเป็นผลของสัมผัสจากจุก การใช้โวหารแบบนี้จะใช้ข้อความ เช่น “รสของความสุสุข” โดยปกติความสุสุขเป็นผลของสัมผัสด้วยใจ

8. อติพจน์ (Hyperbole) คือการพูดเกินความจริงเพื่อเน้นความรู้สึก มิใช่เพื่อหลอกลวง

9. อธิพจน์ (Overstatement) การใช้โวหารแบบนี้คือการพูดหรือเขียนประหนึ่งโอ้อวด โดยมีเจตนาจะให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังรู้สึกชื่น ต่างจากอติพจน์ที่เจตนาคืออติพจน์มุ่งเน้นความรู้สึกที่จริงจัง

10. ปฏิรูปพจน์ (Allusion) เป็นการใช้อรรถาพิพจน์ที่ดัดแปลงมาจากข้อความอันเป็นที่รู้จักกันคืออยู่แล้ว เช่น วาตะของนักปราชญ์ รัชบุรุษ กวี หรือสุภาษิต คำพังเพย หรือผลงานของผู้อื่น

11. บุคลาธิษฐาน (Personification) เป็นการใช้ภาษาในลักษณะที่ทำให้ดูเหมือนว่าสรรพสิ่งทั้งหลายที่ไม่ใช่คนเป็นคน โดยให้สรรพสิ่งเหล่านั้นแสดงออกปฏิกิริยาต่างๆ รวกับเป็นคนบ้าง เช่น พูดได้ ร้องไห้ได้ รู้สึกได้ หรือกำหนดบทบาทและฐานะให้สรรพสิ่งเหล่านั้นทั้งรูปธรรมและนามธรรม จนดูประหนึ่งว่าเป็นคน

12. อุทาหรณ์ (Analogy) เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์ หรือความคิดสองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบกันว่าคล้ายกัน โดยการยกข้อความที่เชื่อว่าง่ายแก่การเข้าใจ เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนหรือผู้พูดต้องการที่จะอธิบาย คล้ายอุปมา ความแตกต่างอยู่ที่อุปมาเป็นการเปรียบเทียบด้วยคำ ในขณะที่อุทาหรณ์เป็นการเปรียบเทียบข้อความ

13. ปฏิปจฉา (Rhetorical question) เป็นศิลปะของการใช้คำถาม คือ เป็นคำถามที่มีได้หวั่งคำตอบ ผู้ถามมีเจตนาจะเรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบ แต่หากจะมีคำตอบ คำตอบนั้นก็มักจะเป็นคำตอบปฏิเสธ

2) เครื่องมือในการวิจัย

การศึกษาภาพพจน์: กลวิธีการใช้ภาษาในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3 จะใช้วิธีการในการวิจัยเชิงคุณภาพคือการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก

3. ข้อเสนอผลการวิจัย

นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาภาพพจน์ในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3 พบการใช้ภาพพจน์ 7 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อุปมา (Simile) เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนกัน คำที่ใช้ในการเปรียบเทียบ คือคำว่า เหมือน คล้าย ดุจ ดูราว กล ประหนึ่ง เพียง ราวกับ ดัง เหนก ฯลฯ

ตัวอย่างที่ 1

เห็นสมทั้งการรับช่างกลบกลอก

ตั้งระลอกกลิ้งกลบกระทบฝั่ง

เห็นสมคำสารพัดที่สัจจัง

นี้สมหวังแล้วสิเจ้าถึงเหมายัน

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 97)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นเป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภทอุปมา เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนกัน โดยการเปรียบเทียบคำพูดที่ไม่เป็นความจริงกลบกลอกไปมา เหมือนกับระลอกของคลื่นที่กลิ้งไปกลิ้งมากระทบฝั่ง เป็นการนำธรรมชาติที่พบเห็นได้โดยทั่วไปมาเปรียบเทียบโดยใช้คำเปรียบว่า ดัง

ตัวอย่างที่ 2

ถึงจะมีสตรีเป็นที่ชื่น

ก็ไม่รื่นเหมือนกลิ่นประทีนหอม

ยิ่งคิดยิ่งกำสรดแต่อดอม

สู้ถนอมใจฝันทำขึ้นพักตร์

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 92)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นเป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภทอุปมา เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนกัน โดยการเปรียบเทียบว่าถึงแม้จะมีผู้หญิงคนอื่นหลายคนแต่ไม่ชื่นใจ เหมือนผู้หญิงคนก่อน โดยใช้คำเปรียบว่า เหมือน

ตัวอย่างที่ 3

อันร้างนางก็พอห่างอารมณ์หัก

แต่ทนรักนี้เห็นสุดต้องมูสา

อย่าเคืองเลยเครื่องเคยเป็นธรรมดา

ใช้ว่าจะล้อเล่นเช่นชายพาล

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 92)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภท อุปมา เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนกัน เปรียบเทียบว่าเหตุที่โศกก็เพราะความรักอย่าได้โกรธเคืองเลย โดย ใช้คำเปรียบว่า เช่น

ตัวอย่างที่ 4

ใช้จะขัดสัตรีเป็นที่ขึ้น

นี่สิ้นอันแล้วหรือไรนาใครหัว

จะเอาแต่ใจรักเข้าหักกล้ว

เหมือนชายชั่วใช้ชาติปราชญ์ปรีชา

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 93)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภท อุปมา เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนกัน โดยการเปรียบเทียบความรักที่เอาแต่ใจว่าเปรียบเหมือนชายชั่ว มีไข่นักปราชญ์ โดยใช้คำเปรียบว่า เหมือน

ตัวอย่างที่ 5

แต่นางหนึ่งพึงจะคลายกำสรดเศร้า

มาซ้ำเข้าเป็นสองสามเองงามหน้า

รู้ว่าขมก็ยิ่งหวานพานทยา

เหมือนร้อนมาไม่อาบน้ำซ้ำผิงไฟ

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 93)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภท อุปมา เป็นการเปรียบเทียบ เป็นโวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนกัน โดยเปรียบเทียบกับเหตุการณ์โดยทั่วไปว่าเมื่อเวลารู้สึกร้อนก็ควรต้องอาบน้ำ มิใช่ไม่อาบน้ำแล้วมาผิงไฟเพิ่มความร้อน โดยใช้คำเปรียบว่า เหมือน

ตัวอย่างที่ 6

ครั้งนั้นชะช้าอีกสักนิด

ก็จะได้สมคิดที่พิสมัย

แต่นั้ตั้งแต่โคกวิโยคใจ

เหมือนหมาไม่สุดมือจะถือขม

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 95)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภท อุปมา เป็นการเปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนกัน โดยเปรียบกับความคาดหวังที่จะได้ของ แต่ของนั้นเกินเอื้อมมือถึง โดยใช้คำเปรียบว่า เหมือน

2. สมพจน์ (Synecdoche) คือการกล่าวถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดเพียงบางส่วน แต่ให้มีความหมายคลุมหมดยุ่ทุกส่วน

ตัวอย่างที่ 1

ประหนึ่งหงส์หลงเล่นชลาสินธุ์

มูจลินทร์สระสนานไม่ดาลเฉลิวย

เที่ยวชอกซอนจนกาเข้ากลมเกลียว

ทั้งนามเหนียวเกี่ยวข่นหล่นหลดยับ

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 96)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภทสมพจน์ คือการกล่าวถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดเพียงบางส่วน แต่ให้มีความหมายคลุมหมดยุ่ทุกส่วน ในที่นี้กล่าวถึงข่นที่หลุดเพราะเที่ยวชอกซอนจนโดนหนามเกี่ยว

3. อดิพจน์ (Hyperbole) คือการพูดเกินความจริงเพื่อเน้นความรู้สึก มิใช่เพื่อหลอกลวง
ตัวอย่างที่ 2

ไอ้akraสองรานิจจาเอ๋ย

ได้ขึ้นเขยสามสี่ราตรีนอน

ยังจำท่วงที่เคารพนบประนอม

อันกลิ่นหอมนั้นยังติดนาสารวย

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 95)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภทอดิพจน์คือการพูดเกินจริงเพื่อเน้นความรู้สึก โดยกล่าวถึงคนสองคนที่ได้อยู่ด้วยกันช่วงเวลาหนึ่ง และเมื่อคนหนึ่งจากไป คนที่ยังอยู่ยังจำท่วงท่า อากัปกริยาได้อยู่ และยังคงมีกลิ่นหอมติดจมูกอยู่ ซึ่งเป็นการกล่าวเน้นความรู้สึกว่าจดจำทุกอย่างได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วเมื่อเวลาผ่านไป กลิ่นนั้นก็จางหายไปไม่สามารถที่จะติดอยู่ที่จมูกได้ตลอดไป

4. ปฎิรูปพจน์ (Allusion) เป็นการใช้ข้อความที่ดัดแปลงมาจากข้อความอันเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว เช่น วาตะของนักปราชญ์ รัฐบาล กวี หรือสุภาษิต คำพังเพย หรือผลงานของผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 1

เมื่อรู้เช่นเห็นครบคํารบสาม

ซึ่งแห่งความมาแต่หลังพึงหยั่งถึง

คิดจะใคร่ฉาวชื่อให้ลืออึง

ก็เหมือนหนึ่งสาวไส้ให้กากิน

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 99)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภทปฎิรูปพจน์ เป็นการใช้ข้อความที่ดัดแปลงมาจากสำนวนไทยอันเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว คือสาวไส้ให้กากิน ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย ประเภทต่างๆ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2535 : 35) ให้ความหมายว่า เอาความลับของฝ่ายตนไปเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้ เป็นการประจานตนหรือพรัณพวงของตน

ตัวอย่างที่ 2

สงสารหน้าที่ไปพาให้ผ้าขาด

เหมือนดีวีวกระทบคราดครวหันหุน

มั่นฝ้าวอยู่ก็เหมือนดุษฎีการุญ

จงตั้งทุนรักรักให้แรมคลาย

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 99)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภทปฎิรูปพจน์ เป็นการใช้ข้อความที่ดัดแปลงมาจากสำนวนไทยอันเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว คือดีวีวกระทบคราด ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย ประเภทต่างๆ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2535:9) ให้ความหมายว่า โกรธคนหนึ่งแต่ทำอะไรเขาไม่ได้ไปไล่ไปรังควานอีกคนหนึ่งที่เกี่ยวข้องและตนสามารถทำได้

5. บุคลาธิษฐาน (Personification) เป็นการใช้ภาษาในลักษณะที่ทำให้ดูเหมือนว่าสรรพสิ่งทั้งหลายที่ไม่ใช่คนเป็นคน โดยให้สรรพสิ่งเหล่านั้นแสดงอากัปกริยาต่างๆ ราวกับเป็นคนบ้าง เช่น พุดได้ ร้องไห้ได้ รู้สึกได้ หรือกำหนดบทบาทและฐานะให้สรรพสิ่งเหล่านั้นทั้งรูปธรรมและนามธรรม จนดูประหนึ่งว่าเป็นคน

ตัวอย่าง

เห็นแล้วว่าจริงทุกสิ่งแสดง

ถึงมีแจ้งก็มาแจ้งว่ารักเรา

นี่ผีบอกดอกกระมังชาววังเอ๋ย

เห็นเชิงเซยผิดกระบวนสำนวนเจ้า

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 97)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภทบุคลาธิษฐาน เป็นการใช้ภาษาในลักษณะที่ทำให้ดูเหมือนว่าสรรพสิ่งทั้งหลายที่ไม่ใช่คนเป็นคน โดยให้สรรพสิ่งเหล่านั้นแสดงอาการปฏิกิริยาต่างๆ ราวกับเป็นคนบ้าง โดยใช้คำว่า ผี ซึ่งไม่ใช่คนมาทำกริยาบอกกล่าวแทนคน

6. อุทาหรณ์ (Analogy) เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์ หรือความคิดสองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกันว่าคล้ายกัน โดยการยกข้อความที่เชื่อว่าง่ายแก่การเข้าใจ เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนหรือผู้พูดต้องการที่จะอธิบาย คล้ายอุปมา ความแตกต่างอยู่ที่อุปมาเป็นการเปรียบเทียบถ้อยคำ ในขณะที่อุทาหรณ์เป็นการเปรียบเทียบข้อความ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

จะเปรียบปรายเล่าก็คล้ายอุเชนสวาท

เขอาจไปภิรมย์ประสมสอง

ทุกราตรีสนิทแนบแอบประคอง

ถึงเจ็ดปีป่วยป้องประคองเซย

จนเขาจับตัวได้ให้สังหาร

ไม่วายปรานก็ได้ร่วมเคียงขนย

ช่างอดความเสน่ห์ได้กะไรเลย

นิจจาเอ๋ยออกเรียนก็เทียมนิทาน

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 92)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภท อุทาหรณ์ เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์ หรือความคิดสองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกันว่าคล้ายกัน โดยการยกข้อความที่เชื่อว่าง่ายแก่การเข้าใจ เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนหรือผู้พูดต้องการที่จะอธิบาย โดยเปรียบกับตัวละครในเรื่องอิเหนา

ตัวอย่างที่ 2

จะเปรียบปรายคล้ายอิเหนาเยวลักษณะ

เมื่อแรมรกร้อนฤทัยจะใคร่สม

แต่วันเห็นพระน้องนิกตริกนิม

จะนั่งนอนร้อนอารมณ์ไม่สมฤดี

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 95)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภท อุทาหรณ์ เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์ หรือความคิดสองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกันว่าคล้ายกัน โดยการยกข้อความที่เชื่อว่าง่ายแก่การเข้าใจ เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนหรือผู้พูดต้องการที่จะอธิบาย โดยเปรียบกับเรื่องอิเหนา

ตัวอย่างที่ 3

กว่าจะต้องอารมณ์เราช่างเฝ้ายั่ว

เช่นวันทองสองผัวเป็นตัวอย่าง

จะถนอมแนบกายไม่วายวาง

ถึงขุนช้างจะชิงเซยไม่เฉยแซ

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 98)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภท อุทาหรณ์ เป็นวิธีการเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์ หรือความคิดสองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกันว่าคล้ายกัน โดยการยกข้อความที่เชื่อ

ว่าง่ายแก่การเข้าใจ เปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้เขียนหรือผู้พูดต้องการที่จะอธิบาย โดยเปรียบกับเรื่องคุ้นชินวางแผน

7. ปฏิพจน์ (Rhetorical question) เป็นศิลปะของการใช้คำถาม คือ เป็นคำถามที่มีได้ห้วงคำตอบ ผู้ถามมีเจตนาจะเรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบ แต่หากจะมีคำตอบ คำตอบนั้นก็มักจะเป็นคำตอบปฏิเสธ

ตัวอย่างที่ 1

ไอ้อกเอ๋ยอนิจจาน่าสงสาร

แต่ก่อนกาลเราได้ทำกรรมไหน

เคยพรากสัตว์ให้พลัดกันหรือฉันใด

จึงเป็นไปได้ดังนี้เพื่อมีกรรม

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 95)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภท ปฏิพจน์ เป็นศิลปะของการใช้คำถาม คือ เป็นคำถามที่มีได้ห้วงคำตอบ ผู้ถามมีเจตนาจะเรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบ แต่หากจะมีคำตอบ คำตอบนั้นก็มักจะเป็นคำตอบปฏิเสธ โดยตั้งคำถามกับตนเองว่าเมื่อชาติก่อนได้เคยทำกรรมพรากสัตว์จากคู่ของเขาหรือ ชาตินี้ถึงได้ต้องมาพลัดพรากกับคนที่รัก

ตัวอย่างที่ 2

ถามข่าวได้แต่ตาประสาร์ก

นี้ใช้หนักจริงหรือฟังร้อหาย

จะใคร่เคียงเข้าไปถามเอาความขาย

เกรงจะกลายเป็นวิวาทให้ชาติพาล

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 96)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภท ปฏิพจน์ เป็นศิลปะของการใช้คำถาม คือ เป็นคำถามที่มีได้ห้วงคำตอบ ผู้ถามมีเจตนาจะเรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบ แต่หากจะมีคำตอบ คำตอบนั้นก็มักจะเป็นคำตอบปฏิเสธ โดยตั้งคำถามกับตนเองว่า นี่เป็นใช้หนักจริงหรือไม่

ตัวอย่างที่ 3

ถึงสิ้นผ้าไปก็ดียังมีเล็บ

ฉันกอดเก็บซ่อนไว้อย่างไม่หาย

เมื่อทุกซัระทมจะได้ชมไปต่างกาย

หรือจะซื้อเล่าจะขายให้เต็มแพง

(ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว : 96)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีการใช้ภาษาประเภท ปฏิพจน์ เป็นศิลปะของการใช้คำถาม คือ เป็นคำถามที่มีได้ห้วงคำตอบ ผู้ถามมีเจตนาจะเรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบ แต่หากจะมีคำตอบ คำตอบนั้นก็มักจะเป็นคำตอบปฏิเสธ โดยตั้งคำถามว่าจะมีใครซื้อหรือไม่ ถ้ามีจะได้ขายให้แพงๆ แต่ความจริงก็คือไม่มีใครซื้อ

สรุป อภิปรายผล

การศึกษาภาพพจน์ซึ่งเป็นกลวิธีการใช้ภาษาในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3 จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ โคลงปราบดาภิเษก บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ไชย และเพลงยาวสังวาส ผลการวิเคราะห์พบว่า

จากภาพพจน์ทั้งหมด 13 ประเภท มีการใช้ภาพพจน์ 7 ประเภท ได้แก่ อุปมา (Simile) สมพจน์ (Synecdoche) อติพจน์ (Hyperbole) ปฏิรูปพจน์ (Allusion) บุคลาธิษฐาน (Personification) อุทาหรณ์ (Analogy) และ ปฏิพจน์ (Rhetorical question) โดยภาพพจน์ อุปมา (Simile) พบมากที่สุด รองลงมา คืออุทาหรณ์ (Analogy) และ ปฏิพจน์ (Rhetorical question) การใช้ภาพพจน์ที่หลากหลายประเภท ในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้แจ่มแจ้ง เห็นภาพชัดเจน มีการเพิ่มรายละเอียดของสิ่งที่นำมาเปรียบให้เห็นเด่นชัด ถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างลึกซึ้งและกลมกลืน ในส่วนของภาพพจน์ที่นำมาใช้มากที่สุดคือภาพพจน์ประเภทอุปมา (Simile) ซึ่งเป็นภาพพจน์ที่เปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็น ต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนกัน ถูกนำมาใช้ได้อย่างกลมกลืนในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองทั้ง 3 เรื่อง

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาภาพพจน์:กลวิธีการใช้ภาษาในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3 จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ โคลงปราบดาภิเษก บทละครเรื่องสังข์ศิลป์ไชย และเพลงยาวสังวาส พบว่ามีการใช้ภาพพจน์ 7 ประเภทประกอบในพระราชนิพนธ์ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพพจน์ที่ชัดเจนขึ้น ควรศึกษาภาพพจน์ในวรรณกรรมร้อยกรองอื่นๆ ในสมัยรัชกาลที่ 3 ด้วยว่ามีการใช้ภาพพจน์ประกอบการเขียนมากน้อยเพียงใด ภาพพจน์ประเภทใดพบมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร, กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์. (2530). *ประชุมพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพมหานคร: กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.
- ชวน เพชรแก้ว. (2524). *การศึกษาวรรณคดีไทย*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. (2522). *สัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- ดวงใจ ไทยอุบล. (2543). *ทักษะการเขียนภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประคอง เจริญจิตรกรรม.(2551). *หลักการเขียนวิจารณ์วรรณกรรม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2525). *ศิลปะการเขียน*. กรุงเทพมหานคร: วิชาการ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2535). *ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทยประเภทต่างๆ*. กรุงเทพมหานคร: _____ . (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพมหานคร: _____ . (2552). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิภา กงกะนันทน์. (2533). *วรรณคดีศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุริวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2525). *วรรณคดีวิเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ความคาดหวังของสังคมต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามแนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Social Expectations for Master of Political Science, Politics and
Government Program, Suratthani Rajabhat University toward
Process of Teaching in the 21st Century

อัศวศิริ ลาปีอี^{1*}
Aussiri Lapi-e^{1*}

Received : 5/8/2020

Revised : 7/29/2020

Accepted : 9/3/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคาดหวังของสังคมต่อการจัดการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี รวมถึงเสนอแนวทางการดำเนินงานตามกรอบมโนทัศน์การพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวการวิจัยเชิงผสวนวิธี ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากตัวแทนของหน่วยราชการส่วนภูมิภาค จำนวน 32 องค์กร และใช้แบบสอบถามตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 248 องค์กร ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพรและระนอง รวมทั้งสิ้น 280 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน ผู้การตีความสร้างข้อสรุป ทั้งนี้พบว่าความคาดหวังต่อการจัดการเรียนรู้หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับความคิดเห็นต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ขณะที่ข้อสนับสนุนเชิงแนวคิดต่อกระบวนการเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีนั้น ควรเน้นผลิตสร้างองค์ความรู้ด้วยฐานคิด “การศึกษาพลเมือง” พร้อมขับเคลื่อนกลไกยกระดับความเข้มแข็งทางวิชาการเพื่อการพัฒนาสังคมท้องถิ่นภาคใต้ในกระแสการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับความเป็นสากลตามปรัชญาที่กำหนด

คำสำคัญ: ความคาดหวังของสังคม หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Abstract

¹ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

¹ Master of Political Science, Politics and Government Program, Suratthani Rajabhat University.

* Corresponding author. Tel. 086-2981703 E-Mail : sirin.a@hotmail.com

The purpose of this research aims to survey expectations from stakeholders in Suratthani Rajabhat University service area toward expected learning outcomes of Master of Political Science, Politics and Government Program and study guidelines for process of teaching development skills in the 21st century. This research uses a mixed method research. A total of 280 samples by purposive sampling were 32 from representative of provincial government. Data were collected using a semi-structured interviews and 248 samples by random sampling from representative of local administration organization in Surat Thani, Chumphon, and Ranong Province. Data were collected using a questionnaire and statistically analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation. Including selected 10 sample who experts within the mentioned field and data were analyzed by interpreting for creating conclusions. The result founded that overall of evaluated program at a high level accord with overall opinions of teaching development skills in the 21st century at a high level. While the conceptual support for process of teaching development skills in the 21st century that should focus based on “Civic Education”. As well as strengths driven of political science program for being a part of the knowledge expansion in order to development at southern region in change stream and cosmopolitan according to the philosophy program.

Keywords: Social Expectations, Master of Political Science Program, Teaching in the 21st Century

ความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์โลกที่เกิดจากจากปัจจัยต่าง ๆ ในปัจจุบันนั้น ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทุกส่วนของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และนำไปสู่การปรับตัวของกลไก การพัฒนาที่หลากหลาย ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี รวมถึงสิ่งแวดล้อมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา อันถือได้ว่าเป็นฐานรากที่สำคัญในการรองรับการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลผลิตที่เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้นการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทตามสถานการณ์โลกอย่างรวดเร็ว โดยจำเป็นต้องสร้างอัตลักษณ์หรือกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ตั้งอันเป็นพื้นที่ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม รวมทั้งการดำเนินการให้สอดคล้องตามวิสัยทัศน์ พันธกิจการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์เชิงนโยบายทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นเชิงบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้สถาบันที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนนโยบายตามยุทธศาสตร์การพัฒนา

ในมิติต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษาทั้งในระดับประเทศและระดับสากลอย่างมีคุณภาพ (อภิรติ จิโรภาส และ อัครศิริ ลาป้อ, 2561 : 23)

ปัจจุบันการขยายแนวคิดว่าด้วยการปรับตัวของสถาบันระดับอุดมศึกษาทั้งระดับประเทศและสากล นอกจากต้องคำนึงถึงบทบาทต่อกระบวนการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถแก่ผู้เรียนทั้งในเชิงวิชาการและวิชาชีพอย่างเข้มข้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในการพัฒนาประเทศโดยรวมเป็นองค์ประกอบสำคัญหลักแล้ว การบรรลุเงื่อนไขดังกล่าวยังเชื่อมโยงไปถึงการปรับตัวในมิติของการบริหารจัดการเชิงโครงสร้างซึ่งต้องนำไปสู่การสร้างสรรค์ทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2555 : 16-21) ได้สรุปทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างน่าสนใจว่าด้วยบริบทปัจจุบันนั้นควรปรับกระบวนการเรียนรู้ด้วยการค้นคว้าเองของนักเรียน ขณะที่ผู้สอนควรช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ นอกจากนี้การปรับรายละเอียดของสาระวิชาให้ทันสมัยอยู่เสมอจนถึงแม้มีความสำคัญแต่ไม่เพียงพอสำหรับการสนองต่อการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตของผู้เรียนอย่างครอบคลุม ดังนั้นจึงควรปรับระบบการเรียนรู้จากกลุ่มสาระวิชา (content) บนฐานการมุ่งพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ รวมถึงทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตและทำงานอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ควรปรับสาระการเรียนรู้อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการกำหนดกลุ่มวิชาแกนของแต่ละประเด็นหลักในรายวิชาของหลักสูตรต่าง ๆ จะนำมาสู่การดำเนินงานตามกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้แก่สถาบันการศึกษาที่สามารถสร้างศักยภาพพร้อมส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาเชิงโครงสร้างของหลักสูตรเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพในการสื่อสาร ความรู้ความสามารถด้านดิจิทัลและความคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวและจัดการความสลับซับซ้อนของเหตุการณ์ การคิดขั้นสูงอย่างเป็นเหตุเป็นผลเชิงตรรกะ (Levin, 1993) ผ่านการสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชา ซึ่งถือเป็นสาระวิชาหลัก (Core Subjects) อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย กลุ่มภาษาแม่และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์รวมทั้งศึกษาการปกครองเพื่อพัฒนาหน้าที่พลเมือง ภายใต้ขอบข่ายการจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ เช่นเดียวกัน

นอกเหนือจากภารกิจหลักข้างต้นที่กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปแล้ว กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่งทั่วประเทศได้ขยายกลไกการดำเนินงานเพื่อตอบสนองภารกิจอื่นในการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศไว้เป็นการเพิ่มเติมตามบริบทรายกลุ่มและลักษณะพื้นที่ตามภูมิศาสตร์ไว้ด้วย เช่นเดียวกันกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มจังหวัดภาคใต้รวม 5 พื้นที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งได้ร่วมกำหนดรูปแบบดำเนินงานในลักษณะผสมผสานภารกิจอย่างเข้มแข็งพร้อมผลิตซ้ำพันธกิจการดำเนินงานให้สอดคล้องตามวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์ไว้เป็นการสำคัญ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงเงื่อนไขการขับเคลื่อนแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น ซึ่งปรากฏพบแนวทางการดำเนินงานที่ระบุ

ไว้ในนโยบาย วิสัยทัศน์ภายใต้ปรัชญา “สร้างปัญญา เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น” อันนำไปสู่การขับเคลื่อนด้วยแผนปฏิบัติการเชิงประจักษ์ภายใต้การดำเนินงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยได้ระบุเกี่ยวกับกลไกและเป้าหมายการผลิตบัณฑิตบนพื้นฐานของการสร้างสรรค์คุณภาพท้องถิ่นและสังคมอย่างยั่งยืน การขับเคลื่อนคุณภาพการวิจัยและนวัตกรรม การอนุรักษ์ฟื้นฟู ส่งเสริมและพัฒนาขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรม การพัฒนาคุณภาพการผลิตและพัฒนาครู การเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาบุคลากร การเงินและงบประมาณรวมถึงการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดแนวทางยกระดับคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ไว้อีกด้วย (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ม.ป.ป) ส่งผลให้หลักสูตร สาขาวิชาสังกัดคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำเป็นต้องปรับตัวตามทิศทางการดำเนินงานข้อกำหนดอย่างรอบด้าน ควบคู่กับการยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตตามความคาดหวังของสังคมท้องถิ่น ขณะเดียวกันอิทธิพลดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างหลากหลายอันนำมาซึ่งการผลิตสร้างหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ที่สะท้อนความต้องการการบริบทสังคมภาคใต้ต่อกลไกการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) และสอดคล้องกับการก่อรูปเครือข่ายองค์ความรู้เชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ที่เข้มแข็งอีกด้วย

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ถือเป็นหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งถูกพัฒนาขึ้นจากข้อมูลการสำรวจความต้องการศึกษาต่อทางด้านรัฐศาสตร์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเครือข่ายองค์กรภาครัฐที่มีบทบาทการใช้อำนาจทางการเมืองการปกครองในพื้นที่ให้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ซึ่งเชื่อมโยงข้อมูลสรุปจากประเด็นการวิเคราะห์กระแสการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์เกี่ยวกับความมั่นคงทางสังคม เงื่อนไขทางวัฒนธรรมรวมถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบันอย่างเป็นระบบ อันนำไปสู่การประกอบสร้างปรัชญาหลักสูตรที่ตั้งอยู่บนฐานการพิจารณาความสัมพันธ์ของชุดความรู้ภายใต้กระแสโลกวิวัฒน์ผสานกับองค์ความรู้ท้องถิ่น ด้วยวิธีวิทยาการศึกษาแนวสหวิทยาการ นอกจากนี้ให้ความสำคัญกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของกลไกการบริหารจัดการประเทศในภาพรวมซึ่งสะท้อนกระแสความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่สูงขึ้น ประกอบกับการพิจารณาแนวโน้มบริบทด้านการศึกษาของสังคมโลกและสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 ที่ฉายเงื่อนใยของการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลสืบเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศขนาดใหญ่ ได้กระตุ้นให้เกิดการปรับตัวต่อวิถีชีวิตของประชาชนทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังกล่าวการส่งเสริมทักษะพื้นฐานด้วยการพัฒนาขอบข่ายองค์ความรู้ที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชนได้อย่างมีคุณภาพนั้นจึงนับเป็นบทบาทสำคัญของสถาบันการศึกษาทุกระดับที่ควรกำหนดความพร้อมในการสนับสนุนกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของสถาบันระดับอุดมศึกษาที่ต้องเร่งขยายองค์ความรู้ผ่านกลไกหลากหลายด้วยการปรับรูปแบบการจัดการศึกษามิติใหม่ที่สามารถถ่ายทอดความความคิดรวบยอด รวมทั้งสามารถปลูกฝังทักษะเฉพาะด้านที่สอดคล้องกับความคาด

หวังของสังคมในสถานการณ์ปัจจุบันได้ทั้งระบบ ยิ่งตอกย้ำถึงความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตครั้งนี้บนฐานของการมุ่งส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ให้มีทักษะแห่งความสำเร็จในแต่ละด้านตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับการปรับแนวคิดเชิงโมทัศน์สำหรับการพัฒนาหลักสูตรครอบคลุมทักษะขั้นพื้นฐานด้วยการจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้หลักสูตรยังเปรียบเสมือนแผนแม่บทที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติวิธีการหรือกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้เปรียบเสมือนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา (Beauchamp, 1981 : 28) อันเป็นการสะท้อนถึงคุณภาพของหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อรองรับทิศทางการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องตามความต้องการของสังคม ท้องถิ่นและประเทศชาติในการยกระดับบัณฑิตให้มีศักยภาพต่อการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกลไกการดำเนินงานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง สังคมมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อย่างมีระบบและสอดคล้องกับกลไกการประกันคุณภาพของหลักสูตรตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม อันสะท้อนถึงข้อกำหนดเฉพาะที่เป็นเป้าประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) ประกอบด้วย 1. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2. ด้านความรู้ 3. ด้านทักษะทางปัญญา 4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น โดยผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทั้ง 5 ด้านดังกล่าว ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการเข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อสร้างหลักประกันแก่ผู้เรียนให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม รวมทั้งสามารถนำไปสู่การสร้างประสิทธิผลในทางปฏิบัติและตอบสนองตามความคาดหวังของสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยบริบทข้างต้นจึงนำมาซึ่งการกำหนดประเด็นคำถามสะท้อนความคาดหวังของสังคมท้องถิ่นต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับใด ขณะเดียวกันข้อกำหนดการจัดการเรียนรู้ให้มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น ควรมีทิศทางอย่างไร ซึ่งผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปสู่การผลิตสร้างข้อเสนอต่อการยกระดับกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 นอกจากนี้สามารถยืนยันข้อมูลจากการสำรวจความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตได้เชิงประจักษ์ที่สอดคล้องตามความคาดหวังของสังคมท้องถิ่นภาคใต้รวมถึงประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคาดหวังของสังคมต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังคมมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเสนอแนวทางจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการ

ปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ความคาดหวังของสังคม ต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครั้งนี้ นำรูปแบบการวัดประสิทธิผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เป็นเครื่องมือวิเคราะห์เพื่อให้ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้กำหนดวิธีแนวการวิจัยตามขั้นตอนโดยกำหนดกระบวนการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจระดับความคิดเห็นของสังคมในพื้นที่ให้บริการต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เนื่องด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยพิจารณาจากหน่วยงานภาครัฐภายใต้สังกัดกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นตัวแทนองค์กรผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต รวมทั้งสะท้อนความคาดหวังของสังคมในพื้นที่ให้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ทั้งที่ปรากฏในรูปของหน่วยราชการส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ จำนวน 32 องค์กร และหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 248 องค์กร ซึ่งใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เพื่อคัดเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมและสะท้อนความคิดเห็นครอบคลุม รวมจำนวนทั้งสิ้น 280 องค์กร ซึ่งสามารถแทนค่าตามขนาดกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวนทั้งสิ้น 280 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยการประมวลแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วจึงเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเนื้อหาและหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน จากนั้นจึงได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้วไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 สู่การสรุปแนวทางการสำรวจความคาดหวังเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4. ทักษะความเป็นนานาชาติ และ 5. ทักษะอาชีพและชีวิตจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสำรวจความคาดหวังต่อการจัดเรียนการสอนตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นรายด้าน ได้แก่ 1. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2. ด้านความรู้ 3. ด้านทักษะทางปัญญา 4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5. ด้านทักษะวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยรายการคำถามที่ครอบคลุมการวิเคราะห์คุณภาพหลักสูตร ปรัชญา วัตถุประสงค์รวมถึงความสอดคล้องในรายวิชาตามมาตรฐานการพัฒนาหลักสูตรทั่วไปด้วย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยแปรผันตามแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 แสดงข้อมูล

ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์สถิติแบบพรรณนา เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปของค่าความถี่ (Frequency) อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ขณะที่แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 แสดงข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง/ผู้ใช้นักศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) ทั้งนี้ การแปลผลข้อมูลจะใช้สถิติเชิงพรรณนาและมีเกณฑ์การแปลความหมายที่ตั้งไว้ตามหลักสถิติ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert scale (อ้างอิงใน บุญธรรม กิจปรีดาภิรต (2547) โดยกำหนดการแปลผลแทนค่าความหมายตามช่วงของระดับความคาดหวังตามลำดับ ได้ดังนี้

ช่วงระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึง มีค่าความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

ช่วงระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง มีค่าความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

ช่วงระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง มีค่าความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง

ช่วงระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง มีค่าความคาดหวังอยู่ในระดับน้อย

ช่วงระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง มีค่าความคาดหวังอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ใช้นักศึกษา/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนความคาดหวังภาพรวม รวมทั้งเพื่อเสนอปัญหาอุปสรรค รวมทั้งแนวทางการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรให้สอดคล้องตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 พร้อมข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายประเด็น

ขั้นตอน 2 วิเคราะห์การดำเนินงานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน รวม 10 คน จาก 3 กลุ่มสำคัญ ประกอบด้วย

1.1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามบริบทในศตวรรษที่ 21 สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 3 คน

1.2. ผู้ทรงคุณวุฒิสังกัดสถาบันระดับอุดมศึกษาอื่นทั้งในพื้นที่ภาคใต้และนอกพื้นที่ที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในหลักสูตรทางด้านรัฐศาสตร์หรือศาสตร์ที่สัมพันธ์ จำนวน 3 คน

1.3. ผู้ปฏิบัติงานสังกัดหน่วยราชการส่วนภูมิภาค หน่วยราชการส่วนท้องถิ่น องค์การอิสระที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมถึงองค์กรภาคประชาสังคม ซึ่งถือเป็นตัวแทนผู้ใช้นักศึกษารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งสร้างจากการสำรวจทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 และสำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดแนวทางการเรียนรู้ที่คาดหวังตามกรอบมาตรฐาน

คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาให้ครบถ้วนจากข้อคำถามถูกต้องเหมาะสมตรงตามโครงสร้างและภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล (สมคิด พรหมจ้อย, 2538) พร้อมนำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบแล้วไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาซ้ำอีกครั้ง อันนำไปสู่การสรุปข้อมูลเชิงวิพากษ์ด้วยฐานการวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องประกอบการนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างครอบคลุมทุกประเด็นสำคัญ

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยจัดหมวดหมู่เนื้อหาการวิเคราะห์คุณภาพการบริหารจัดการในภาพรวม ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์การสำรวจทั้งระบบเพื่อสะท้อนระดับความคาดหวังและใช้ยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในขั้นตอนที่ 1 พร้อมวิเคราะห์ความสอดคล้องมาตรฐานโดยการตีความสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับระบบและกลไกการบริหารจัดการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

ผลการวิจัย

ผลการสำรวจความคาดหวังต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายใต้แนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของสังคมต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

1.1 ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 280 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 เพศหญิง จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 35-45 ปี มีจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 53.93 และมีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 25,000 – 50,000 บาท จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 76.07 รองลงมามีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 25,000 บาท มีจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 33.93 ซึ่งส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 58.93 ระดับปริญญาโท จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 37.14 และระดับปริญญาเอก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.93

โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 80.71 เห็นชอบกับปรัชญาและการออกแบบหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง นอกจากนี้ส่วนใหญ่เห็นว่า การเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีความสอดคล้องสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมในบริบทพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 68.93

ในขณะที่ส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสามารถผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาทักษะการเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 75.36 นอกจากนี้ส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 69.64

1.2 ความคาดหวังต่อการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี นำเสนอรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคาดหวังต่อผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

ประเด็นความคาดหวังต่อผลการเรียนรู้ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคาดหวัง
1. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	4.22	0.79	มาก
2. ด้านความรู้	4.40	0.56	มาก
3. ด้านทักษะทางปัญญา	4.38	0.72	มาก
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.24	0.78	มาก
5. ด้านทักษะวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.09	0.93	มาก
รวม	4.27	0.75	มาก

จากตารางที่ 1 ความคาดหวังต่อผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.75) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคาดหวังมากที่สุดคือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.56) ซึ่งสะท้อนได้ว่าหลักสูตรจะสามารถเสริมสร้างความเข้าใจ กระบวนการคิดและสามารถนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการทางรัฐศาสตร์ ทฤษฎีการเมืองการปกครองตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ พร้อมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเป็นระบบ รองลงมาคือด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.72) ซึ่งสะท้อนได้ว่าหลักสูตรจะสามารถส่งเสริมการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง และยกระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่าง ๆ เพื่อใช้ในกระบวนการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาทางรัฐศาสตร์ที่หลากหลายและร่วมสมัยได้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.78) ซึ่งสะท้อนว่าหลักสูตรมีศักยภาพในการพัฒนาระบบการทำงานเป็นกลุ่มและขยายบทบาทภาวะผู้นำที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมรวมถึงมีทักษะการวางแผนและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองได้เป็นอย่างดี โดยความคาดหวังด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.79) สะท้อนถึงกลไกของหลักสูตรที่เอื้อการพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและเสริมสร้างความรับ

ผิดชอบทั้งในส่วนตนและส่วนรวม รวมทั้งการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคมอีกด้วย ในขณะที่ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.93) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดนั้นได้สะท้อนถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่อาจจำเป็นต้องเร่งพัฒนากระบวนการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ รวมถึงความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียนและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากแม้ว่าธรรมชาติของรายวิชาและขอบข่ายองค์ความรู้ในทางรัฐศาสตร์นั้นอาจจะมีความเกี่ยวข้องกับทักษะเชิงตัวเลขค่อนข้างจำกัด แต่หากพิจารณาบนฐานของการศึกษาประเด็นการเมืองการปกครองร่วมสมัยอย่างครอบคลุมแล้ว คาดว่าหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตจำเป็นต้องขยายรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวข้องสำคัญเพิ่มมากขึ้น

1.3 ความคาดหวังเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสังคมท้องถิ่นต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีสามารถนำเสนอรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคาดหวังต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ประเด็นความคาดหวังต่อ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคาดหวัง
1. ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม	4.39	0.71	มาก
2. ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.42	0.53	มาก
3. ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.13	0.63	มาก
4. ด้านทักษะความเป็นนานาชาติ	4.23	0.80	มาก
5. ด้านทักษะอาชีพและชีวิต	4.37	0.91	มาก
รวม	4.30	0.71	มาก

จากตารางที่ 2 ความคาดหวังเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสังคมต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.71) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.53) ซึ่งสะท้อนความสามารถหรือความลึกซึ้งของการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สัมพันธ์กับพื้นฐานความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นทางรัฐศาสตร์ของผู้ถ่ายทอดความรู้ รองลงมาคือด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และ

นวัตกรรม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.71) ซึ่งสะท้อนการส่งเสริมการใช้ความคิดอย่างผู้เชี่ยวชาญ การสื่อสารอย่างซับซ้อนรวมทั้งการประยุกต์ใช้จินตนาการเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.77) ซึ่งสะท้อนกลไกการยกระดับกระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์เฉพาะของตน เรียนรู้และยอมรับการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ เข้าใจและตระหนักในหน้าที่ความสำคัญต่อภารกิจส่วนตนและบทบาทส่วนรวม ด้านการพัฒนาทักษะความเป็นนานาชาติ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.80) ซึ่งสะท้อนถึงการขยายองค์ความรู้ในลักษณะการข้ามวัฒนธรรม รวมทั้งเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ความก้าวหน้าในระดับสากลทั้งทางรัฐศาสตร์และศาสตร์ในมิติต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ในขณะที่ด้านการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.91) ซึ่งสะท้อนถึงการใช้สารสนเทศได้อย่างแม่นยำและสร้างสรรค์ต่อกรณีเฉพาะ รวมทั้งการเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

1.4 ความคิดเห็นทั่วไปเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่ามีผู้แสดงความคิดเห็นที่ปรากฏในแบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 1.07 โดยมีรายละเอียดดังนี้ ควรจัดให้หลักสูตรมีลักษณะความเป็นสากล โดยการร่วมมือสร้างเครือข่ายกับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้หลักสูตรควรสร้างรายวิชาให้มีความหลากหลายมากขึ้น ให้มีพื้นฐานทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น กฎหมายปกครอง รวมทั้งกฎหมายมหาชน ที่ครอบคลุมระเบียบปฏิบัติราชการตามกฎหมายเกี่ยวข้องขณะเดียวกันหลักสูตรที่เปิดสอนครั้งนี้คาดว่าจะช่วยสร้างองค์ความรู้เพื่อสนองแนวทางการพัฒนาพื้นที่สังคมท้องถิ่นโดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ทุกมิติได้เป็นอย่างดี

2. การประเมินแนวทางการดำเนินงานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2.1 ประเด็นความเหมาะสมของปรัชญา การออกแบบหลักสูตร รวมทั้งการกำหนดจุดมุ่งหมายของรายวิชา ซึ่งสะท้อนคุณภาพโดยรวมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นและเหมาะสมขององค์ประกอบทุกมิติแนวทางเดียวกัน โดยสะท้อนถึงการก่อรูปของหลักสูตรซึ่งพิจารณาจากพื้นฐานความสอดคล้องตามกระแสการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อสถานการณ์และบริบทพื้นที่ภาคใต้ที่มีความผันผวน (Disruption) ในยุคเปลี่ยนผ่านที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการศึกษาในปัจจุบันอย่างมาก นับเป็นเงื่อนไขหลักของการจัดการศึกษาที่จำเป็นต่อการขยายสร้างองค์ความรู้ทางการเมืองการปกครองผ่านกลไกการจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยเป็นสำคัญ นอกจากนี้การกำหนดเป้าประสงค์ซึ่งปรากฏตามแนวทางการผลิตบัณฑิตตามที่ระบุในมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังนั้นคาดว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมเพื่อยกระดับการแก้ไขปัญหาพร้อมเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่นภาคใต้เชิงรูปธรรมอีกด้วย

2.2 ประเด็นความสัมพันธ์ของการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นสอดคล้องในแนวทางเดียวกันโดยพิจารณาข้อมูลข้อบ่งชี้รายวิชาตามระบุในแผนจัดการศึกษาครอบคลุมทักษะที่มุ่งสร้างศักยภาพแก่ผู้เรียนในทุกมิติ ประกอบด้วย การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งปรากฏใน

รายวิชา “ความคิดและนวัตกรรมเพื่อการเมืองการปกครองท้องถิ่น” การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณปรากฏในรายวิชา “สัมมนาความคิดการเมืองการปกครองไทยแนววิพากษ์” การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารปรากฏในรายวิชา “ดิจิทัลทางรัฐศาสตร์” การพัฒนาทักษะความเป็นนานาชาติปรากฏในรายวิชา “ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” รวมถึงรายวิชา “การเมืองเปรียบเทียบของไทยและตะวันตก” และการพัฒนาทักษะอาชีพและชีวิตปรากฏในรายวิชา “การเมืองการปกครองไทยร่วมสมัย” เป็นต้น ทั้งนี้การพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนตามที่ปรากฏในรายวิชาดังกล่าวด้วยลักษณะการวางประเด็นสาอันเป็นสาระสำคัญที่มุ่งเน้นด้วยฐานคิด “ความเป็นสหวิทยาการของรัฐศาสตร์” ทั้งที่สัมพันธ์โดยตรงและสนับสนุนเชิงองค์ประกอบต่าง ๆ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการแก่หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตผ่านกระบวนการปลูกฝังให้สามารถเรียนรู้และเท่าทันสถานการณ์ต่าง ๆ พร้อมสามารถบรรลุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพื้นฐานทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

2.3 ประเด็นความเป็นไปได้และแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบมโนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสรุปความคิดเห็นร่วมตามปรัชญาหลักสูตรที่มุ่งเน้น “ความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคม ทฤษฎีการเมืองการปกครองควรเชื่อมโยงความคิดทางการเมืองตะวันออกและตะวันตกเข้าด้วยกันเพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและสากล” ขณะเดียวกันจากการสังเคราะห์ภาพรวมของการออกแบบหลักสูตรตามกรอบมโนทัศน์สำหรับทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับกลไกการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองอย่างยิ่ง ซึ่งพิจารณาตามองค์ประกอบความคิดขอบข่ายการใช้เหตุผลเชิงวิพากษ์ควบคู่พัฒนาทักษะของนักรัฐศาสตร์เพื่อร่วมขยายองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจในอุดมการณ์และค่านิยมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแก่สังคมโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อบรรลุความคิดรวบยอดภายใต้ “พลเมืองศึกษา หรือ Civic Education” ซึ่งปรากฏพบในเป้าประสงค์ของหลักสูตรนั้น นับเป็นฐานรากสำคัญต่อการเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถสถาปนาตนเองสู่การเป็นนักคิดทางการเมืองการปกครองที่ดี รวมทั้งมีทักษะร่วมบูรณาการออกแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบตามปณิธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีต่อไปในศตวรรษที่ 21

ทั้งนี้เพื่อสะท้อนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรฯ ให้บรรลุตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาประกอบกับการสนองตอบต่อแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบมโนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ภายได้กระบวนการสร้างกลไก “พลเมืองศึกษา หรือ Civic Education” อย่างเป็นรูปธรรมนั้น พิจารณาจากวัตถุประสงค์การดำเนินงานที่ตั้งเป้าหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางรัฐศาสตร์ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ มีสมรรถนะในการคิดวิเคราะห์ด้านการเมืองการปกครองเพื่อต่อยอดและแสวงหาความรู้ใหม่ เชื่อมโยงกับพื้นฐานความคิดการผลิตหลักสูตรที่มีความมุ่งมั่นในการผลิตมหาบัณฑิตที่มีฐานความคิดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่มีความคิดสร้างสรรค์และรับผิดชอบต่อสังคมที่และพัฒนาประชาธิปไตยจากฐานรากที่มีความทันสมัย พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้

เรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาและปรัชญาของหลักสูตร ซึ่งปรากฏจากรายวิชาในหลักสูตร เช่น การเมืองของพลเมืองและการเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม ความปรองดองและกระบวนการยุติธรรม การบริหารกิจการบ้านเมืองและเครือข่าย แนวคิดและนวัตกรรมการเมืองการปกครองท้องถิ่น รวมถึงสัมมนาความคิดทางการเมืองการปกครองไทยแนววิพากษ์ เป็นต้น

สรุป อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ สามารถนำเสนอสารสนเทศตามวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์จากข้อสรุปเชิงอ้างอิง ซึ่งยืนยันผลสำรวจจากข้อมูลวิชาการเรื่อง “การศึกษาความต้องการต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี” โดย ไชยวัฒน์ เผือกคง และคณะ (ม.ป.ป) ซึ่งพบว่าความต้องการของท้องถิ่นในการจัดการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการจัดหลักสูตรอยู่บนฐานเชื่อมโยงกับแนวทางการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถด้านการเมืองการปกครองทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์และรับผิดชอบต่อสังคม นำความสามารถในการรักษาสภาพประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรีของประเทศไทย มีความพร้อมสำหรับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเมืองและสังคมต่อไป ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับการปรับกลยุทธ์ดำเนินงานของหลักสูตรที่ต้องให้สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างครบถ้วนภายใต้แนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 อย่างเข้มข้น ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรในอนาคตควรกำหนดแนวทางดำเนินงานให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น โดยนอกจากมุ่งเน้นถึงองค์ประกอบขั้นพื้นฐานเพื่อยกระดับการบริหารจัดการหลักสูตรแล้ว จำเป็นต้องเสริมสร้างผลิตภาพ (Productivity) แก่ผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้สู่กลไกสำคัญต่อการปฏิรูประบบการศึกษาด้วยแนวคิดก้าวข้ามสู่การศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

ขณะเดียวกันข้อสรุปครั้งนี้ได้ขยายข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติมจากผลงานวิชาการเรื่อง “แนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก” โดย วรลักษณ์ คำหว่าง และ นางลักษณ์ ใจฉลาด (2560) ซึ่งพิจารณาเกณฑ์พื้นฐานเพื่อแก้ไขสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งให้ความสำคัญประเด็นทักษะ 3 ประการได้แก่ ทักษะการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งทักษะชีวิตและอาชีพ ดังกล่าวแม้จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยกลไกการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากขยายกลไกขับเคลื่อนด้านการเสริมสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเพิ่มเติมในด้านทักษะความเป็นนานาชาติและด้านทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ครบทุกองค์ประกอบทั้ง 5 ประการตามแนวทางที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แล้ว คาดว่าจะนำไปสู่การขยายองค์ความรู้สู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาได้ทั้งระบบ ซึ่งนับเป็นข้อมูลสารสนเทศยืนยันสำคัญและต่อยอดถึงข้อสรุปเชิงประจักษ์จากผลการวิจัยครั้งนี้ให้

เกิดประสิทธิผลสอดคล้องการปรับมโนทัศน์การจัดการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตที่มุ่งสร้างพลเมืองศึกษาบนฐานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมืองตามกรอบดำเนินงานที่จำเป็นในกระบวนการจัดการเรียนการสอนภายใต้แนวคิดแห่งศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างทักษะแก่ผู้เรียนอันเป็นเป้าประสงค์เชิงผลผลิตของหลักสูตรให้เป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อสังคม มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ตลอดจนเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของแนวทางการสร้างพลเมืองศึกษา หรือ Civic Education ตามแนวคิดของ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2553) ที่เสนอว่า “พลเมือง” ของระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วยลักษณะ 6 ประการได้แก่ มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ การมองเห็นคนเท่าเทียมกัน การยอมรับความแตกต่าง การเคารพสิทธิผู้อื่น การรับผิดชอบต่อสังคมและท้ายที่สุดได้แก่ความเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมอีกด้วยการศึกษาทางการเมือง (Political Education) แก่ผู้เรียน โดยมีหลักสูตรวิชาเรื่องการเมืองการปกครอง รัฐธรรมนูญ หลักสิทธิเสรีภาพ เพื่อให้เกิดทักษะ “การศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมือง” แก่ผู้เรียนที่สนใจสามารถตัดสินใจเลือกเรียนได้อย่างครอบคลุมอีกด้วย

ในท้ายที่สุดผลการวิจัยได้สะท้อนแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาเป็นสำคัญพร้อมยกระดับคุณภาพกลไกการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องตามข้อสรุปของ อุดลย์ วังศรีคุณ (2557) ที่ได้สะท้อนว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม โดยแนวทางการปรับรูปแบบการจัดการศึกษาจำเป็นต้องเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาค้นให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ ดังนั้นความสำคัญของการให้การศึกษารวมถึงกลไกดำเนินงานด้านการศึกษาของสถาบันการศึกษาทุกระดับ จึงต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมที่มีความสลับซับซ้อนได้ ทั้งเพื่อให้การศึกษาสามารถสร้างผลผลิตสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงคุณลักษณะของผู้ที่สำเร็จการศึกษา ตลอดจนขั้นตอนและกระบวนการจัดการศึกษาที่สะท้อนผลิตภาพเชิงประจักษ์ โดยอาศัยกลไกการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันและพัฒนาสังคมท้องถิ่นด้วยเงื่อนไขปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สัมพันธ์กับการพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน ดังนั้นจากบริบทดังกล่าวจึงได้สะท้อนถึงความสำคัญในฐานะหน่วยผลิต “พลเมืองศึกษา หรือ Civic Education” ผ่านการขับเคลื่อนกระบวนการศึกษาพลเมืองที่สะท้อนตามความคาดหวังของสังคมท้องถิ่นต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ครั้งนี้

นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อบรรลุผลการเรียนที่คาดหวังตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแล้ว ควรกำหนดแนวทางดำเนินงานเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏระยอง 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ประกอบด้วยหลักพื้นฐานสำคัญ 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การพัฒนาท้องถิ่น 2) การผลิตและพัฒนาครู 3) การยกระดับคุณภาพการศึกษา และ 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการ ตามแนวทางของการจัดการเรียนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีที่สะท้อนอัตลักษณ์และความเข้มแข็งทางวิชาการ ถือเป็นผลิตภาพสำคัญของกระบวนการจัดการศึกษาที่เพื่อตอบสนองความคาดหวังของสังคมท้องถิ่นเป็นฐานการพัฒนาประเทศชาติโดยส่วนรวมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ไชยวัฒน์ เผือกคง และคณะ. (ม.ป.ป). *การศึกษาค้นคว้าความต้องการต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (อวดสำเนา)
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2553). *พลเมืองศึกษา (Civic Education): พัฒนาการเมืองไทยโดยสร้างประชาธิปไตยที่ “คน”*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563. จาก: <http://social.obec.go.th/node/64>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (ม.ป.ป). *ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563. จาก: <http://www.sru.ac.th/university-info/philosophy-vision-missions.html>
- วรลักษณ์ คำหว่าง และ นางลักษณ์ ใจฉลาด. (2560). *แนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 6(1), 129-138.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ตลาดนัด พับลิเคชั่น.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2538). *เอกสารประกอบการสอนวิชาวิจัยทางการศึกษานอกโรงเรียน เรื่องคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- อดุลย์ วงศ์ศรีคุณ. (2557). *การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา*.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 8(1), 1-17.

อภิรดี จิโรภาส และ อัครศิริ ลาปี่. (2561). ประเมินหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อริยา คูหา. (2546). แรงจูงใจและอารมณ์. ปัตตานี: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.

Beauchamp, George A. (1981). *The Curriculum of Elementary School*. Boston : Allyn
and acon Inc.

Cronbach, Lee J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York: Harper.

Levin, H.M. (1993). Building School Capacity for Effective Teacher Empowerment:

Application to Elementary School With At-Risk students. *In Advances in
Research and Theories of School Management and Educational Policy*.

(Volume 2. Edited by Samuel B. Bacharach and Rodney T. Ogawa. p. 187-216.

Greenwich, CO : JAI Press.

อิทธิพลของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Influence of Work Honesty on Work Efficiency of Business Accountants in the Northeast Province

บุญช่วง ศรีธรราชภรณ์^{1*}

อารยรัตน์ ชารีแสน^{2*}

Boonchaung Srithonrach^{1*}

Arayarat Chareesaen^{2*}

Received : 5/8/2020

Revised : 7/29/2020

Accepted : 9/3/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบอิทธิพลของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 182 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การใช้เทคนิค stepwise ในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ จากผลการทดสอบอิทธิพล พบว่า 1) ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ($\beta = 0.456$) 2) ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ($\beta = 0.327$) 3) ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ($\beta = 0.304$) และ 4) ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ($\beta = 0.257$) โดยตัวแปรทั้งหมดมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ร้อยละ 65.50 ($R^2 = 0.655$)

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Assistant Professor of Accounting, Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

* Corresponding author. Tel. 098-1539734 E-Mail : Boonchaung@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² Assistant Professor of Accounting, Faculty of Business Administration and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

โดยสรุป ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของนักบัญชีที่ควรยึดมั่นในการทำงานอย่างเคร่งครัด ได้แก่ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ ซึ่งจะส่งผลต่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพทางการบัญชี

คำสำคัญ: อิทธิพล ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพการทำงาน นักบัญชีบริษัท

Abstract

The purpose of this research was to test influence of work honesty on work efficiency of business accountants in the Northeast Province. The questionnaires were used as a tool for collecting data from 182 business accountants in the Northeast Province. The statistics used for the analysis of the collected data were stepwise multiple regression analysis. According to test influence result were found that: 1) the work honesty in the aspect of honesty groups had positive influences on the work efficiency as a whole ($\beta = 0.456$). 2) the work honesty in the aspect of honesty to duty had positive influences on the work efficiency as a whole ($\beta = 0.327$). 3) the work honesty in the aspect of honesty towards others had positive influences on the work efficiency as a whole ($\beta = 0.304$). 4) the work honesty in the aspect of honesty to self had positive influences on the work efficiency as a whole ($\beta = 0.257$). The predictive of or variables was 65.50 ($R^2 = 0.655$). In summary, work honesty is an important attribute of accountants who should be committed to their work: honesty to self, honesty towards others, honesty to duty and honesty groups. This will affect work efficiency as a professional accountant.

Keywords: Influence, Work Honesty, Work Efficiency, Business Accountants

ความสำคัญของปัญหา

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบริษัทโตชิบาในประเทศญี่ปุ่น ปี ค.ศ. 2015 ซึ่งเกิดจากความบกพร่องของผู้สอบบัญชีที่ได้ทำการตกแต่งกำไรจำนวนมหาศาล (BBC, 2015) และในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมา สภาวิชาชีพบัญชีได้ทำการเพิกถอนใบอนุญาตผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจำนวน 7 คน และได้สั่งพักการใช้ใบอนุญาตผู้สอบบัญชีจำนวน 20 คน (Federation of Accounting Professions, 2016) โดยมีสาเหตุมาจากการไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้สอบบัญชีส่งผลให้ผู้ใช้อข้อมูลทางการเงินได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องของบริษัท รวมไปถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของบริษัท Enron และ WorldCom ในสหรัฐอเมริกาที่มีการฉ้อโกงตกแต่งตัวเลขทางการเงินทำให้ผู้ใช้อข้อมูลทางการเงินขาดความเชื่อมั่นที่มีต่อบริษัท และนำไปสู่การล่มสลายของบริษัทในท้ายที่สุด (Lussier & Achua, 2007)

สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยได้มีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการไม่มีจิตสำนึก

ในจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ไม่มีความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติส่งผลต่อความเสียหายทางวิชาชีพบัญชีตามข่าวที่ประธานกรรมการสหกรณ์การเกษตรลำปลายมาศจำกัด อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้นำหลักฐานรายการบัญชีเงินฝาก และสลิปรับฝากเงินรายวันที่มีการตรวจพบความผิดปกติ จึงได้ออกมาแจ้งพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีสาวคนหนึ่งทำการปลอมแปลงบันทึกรายการอันเป็นเท็จในสมุดบัญชีเงินฝากของสมาชิกสหกรณ์รวม 399 บัญชี เพื่อลักทรัพย์ ยักยอกเงินของสหกรณ์ฯ รวม 100 ล้านบาท โดยพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีสาวคนดังกล่าว จะทำการรับฝากเงินจากสมาชิกพร้อมลงตัวเลขในสมุดบัญชี และเขียนใบฝากตามปกติเหมือนกับการฝากเงินทั่วไป แต่ไม่มีการคีย์ยอดการฝากเงินลงในระบบคอมพิวเตอร์ จากนั้นก็นำเงินสมุดที่สมาชิกลำบากเข้ามาฝากเข้ากระเป๋าทัวเอง แต่ก็ไม่พ้นกับความผิดถูกจับได้ในที่สุด (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2562) จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลายเหตุการณ์แสดงให้เห็นถึงการไม่ตระหนักในจรรยาบรรณทางวิชาชีพ และขาดความซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติงานได้ส่งผลต่อภาพลักษณ์วิชาชีพบัญชีเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามจะเป็นนักบัญชีที่มีคุณภาพ และความเป็นมืออาชีพนั้น การตระหนักถึงความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งสำคัญที่นักบัญชีควรยึดมั่นในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้รายงานการเงิน และภาพลักษณ์ที่ดีในวิชาชีพได้

ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน (Work Honesty) เป็นการทำงานที่ยึดหลักความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม การรักษาความลับ รักษาผลประโยชน์ และทรัพย์สินต่างๆ ขององค์กร โดยการให้ข้อมูลที่เป็นการบิดเบือนความเป็นจริง ไม่คดโกงหรือหลอกลวงคนอื่น ไม่ประพฤติผิดศีลธรรมและการกระทำที่ผิดกฎหมาย อันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อวิชาชีพ และองค์กร ดังนั้น ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานจึงเป็นคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อรายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้น (บุษยมาศ แสงเงิน, 2560) ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และด้านความซื่อสัตย์สุจริตต่อหมู่คณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น การยึดมั่นในความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานย่อมจะส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สร้างความก้าวหน้าในอาชีพได้ในอนาคต

ประสิทธิภาพการทำงาน (Work Efficiency) เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลที่ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ โดยใช้กลยุทธ์ หรือเทคนิคการทำงานที่จะสร้างผลงานให้ได้มากที่สุดเป็นผลงานที่มีคุณภาพ สิ้นเปลืองต้นทุน ค่าใช้จ่าย พลังงาน และเวลาน้อยที่สุด สุดท้ายผลงานจะต้องเป็นประโยชน์ส่วนร่วมมากที่สุด จึงกล่าวได้ว่าการได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพได้นั้น นักบัญชีจะต้องใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานอย่างตั้งใจและเต็มความสามารถก่อประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ผู้ใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วย ด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้ ด้านงานเสร็จทันเวลา และด้านผลงานได้มาตรฐาน (ประมวล พระตลับ, 2551) ดังนั้น ประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีจึงเป็นผลลัพธ์จากการใช้ความรู้ความสามารถที่มีอย่างเต็มที่ และดำรงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ในการทำงาน อันจะนำมาซึ่งการมีผลงานที่มีคุณภาพที่จะเป็นประโยชน์ต่อตัดสินใจดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจต่างๆ ให้กับฝ่ายบริหาร และผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินต่อไป (อมรรัตน์ บุรณพล, 2561)

อนึ่ง การดำรงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพของนักบัญชี ในฐานะผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลทางการเงินที่น่าเชื่อถือและ

ถูกต้องตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่กำหนดให้กับองค์กรต่างๆ ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ข้อมูลทางการบัญชีเหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญในการวางแผนและการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ ข้อมูลเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในทิศทางที่เหมาะสมตามสภาวะเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ได้ (The Association of Chartered Certified Accountants, 2016)

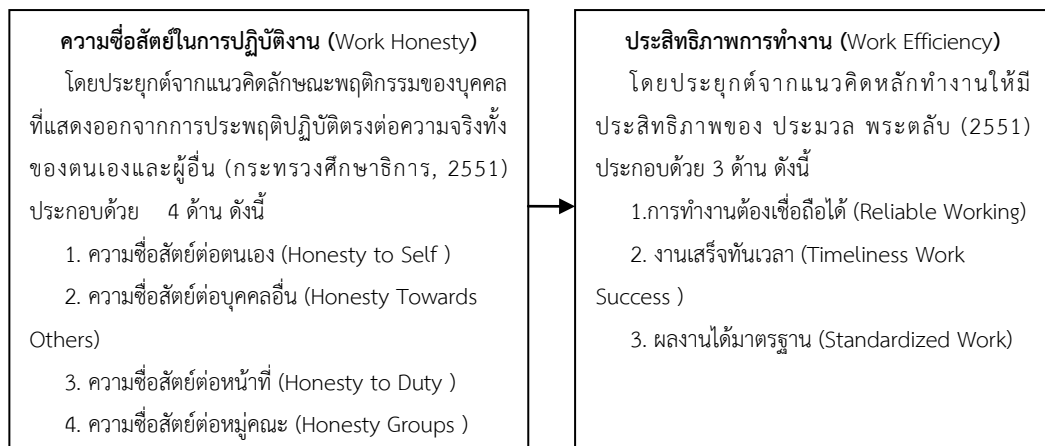
จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย อิทธิพลของความซื่อสัตย์ที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบอิทธิพลของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณโดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างการมีจิตสำนึกที่ดีในการยึดมั่นการดำรงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ในงาน ซื่อตรงต่อตนเอง ซื่อต่อบุคคลอื่น ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ ซึ่งจะนำไปสู่การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเยี่ยมมีอาชีพสร้างความสำเร็จเชื่อมั่นต่อผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชีก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่องาน ต่อองค์กร และวิชาชีพการบัญชีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อทดสอบอิทธิพลของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

H1: ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม

H2: ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม

H3: ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม

H4: ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักบัญชีบริษัทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7,700 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2561) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 คน โดยเปิดตาราง Krejcie และ Morgan (สุมินทร เบ้าธรรม, 2558) การคำนวณตัวอย่างที่มีความเชื่อมั่น 95% และ มีความผิดพลาดไม่เกิน 5% ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยดำเนินการ ดังนี้ 1) จำแนกนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือออกตามจังหวัด จำนวน 20 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม จังหวัดสกลนคร จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดยโสธร และจังหวัดนครราชสีมา 2) กำหนดกลุ่มตัวอย่างนักบัญชีบริษัทตามสัดส่วน โดยใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางค์ แล้วจึงทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการจับสลาก

2. เครื่องมือ และคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามแล้วนำมากำหนดโครงสร้างแบบสอบถามตามประเด็น โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบบสอบถามประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) 5 = มีความคิดเห็น

ด้วยมากที่สุด 4 = มีความคิดเห็นด้วยมาก 3 = มีความคิดเห็นด้วยปานกลาง 2 = มีความคิดเห็นด้วยน้อย และ 1 = มีความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด ระดับการวัดมูลข้อมูลแบบมาตรวัดอันดับ (Interval Scale) คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยน้อย และคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ (Validity) ด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาของเรื่องที่ศึกษา ภาษา และความชัดเจนของคำถามว่าตรงประเด็นในแต่ละด้านหรือไม่

ซึ่งได้ค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) สูงกว่า 0.5 ในทุกข้อคำถาม แสดงว่า ข้อคำถามตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ และได้ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามออกไปทดสอบ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะประชากรเหมือนกัน จำนวน 30 ราย ประกอบด้วย นักบัญชี ในจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร พบว่า ข้อคำถามมีค่าความเชื่อมั่นและเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยผลการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient : α) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.826 ซึ่งมากกว่า 0.70 ซึ่งยอมรับได้ (Zikmund, 2010) จากสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง โดยการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discrimination Power) โดยใช้เทคนิค Item- total Correlation ความสอดคล้องในการปฏิบัติงาน มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.774-0.815 และประสิทธิภาพการทำงาน มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.687-0.827 สอดคล้องกับ Hair et al. (2010) ได้เสนอว่าการทดสอบค่าอำนาจจำแนกเกินกว่า 0.40 เป็นค่าที่ยอมรับได้ ซึ่งหมายความว่าเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีคุณภาพเพียงพอ และใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งความสอดคล้องในการปฏิบัติงาน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.865- 0.978 และประสิทธิภาพการทำงานอยู่ระหว่าง 0.836-0.967 สอดคล้องกับ (Zikmund, 2010) ได้เสนอว่า การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือเกินกว่า 0.70 เป็นค่าที่ยอมรับได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 คน โดยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาที่ให้ส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์ภายใน 15 วัน นับจากวันที่ได้รับแบบสอบถาม โดยเริ่มส่งแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2561 จำนวน 353 ชุด ตามที่อยู่ของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เมื่อครบกำหนด 15 วัน มีแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 65 ชุด ยังมีแบบสอบถามที่ยังไม่ตอบกลับคืนมา จำนวน 288 ชุด ผู้วิจัยจึงได้ทำการติดตาม โดยการสอบถามทางโทรศัพท์กลับไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ส่งแบบสอบถาม รอบที่ 2 ในวันที่ 15 มกราคม 2562 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน

มาอีก จำนวน 60 ชุด และยังไม่เพียงพอต่อการนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้ทำการติดตาม รอบที่ 3 ในวันที่ 15 มีนาคม 2562 แล้วรอการตอบกลับคืนมาในวันที่20 เมษายน 2562 ได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมา จำนวน 57 ฉบับ รวมแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 182 ชุด โดยมีอัตราการตอบกลับคืนคิดเป็นร้อยละ 51.56 คิดจากฐานจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ส่งแบบสอบถาม จำนวน 353 ชุด ซึ่งสอดคล้องกับ (Aaker, Kumer and Day, 2001) ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถามอย่างน้อยอัตราร้อยละ 20 จึงเป็นที่ยอมรับได้ โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 140 วัน ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2561-20 เมษายน 2562 และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ไปวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อใช้ในการวิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบอิทธิพลของความเชื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Powerโดยใช้เทคนิค Item-total Correlation และการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลของความเชื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการ TWE} = \beta_0 + \beta_1\text{HTS} + \beta_2\text{HTO} + \beta_3\text{HTD} + \beta_4\text{HTG} + \epsilon \tag{1}$$

เมื่อ	TWE	แทน ประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม
	HTS	แทน ความเชื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความเชื่อสัตย์ต่อตนเอง
	HTO	แทน ความเชื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความเชื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น
	HTD	แทน ความเชื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความเชื่อสัตย์ต่อหน้าที่
	HTG	แทน ความเชื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความเชื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ
	ϵ	แทน ค่าความคลาดเคลื่อน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการทำงาน โดยรวมของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร

ตัวแปร	TWE	HTS	HTO	HTD	HTG	VIF
$\bar{x}$	4.44	4.50	4.45	4.49	4.49	
S.D.	0.34	0.35	0.36	0.32	0.34	
TWE		0.658*	0.594*	0.651*	0.601*	
HTS			0.635*	0.640*	0.617*	1.510
HTO				0.638*	0.629*	1.665
HTD					0.656*	1.664
HTG						1.470

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันอาจเกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง โดยดูจากค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน มีค่าระหว่าง 1.470-1.665 ซึ่งน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่ถึงขั้นก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรอิสระความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน ประกอบด้วย ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง (HTS) ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น (HTO) ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ (HTD) และด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ (HTG) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม (TWE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.594-0.658 อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก (Hair et al., 2010)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การทดสอบอิทธิพลของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน	ประสิทธิภาพการทำงาน		β	t	p-value
	โดยรวม (TWE)				
	B	Std.Error			
ค่าคงที่ (a)	0.227	0.335		2.679	0.001*
ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง (HTS)	0.143	0.063	0.257	2.513	0.007*
ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น (HTO)	0.182	0.037	0.304	2.841	0.000*
ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ (HTD)	0.231	0.075	0.327	3.231	0.000*
ด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ (HTG)	0.346	0.065	0.456	4.716	0.000*
R = 0.725 R ² = 0.655 AdjR ² = 0.645 S.E.est = 0.329 F = 40.822 p = 0.000					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง (HTS) ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น (HTO) ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ (HTD) และด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ (HTG) เป็นตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ที่สามารถร่วมกันทำนายตัวแปรตามคือ ประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม (TWE) ได้ร้อยละ 64.50 ($F=40.822$, $p<0.05$) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม (TWE) กับกลุ่มตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าเท่ากับ 0.725 และมีค่าความคลาดเคลื่อนของการทำนาย 0.329 โดยอิทธิพลของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง (HTS) ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น (HTO) ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ (HTD) และด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ (HTG) ส่งผลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลการปฏิบัติงานโดยรวม (TWE) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1, 2, 3 และ 4 สามารถสร้างพยากรณ์ของประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ได้ดังนี้ ประสิทธิภาพการทำงาน(TWE) = $0.227 + 0.143$ ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง (HTS) + 0.182 ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น (HTO) + 0.231 ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ (HTD) + 0.346 ด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ (HTG) โดยสามารถอธิบายจากค่าที่ส่งผลสูงสุด-ต่ำสุดได้ดังนี้

ในการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ (HTG) มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม (TWE) ($\beta = 0.456$) หมายความว่า เมื่อนักบัญชีมีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จะทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้น 0.456 ถ้าหากนักบัญชีมีความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะลดลงหนึ่งหน่วยจะทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานลดลง 0.456 โดยมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 แสดงว่า ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ (HTG) มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพ

การทำงานโดยรวม ($\beta = 0.456$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ (HTD) มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม (TWE) ($\beta = 0.327$) หมายความว่า เมื่อนักบัญชีมีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จะทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้น 0.327 ถ้าหากนักบัญชีมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ลดลงหนึ่งหน่วยจะทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานลดลง 0.327 โดยมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 แสดงว่าความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ (HTD) มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ($\beta = 0.327$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น (HTO) มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม (TWE) ($\beta = 0.304$) หมายความว่า เมื่อนักบัญชีมีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่นเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยจะทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้น 0.304 ถ้าหากนักบัญชีมีความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่นลดลงหนึ่งหน่วยจะทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานลดลง 0.304 โดยมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 แสดงว่า ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น (HTO) มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ($\beta = 0.304$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง (HTS) มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม (TWE) ($\beta = 0.257$) หมายความว่า เมื่อนักบัญชีมีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเองเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยจะทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้น 0.257 ถ้าหากนักบัญชีมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองลดลงหนึ่งหน่วยจะทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานลดลง 0.257 โดยมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 แสดงว่าความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง (HTS) มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม ($\beta = 0.257$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยสามารถนำเสนอการอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม อาจเนื่องมาจาก งานบัญชีเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อนเพราะมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายกลุ่มที่ต้องใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพ ทำให้การจัดทำข้อมูลทางการเงินบัญชีให้มีคุณภาพนั้น นักบัญชีจะไม่สามารถที่จะทำงานได้ด้วยตัวคนเดียวแต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และจากกลุ่มบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น การมีความซื่อสัตย์ต่อคณะทำงาน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และบุคคลอื่นๆ จึงเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีที่ควรยึด

มันปฏิบัติ อาทิ การให้ความสำคัญในการร่วมมือร่วมใจกับการทำงานเต็มความสามารถด้วยการบริสุทธิ์ใจ รักษาความยุติธรรมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน รักและสามัคคีในกลุ่มทั้งด้วยการประพฤติทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความจริงใจไม่สร้างความเสียหายให้กับกลุ่มหรือทีมงาน และไม่นำข้อมูลของเพื่อนร่วมงานไปเปิดเผยให้กับผู้อื่นได้รับทราบ และเป็นผู้ที่มีความยินดีกับผู้อื่นโดยการแสดงความชื่นชม ยินดี เมื่อเห็นเพื่อนร่วมงานประสบความสำเร็จในการทำงาน จึงกล่าวได้ว่าเมื่อนักบัญชีได้มันในหลักของความซื่อสัตย์ที่มีต่อหมู่คณะด้วยความบริสุทธิ์ใจจะทำให้ได้รับการสนับสนุนการทำงาน และมีแรงจูงใจที่จะทำงานให้เกิดประสิทธิภาพคือ สามารถจัดทำรายงานทางการเงินได้อย่างถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ทันต่อเวลาและความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สภาวิชาชีพบัญชี (2556) กล่าวว่า ผู้ทำบัญชีในองค์กรต้องมีความรู้ความสามารถและปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโดยใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบและมีเหตุผลในการปฏิบัติงานเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อบรรลุเป้าหมายและประโยชน์ขององค์กรที่ตนสังกัด รวมทั้งการปฏิบัติงานให้นายจ้างอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rubin (2000) พบว่า 1) นักบัญชีเป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเน้นความสำคัญของการทำงานเป็นทีม และ 2) นักบัญชีเป็นผู้รับฟังเหตุผลและความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนการแสวงหาข้อมูลเพื่อความเข้าใจอย่างแท้จริงแล้วจึงโน้มน้าวให้ผู้อื่นเข้าใจและยอมรับในความคิดเห็นของตนเอง

2. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม อาจเนื่องมาจาก กระบวนการบริหารงานทุกขั้นตอนล้วนต้องการข้อมูลทางการบัญชีเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยในการวางแผน การตัดสินใจ และควบคุมการดำเนินงาน จึงกล่าวได้ว่าผู้บริหารจะสามารถบริหารงานและนำองค์กรไปสู่เป้าหมายของธุรกิจได้ จึงต้องอาศัยข้อมูลทางการบัญชีเข้ามาช่วยในการบริหารงาน ส่งผลให้งานบัญชีมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรเป็นอย่างมาก โดยนักบัญชีต้อง ตระหนักถึงการทำงานในหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต คือ มุ่งมั่นกับการทำงานด้วยความทุ่มเทต่องานและองค์กร ไม่ยึดติดกับผลประโยชน์ของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คำนึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ไม่ละทิ้งหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนประเพณีปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ย่อมส่งผลต่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ การนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีอย่างตรงไปตรงมา มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ อย่างน่าเชื่อถือตรงตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการตัดสินใจที่ก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในปัจจุบันและอนาคตของผู้ใช้ได้อย่างแท้จริงสอดคล้องกับแนวคิดของ สุจิตรา แสนชัย (2559) กล่าวว่า ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนตามหลักการที่วิชาชีพกำหนด คือ ความซื่อสัตย์ ปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความขยันหมั่นเพียร สำนึกความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมาย เปิดเผยมูลที่กฎหมายและวิชาชีพกำหนด และความสามารถในหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะในงานที่ตนมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เท่านั้น โดยยึดมาตรฐานการบัญชีเป็นกรอบในการปฏิบัติวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Meymandi, A. R., Rajabdoory, H., & Asoodeh, Z. (2015) พบว่า ปัจจุบันบทบาทของนักบัญชีมีความสำคัญในความสำเร็จและการเปลี่ยนแปลงขององค์กร ซึ่งนักบัญชีจะต้องตระหนักถึงความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ โดยไม่

มุ่งแสวงหาประโยชน์ส่วนตน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมิกา ญาตวง (2557) พบว่า ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ ด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงานโดยรวม

3. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันนักบัญชีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการภายในองค์กรมากกว่าในอดีต ในฐานะผู้ที่สามารถให้ข้อมูลแก่ฝ่ายบริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจต่างๆ ได้ โดยข้อมูลที่ได้รับจากนักบัญชีนั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง และสามารถสะท้อนภาพการดำเนินงานที่แท้จริงขององค์กรได้ กล่าวคือ การนำเสนอข้อมูลจะต้องมีความเป็นจริงไม่ปกปิด หรือบิดเบือนที่จะต้องต่อการตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ ดังนั้น นักบัญชีจะต้องยึดมั่นในการปฏิบัติงานที่มีต่อผู้อื่นอย่างจริงจัง โดยการเคารพการตัดสินใจและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่เอาเปรียบและไม่ถือเอางานของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่สร้างความเดือดร้อน หรือความเสื่อมเสียต่อเพื่อนร่วมงาน และบุคคลอื่น พร้อมการรักษาความลับของผู้บริหาร ผู้ถือหุ้นโดยไม่นำไปเผยแพร่ให้กับผู้อื่นได้ทราบซึ่งจะนำไปสู่การสร้างภาพขัดแย้งภายในองค์กรได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์ และคณะ (2559) พบว่า การปฏิบัติงานเพื่อให้ได้รับการยอมรับนับถือในศักยภาพอย่างมืออาชีพ นักบัญชีต้องยึดถือปฏิบัติงานในความรับผิดชอบที่มีต่อผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น หรือผู้มีส่วนได้เสียทำให้นักบัญชีเปรียบเสมือนศูนย์กลางขององค์กรที่จะคอยให้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจให้กับผู้บริหาร หรือผู้ใช้ข้อมูลอื่นๆ รวมทั้งการเป็นผู้ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กรเพื่อการวางแผนการดำเนินงาน และจัดทำงบประมาณต่างๆ ที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Meymandi, A. R., Rajabdoory, H., & Asoodeh, Z. (2015) พบว่า การมีความซื่อสัตย์ในระดับสูงของนักบัญชีย่อมส่งผลต่อการนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีที่มีความเชื่อถือได้ สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้ข้อมูลได้

4. ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม อาจเนื่องมาจาก ข้อมูลทางบัญชีเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดนโยบายการดำเนินงานของบริษัททำให้การบริหารกิจการงานต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด เพราะบางครั้งการตัดสินใจดำเนินธุรกิจผิดพลาดเพียงแค่ครั้งเดียวก็อาจส่งผลให้กิจการมีปัญหาหรืออาจจะส่งผลต่อเนื่องทำให้บริษัทล้มละลายได้ นอกจากนี้ข้อมูลทางการบัญชียังช่วยให้สามารถตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างสะดวก และช่วยลดขั้นตอนการทำงานลงไปได้อีกมาก ซึ่งนักบัญชีจะต้อง ยึดมั่นในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นอย่างดี มุ่งแสวงหาความรู้สิ่งใหม่ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานทั้งในศาสตร์วิชาชีพบัญชี หรือศาสตร์การบริหารอย่างต่อเนื่อง อาทิ การเข้ารับการฝึกอบรมจากจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ได้จัดขึ้น แหล่งเรียนรู้อินเตอร์เน็ต วารสารงานวิจัย ตำรา และจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทำงานสูง ซึ่งความรู้เหล่านี้จะมีส่วนสำคัญสำหรับการนำมาต่อยอด และประยุกต์ใช้ในการทำงาน ตลอดจนการการมีซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยไม่ปกปิดซ่อนเร้นที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่องานและองค์กร ดังนั้น การที่นักบัญชีได้ยึดมั่นในหลัก

ของความซื่อสัตย์ต่อตนเองแล้วย่อมมีความมั่นใจในการทำงานสามารถที่จะทำงานที่ได้รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นก็คือ สามารถนำเสนอข้อมูลทางการเงินได้อย่างถูกต้องตรง ครบถ้วน สมบูรณ์ ชัดเจน ตรงตามมาตรฐานรายงานทางการเงินกำหนด และทันต่อความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอประกอบวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ ทัทธานี (2560) พบว่า ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม

สรุป อภิปรายผล

ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะมีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานโดยมีข้อค้นพบจากการวิจัยคือ นักบัญชีบริษัทได้มีการศึกษาหาความรู้เนื่องจากที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ให้ความสำคัญกับการรักษาความลับขององค์กร ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบตามกฎหมายระเบียบขององค์กรอย่างเคร่งครัด ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ใดๆ สร้างความร่วมมือในการทำงานอย่างเต็มที่ ดำรงรักษาไว้ซึ่งการมีเกียรติภูมิแห่งวิชาชีพด้วยการประพฤติทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่นด้วยความจริงใจ ซึ่งการดำรงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ต่องานเช่นนี้ ส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในด้านความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และเสร็จตามเวลาที่กำหนดที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 นักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรให้ความสำคัญกับ ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ อาทิ การมุ่งเน้นในการรักษาความยุติธรรมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมีความสามัคคีในหมู่คณะ มีความประพฤติทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่นด้วยความจริงใจให้มีส่วนร่วมร่วมใจในการทำงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอประกอบวิชาชีพการบัญชี

1.2 นักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ อาทิ การมุ่งเน้นกับการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอย่างเคร่งครัดเพื่อดำรงไว้ซึ่งเกียรติภูมิแห่งวิชาชีพ โดยการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบเต็มความรู้ความสามารถอยู่เสมอ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนดเอาไว้เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชี

1.3 นักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น อาทิ การให้ความสำคัญกับการเก็บข้อมูลที่เป็นความลับไม่เผยแพร่ข้อมูลทั้งภายในและภายนอกสถานที่อย่างเคร่งครัด โดยการไม่เอาเปรียบและไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต่อไป

1.4 นักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง อาทิ การตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งงานของตนเป็นอย่างดีและปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถของตน และการมุ่งมั่นกับการทำงานตรงต่อเวลาและทำงานได้อย่างเต็มที่ เพื่อช่วยให้งานประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพการบัญชี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ หรือผลกระทบของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ด้านความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่น ด้านความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ด้านความซื่อสัตย์ต่อหมู่ที่มีต่อความเป็นมืออาชีพของนักบัญชี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักบัญชีสำนักงานบัญชี นักบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ผู้สอบบัญชีภาษีอากร และผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เพื่อความหลากหลายของการศึกษาวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการ และวิชาชีพ เป็นต้น

2.2 ควรทำการศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปกับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัท เพื่อให้ได้รายละเอียดในเชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์ การสนทนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ให้นักบัญชีได้แสดงทัศนคติการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ที่ส่งผลให้งานสำเร็จลงอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเชื่อมั่น และสร้างคุณค่าแห่งวิชาชีพบัญชีได้อย่างมืออาชีพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2561). *ฐานข้อมูลสู่ธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://knowledgebase.dbd.go.th/DBD/Main/login.asp>
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2551). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2562). *แฉ จนท.บัญชีสหกรณ์ฯ ล่าปลายมาด ยักยอกเงิน 100 ล้าน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.bangkokbiznews.com>.
- บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์ และคณะ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณทางวิชาชีพกับความสำเร็จในการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด. *รายงานการประชุมทางวิชาการระดับชาติของคณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ครั้งที่ 4*, 133-143. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- บุษยมาศ แสงเงิน. (2560). ความซื่อสัตย์ (Integrity)ในการทำงาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/408036>.
- ประมวล พระตลับ. (2551). ผลกระทบของความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2556). จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553. ฉบับที่ 19. กรุงเทพฯ: คำชี้แจงข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี.
- สุจิตรา แสงชัย. (2559). ผลกระทบของจริยธรรมทางวิชาชีพบัญชีสมัยใหม่ที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ปริญาบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- สุพรรณิ ทัทธานี. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบัญชีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ปริญาบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- สุมินทร เป้าธรรม. (2558). วิจัยทางการบัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ทริบเพิล เอ็ดดูเคชั่น.
- อมรรัตน์ บุณณพล และปวีณา คำพุทะ. (2561). อิทธิพลของจริยธรรมและการฝึกอบรมของนักบัญชีที่มีต่อความคิดเห็นต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 23(2): 103-114.
- เอมิกา ภูยาตวง. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์ในวิชาชีพกับความสำเร็จในการทำงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดอุดรธานี. (ปริญาบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- Aker, D.A. Kumer and G.S. Day. (2001). *Marketing Research*. 7thed. New York : John Wiley & Sons.
- BBC. (2015). *Toshiba chief executive resigns over scandal*. Retrieved 22 August 2016 From <http://www.bbc.com/news/business-33605638>.
- Black, K. (2006). *Business Statistics For Contemporary Decision Making*. 4thed. USA: John Wiley and Sons.
- Federation of Accounting Professions. (2016). *Orers of the Ethics Committee*. Retrieved on 19 July 2016 from <http://www.fap.or.th/index.php?lay=show&ac=aritle&ld=539620718>.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. 7th ed. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Lussier, R. N. & Achua, C. F. (2007). *Effective Leadership*. 3thed. International Edition: South-Westetn.

- Meymandi, A. R., Rajabdoory, H., & Asoodeh, Z. (2015). The Reasons of Considering Ethics in Accounting Job. *International Journal of Management, Accounting and Economics*, 2(2), 136-143.
- Rubin, D. Riley. (2000). "The Problem of Elicitation Management Knowledge : A Case of Research into Hospitality Management Knowledge," *International Journal of Hospitality Management*, 3(5), 123-145.
- The Association of Chartered Certified Accountants (ACCA). (2016). *Professional Accountants-The Future: Drivers of Change and Future Skills*. Retrieved from <https://www.accaglobal.com/content/dam/members-beta/images/campaigns/pa-tf/pi-professional-accountants-the-future.pdf>.
- Zikmund, W. G., Babin, B. J., Carr, J. C. & Griffin, M. (2010). *Business Research Methods*. Moson, Ohio: South Western Cengage Learning.

แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานผู้ให้บริการธุรกิจการแพทย์แผนไทย: กรณีพนักงานผู้ให้บริการในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

Working Motivation of Service Providers of Thai Traditional Medicine Business: A Case of Service Providers in Mueang District, Chiang Rai Province

พรรณภา สวนรัตนชัย^{1*}, จีรพร วงศ์ขัตติย์¹, ฉันทาภรณ์ จันศรีนิยม¹

Phannapha Suanrattanachai^{1*}, Jeeraporn Wongkhut¹, Chantaporn Junsriniyom¹

Received : 5/8/2020

Revised : 7/29/2020

Accepted : 9/3/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานผู้ให้บริการการแพทย์แผนไทย ปัญหาการขาดพนักงานที่มีทักษะมีผลต่อการดำเนินงานและการคงอยู่ของธุรกิจ ความสำเร็จของธุรกิจส่วนหนึ่งเกิดจากแรงจูงใจของพนักงานนำไปสู่ปัญหาของการวิจัยนี้ซึ่งมีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาประเด็นแรงจูงใจของพนักงาน และ (2) ค้นหาอุปสรรคข้อบกพร่องในการทำงานของพนักงาน การวิจัยนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและให้ผู้ให้ข้อมูลคือพนักงานจำนวน 21 คน ซึ่งทำงานในสถานบริการการแพทย์แผนไทยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เมื่อข้อมูลอันมีค่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พนักงานเห็นโอกาสทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ที่เป็นพื้นฐานความรู้ในอาชีพ เป็นจูงใจภายนอกที่ได้ค่าตอบแทนเพียงพอเมื่อเทียบกับระดับการศึกษาของพนักงาน แรงจูงใจภายในเกิดจากการยอมรับจากผู้ให้บริการและสังคม แรงจูงใจทั้งสองด้านทำให้เกิดความรู้สึกการมีคุณค่าในตนเอง มีความสุขในการทำงานจากการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ อุปสรรคข้อบกพร่องจิตใจและการทำงานคือภาพลักษณ์ของอาชีพ การวิจัยนี้ยังพบว่าระดับแรงจูงใจสูงของพนักงานสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการที่เพิ่มขึ้น หน่วยงานของรัฐควรสนับสนุนธุรกิจโดยการส่งเสริมการฝึกอบรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและธุรกิจ และพิจารณาหลักเกณฑ์และจริยธรรมการทำงาน

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการทำงาน, การแพทย์แผนไทย, ธุรกิจบริการ

¹ สังกัดคณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ วิทยาลัยเชียงราย

¹ Bachelor of Business Administration Chiangrai College

* Corresponding author. Tel 061-614 4647 E-mail: suanphan29@outlook.com

Abstract

This study investigates the work motivation of Thai traditional medicine service providers. Occupational labor problems contribute to the operation and continuance of Thai traditional medicine business. Successful business partly depends on the motivation of the providers. Lacking of skilled providers as service personnel leads to significant problem of this study which aims to (1) examine aspects of working motivation of the personnel, and (2) find out the main obstacles in working of the personnel. This qualitative study used an in-depth interview, and 21 personnel who worked in the Thai traditional business firms in Mueang District, Chiang Rai Province who were informants. Data were saturated and analyzed and the results revealed that the personnel perceived cultural opportunity, and Thai wisdom as their extrinsic motivation. These generated sufficient income comparing to their low educational levels. Their intrinsic motivation came from being acceptance obtained from their clients as well as from the public resulting in their feeling of self-worth. Both motivation sources contributed to willingness to work, satisfaction, and be proud of their helping hands. Public image was the main obstacle of their career. Further, this study found that the personnel had high work motivation level responding to high demand for their services. However, government sectors should subsidize the business in terms of promoting training, standardization of the service business, and considering practitioner regulations and professional ethics.

Keywords: work motivation, Thai traditional medicine, service business

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแพทย์แผนไทยเป็นองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมที่สืบทอดภูมิปัญญากันมาจากรุ่นสู่รุ่นเป็นความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการบำบัดรักษา เมื่อการแพทย์แผนปัจจุบันเป็นที่นิยมแพร่หลายในสังคมไทย บทบาทของการแพทย์แผนไทยจึงลดลง แต่การป้องกันบำบัดรักษาโดยแพทย์แผนปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายสูง แนวคิดการรักษาต่างจากการแพทย์แผนไทย คือการรักษาตามอาการและตามโรคที่เกิดขึ้น ในปัจจุบัน การแพทย์แผนไทยได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นและแพร่หลายเป็นที่ยอมรับ จึงเป็นโอกาสในการดำเนินธุรกิจบริการการให้บริการแพทย์แผนไทยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ

ธุรกิจบริการแพทย์แผนไทยกลับมามีบทบาทสำคัญในสังคมไทย เนื่องจากวิธีการรักษาต่างกัน และค่าใช้จ่ายค่าบริการค่อนข้างต่ำ ในปัจจุบันโรงพยาบาลหลายแห่งทั่วประเทศได้นำการแพทย์แผนไทย มา รักษา และบำบัด ผู้ป่วยร่วมกับแผนปัจจุบัน ธุรกิจบริการแพทย์แผนไทยที่เปิดบริการเชิงธุรกิจเป็นการ

เปิดให้บริการเพื่อการผ่อนคลายและบำบัดรักษา นักวิชาการหลายคนให้ความสำคัญในการศึกษาการดำเนินงานและอาชีพบริการแพทย์แผนไทย เพราะเป็นอาชีพที่มีพนักงานผู้ให้บริการมีจำนวนน้อย ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดที่กระจายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

กล่าวถึงคือ ธุรกิจบริการแพทย์แผนไทยเป็นแหล่งที่มาของรายได้ของประเทศ และเป็นแหล่งงานขนาดใหญ่การใช้ชีวิตประจำวันและสภาพแวดล้อมในสังคมของบุคคลมีความเสี่ยงในเรื่องสุขภาพเพิ่มขึ้นทำให้เกิดความเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ จนถึงระดับอันตราย ทำให้คนส่วนใหญ่หันมาสนใจในเรื่องสุขภาพส่วนบุคคลมากขึ้น ปัญหาการใช้ร่างกายในการเคลื่อนไหวทำงาน เช่น เรื่อง office syndromes และ ความกดดัน ความเครียดจากสภาพแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจ ซึ่งจากสภาพดังกล่าวก่อให้เกิดผลต่อร่างกาย อาจมีอาการเจ็บปวดตามร่างกาย นั้นเป็นตัวอย่างของปัญหาสุขภาพของคนทำงานที่นับวันจะเพิ่มขึ้น ความต้องการด้านสุขภาพที่ดีดังกล่าวเป็นโอกาสของการเปิดธุรกิจบริการในการให้บริการบำบัด รักษาตามหลัก การของการแพทย์แผนไทย

การจะประกอบอาชีพแพทย์แผนไทยของพนักงานผู้ให้บริการในธุรกิจบริการการแพทย์แผนไทย ปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเปิดฝึกอบรมอาชีพการแพทย์แผนไทยให้แก่ผู้สนใจที่จะประกอบอาชีพอย่างกว้างขวาง การบริการการแพทย์แผนไทยในรูปแบบของธุรกิจบริการเป็นขนาดของธุรกิจขนาดย่อมเกิดขึ้นจำนวนมากกระจายไปทั่วประเทศ จากที่สังคมไทยให้การยอมรับหลักการและวิธีการบำบัดรักษาและป้องกันโรคในลักษณะการแพทย์ทางเลือก ธุรกิจบริการดังกล่าวเกิดขึ้นจากเจ้าของธุรกิจและพนักงานผู้ให้บริการจำนวนไม่มากซึ่งเป็นไปตามลักษณะของธุรกิจบริการขนาดย่อม คือมีเจ้าของและพนักงานผู้ให้บริการ การบริหารสถานประกอบการไม่ซับซ้อน การลงทุนต่ำ ซึ่งตามหลักการบริหารธุรกิจมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือการบริหารสถานประกอบการอาจปรับเปลี่ยนได้ง่าย และไวทันต่อสถานการณ์ความสามารถในการลงทุนเพิ่ม และลูกค้า เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการทำได้ไม่ยาก แต่ข้อเสียคือการตัดสินใจขึ้นอยู่กับคนคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลทำให้มุมมองไม่มีความหลากหลาย ซึ่งอาจมีประเด็นที่น่า สนใจต่ออนาคตของธุรกิจบริการแพทย์แผนไทย ที่จำเป็นต้องมีการให้ความรู้กับประชาชนที่สนใจการ ประกอบธุรกิจ ผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการใช้บริการแพทย์แผนไทย ซึ่งการวิจัยในอดีตเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทยยืนยันประโยชน์ของการนำความรู้มาใช้ แต่ในเชิงธุรกิจบริการโดยศึกษาผู้ให้บริการต่อ การทำงานและอาชีพที่ส่งผลมาจากการยอมรับของสังคม ประโยชน์และความคุ้มค่ามักเป็นประเด็นที่ผู้ใช้ บริการคำนึงถึงเสมอ ดังนั้นการวิจัยเกี่ยวกับการบริการการแพทย์แผนไทยเป็นแนวทางหนึ่งที่มีส่วนให้คำ ตอบของปัญหาข้างต้น ทั้งนี้ผู้ประกอบการธุรกิจบริการแพทย์แผนไทยพบปัญหาดังกล่าวซึ่งส่งผลต่อดำเนิน ธุรกิจ ดังนั้นการในศึกษา อาจยังมีประเด็นที่แตกต่างจากความรู้ที่เกิดจากการวิจัยในอดีต

ปัญหาแรงงานด้านการแพทย์แผนไทยส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจบริการแพทย์แผนไทย ธุรกิจจะ อยู่รอดหรือไม่ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานผู้ให้บริการ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจุบันเป็น เรื่องของการขาดแคลนฝีมือแรงงาน ทำให้เป็นปัญหาที่น่าสนใจของนักวิชาการด้านธุรกิจบริการที่ต้อง ศึกษาอีกมากและเป็นประเด็นทางวิชาการและการปฏิบัติที่ต่างจากธุรกิจบริการแบบอื่น ดังนั้นการวิจัยนี้ เป็นแนวทางการเสริมความรู้เกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานผู้ให้บริการธุรกิจบริการสู่ธุรกิจ

บริการแพทย์แผนไทย จากสภาพบริบททางสังคม ธุรกิจ และสถานะของการแพทย์แผนไทยในปัจจุบันเกิดประเด็นที่น่าสนใจที่ต่างจากความรู้เดิมเกี่ยวกับธุรกิจขนาดย่อม การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาธุรกิจบริการแพทย์แผนไทยจึงจำเป็นและมีคุณค่าทางวิชาการ ผลการวิจัยย่อมก่อให้เกิดมุมมองใหม่จากความรู้เดิม และประเด็นเพิ่มเติมเพื่อการศึกษาในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประเด็นแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานผู้ให้บริการธุรกิจการแพทย์แผนไทย
2. ศึกษาอุปสรรคบนทอนในการทำงานของพนักงานผู้ให้บริการธุรกิจบริการแพทย์แผนไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้พิจารณาสถานประกอบการที่เปิดให้บริการเชิงธุรกิจบริการ โดยมี พนักงานผู้ให้บริการที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 5 ปีขึ้นไป ขอบเขตประชากร ศึกษาเฉพาะสถานประกอบการเชิงธุรกิจบริการด้านการแพทย์แผนไทยมีพนักงาน 3-20 คน ที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

นิยามศัพท์

แรงจูงใจในการทำงาน หมายถึง เป้าหมายในอนาคตของคน ก่อให้เกิดรายได้ การยอมรับในสังคม ความชื่นชมของสังคม และมีความสุขจากการทำงาน

ธุรกิจบริการ หมายถึง การใช้ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ มาปฏิบัติให้กับลูกค้า ในเชิงธุรกิจ

การแพทย์แผนไทย หมายถึง ขั้นตอนวิธีการดูแลสุขภาพ โดยวิธีการบำบัดรักษา นวด ประคบเพื่อการผ่อนคลาย ในความรู้ที่ปลูกฝัง ถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยต่อ ๆ กันมาในวัฒนธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยนำมาซึ่งประโยชน์ คือ ความเข้าใจแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน และผู้ประกอบการมีความเข้าใจในวิธีโน้มน้าวเพื่อให้พนักงานคงอยู่ และสามารถนำไปเสริมความรู้ที่ใช้เป็นแนวทางการดำเนินธุรกิจบริการแพทย์แผนไทยหรือธุรกิจอื่นลักษณะคล้ายกันเพื่อการดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จ

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีของแรงจูงใจในการทำงาน (Motivation to work) ทุกคนทำงานเพื่อตอบสนองเป้าหมายต่างกัน และต่างกันในอาชีพที่ชอบ Atkinson and Birch (1978, หน้า 169) กล่าวว่า แรง

จูงใจในการทำงานนั้นเกี่ยวกับเป้าหมายในอนาคตของคน บุคคลทำงานเนื่องมาจากแรงจูงใจสองแหล่ง คือ แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic incentive) คือ รายได้ อำนาจ การยอมรับในสังคม เกียรติยศ และความชื่นชมของสังคม เช่นเดียวกับ Geen, Beatty, and Arkin (1984, หน้า 279) และ Beck (1983, หน้า 381) สรุปว่านักวิชาการแยกระหว่างแรงจูงใจในการทำงานจากภายนอก คือ ค่าตอบแทน ประโยชน์ที่ได้รับ ความก้าวหน้า สถานะ และความสนใจในงานที่ทำหาย แรงจูงใจภายนอกให้ความพึงพอใจที่เป็นอิสระจากงานที่ทำ ต่างจากแรงจูงใจในการทำงานจากภายใน (Intrinsic source) คือ ความสุขที่ได้จากการทำงาน

นักวิชาการบางคนเชื่อว่าแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลเกิดจากทั้งสองแหล่งผสมกัน และทำให้เกิดปัญหาในการอธิบายการทำงาน เช่น Katz and Kahn (1978, หน้า 335) และ Geen, Beatty, and Arkin (1984) ให้แนวคิดที่สอดคล้องกันกล่าวว่า “ข้อคิดนี้มีเหตุผลการผสมผสานระหว่างแรงจูงใจภายนอกกับแรงจูงใจภายในในการทำงาน บางคนได้รับเงินเดือนสูงแต่ไม่ชอบงานที่ทำ ขณะที่บางคนสนุกกับการทำงานถึงแม้ได้รับเงินเดือนต่ำ และบางคนโชคดีที่ได้รับความสุขจากการทำงานและได้รับค่าตอบแทนสูงด้วย Bandura (1986, หน้า 240) เช่นกันไม่สนับสนุนการแยกระหว่างแหล่งจูงใจภายนอก และภายใน

นักวิชาการที่สนใจเรื่องแรงจูงใจในการเลือกและประกอบอาชีพ เช่น Cheramie (2013, หน้า 713) และ Ballout (2009, หน้า 656, 657) กล่าวว่า ระดับแรงจูงใจเป็นตัวทำนายความสำเร็จในอาชีพ แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลให้ความสำคัญในเรื่องสำเร็จของการทำงานน้อยลงแต่เน้นความสัมพันธ์กับบุคคล

แนวคิดและทฤษฎีของธุรกิจบริการ Kuriloff (1993) กล่าวว่า ธุรกิจบริการเป็นการใช้ความเชี่ยวชาญหรือเป็นการบริการที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถสัมผัสได้ เป็นงานที่ทำแล้วสามารถตอบสนองต่อความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับ การพัฒนาการแพทย์แผนไทยต้องสามารถปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2560 “...ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด” (วิชัย โชควิวัฒน์, 2560, หน้า 281) ซึ่งเป็นนโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการด้านภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และสมุนไพร เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย นิยมล มณีสว่างวงศ์ (2547) ได้แสดงแนวคิดว่า ธุรกิจบริการจะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ตัวผู้ให้บริการต้องได้รับการฝึกอบรมและเข้าใจถึงความสำคัญของการให้บริการ มีความเต็มใจให้บริการ

ระเบียบวิธีวิจัย

วิจัยนี้ดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การอุปนัย (Induction) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกที่ปราศจากการตั้งกรอบการของพฤติกรรมจากการสัมภาษณ์ (Interview) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ พนักงานผู้ให้บริการ จำนวน 21 คน

ผู้ให้ข้อมูล เป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์อย่างน้อย 1 เดือน ถึง 5 ปี โดยผู้วิจัยติดต่อสถานประกอบการเพื่อขออนุญาตเจ้าของธุรกิจบริการเพื่อเก็บข้อมูลจากพนักงานผู้ให้บริการเหล่านั้น

การเก็บข้อมูล การวิจัยนี้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ได้ตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์ การวิจัยคำถามที่ใช้เป็นแนวทางการถามเพื่อนำเข้าสู่ประเด็นตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ขอความเห็นชอบในการ บันทึกข้อมูล และยืนยันความลับของข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลนำมาถอดความคำต่อคำ (Verbatim) จากนั้นผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ประเด็นที่เกิดขึ้นพร้อมกับเชื่อมโยงประเด็นที่เกิดขึ้นเพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงเสนอเป็นแนวคิดด้านแรงจูงใจและอุปสรรคของการทำงานในอาชีพพนักงานบริการการแพทย์แผนไทย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พนักงานผู้ให้บริการมีแรงจูงใจในการทำงานแรกเริ่มจากเห็นโอกาสทาง วัฒนธรรมก่อนว่า เป็นอาชีพที่สามารถหาความรู้ได้ง่าย โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของวุฒิการศึกษา เพราะ พนักงานผู้ให้บริการส่วนใหญ่ จบระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เล็ง เห็นว่าอาชีพบริการแพทย์แผนไทย สามารถสร้างอาชีพ และศึกษาหาความรู้ได้ง่าย การลงทุนในการศึกษา ความรู้ก็ใช้ทุนน้อยกว่าอาชีพอื่น ซึ่งในอดีตบางท่านเคยเรียนเสริมสวย แต่ด้วยการลงทุนในการประกอบ อาชีพสูงกว่าอาชีพแพทย์แผนไทย และเล็งว่าในสังคมปัจจุบันมีความต้องการแรงงานด้านแพทย์แผนไทย มากกว่าอาชีพอื่น ซึ่งอาชีพแพทย์แผนไทยสามารถสร้างรายได้ และโอกาสทางสังคมได้มากกว่า การยอมรับ ความภาคภูมิใจในอาชีพนี้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าอาชีพอื่น เมื่อกล่าวถึงปัญหา ของการธุรกิจบริการแพทย์แผนไทยมีอุปสรรค เช่น ปัญหาเรื่องภาพลักษณ์ของผู้ให้บริการ ยังคงเป็นปัญหา ใหญ่ ซึ่งจากอดีตการให้บริการการแพทย์แผนไทยที่ประชาชนรู้จักจะมีเรื่องของการแอบแฝงขายบริการ ของผู้ให้บริการ ทำให้ความเข้าใจในสังคมปัจจุบันยังคงติดภาพลักษณ์นี้อยู่

การดำเนินธุรกิจบริการ แพทย์แผนไทยเกิดจากวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยที่มีองค์ความรู้ด้านการ บำบัดรักษา นวด ประคบเพื่อการผ่อนคลายที่ได้รับความสนใจในปัจจุบันทำให้เป็นโอกาสทางธุรกิจต่าง จากเดิมที่เป็นหมอฟันบ้าน การเปิดธุรกิจลงทุนต่ำ ไม่จำกัดเรื่องวุฒิการศึกษา ผู้ประกอบการและพนักงาน ผู้ให้บริการมีความภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยและต้องการช่วยเหลือผู้อื่น

ประเด็นที่ค้นพบตามวัตถุประสงค์ที่ 1

แรงจูงใจในการทำงานประเด็นแรก คือพนักงานผู้ให้บริการเริ่มจากเห็นโอกาสทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของไทยที่ถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น มีคุณค่าคู่กับสังคมไทย เคยรับทราบหรือมี ประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน นำไปสู่ในเชิงธุรกิจบริการ เปิดกว้างจึงเป็นโอกาสให้ผู้สนใจต้องการมีอาชีพ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านความรู้หรือประสบการณ์เฉพาะมาก่อน ซึ่งการลงทุนที่ทำได้ง่าย เกิดจากการเปิด

โอกาสในการเรียนรู้โดยการเข้าร่วมอบรมจากหน่วยงานของรัฐที่ส่งเสริมการมีงานทำการมีอาชีพ และตอบสนองความต้องการด้านแรงงานตลาดแพทย์แผนไทย และมีธุรกิจบริการที่รองรับการทำงานโดยพนักงานผู้ให้บริการจะได้รับการเข้ารับทำงานทันทีเพราะความต้องการมีมากกว่าในธุรกิจบริการแพทย์แผนไทย แรงจูงใจประเด็นที่สอง ค่าตอบแทนที่ได้รับจากเป็นพนักงานผู้ให้บริการสูงเมื่อเทียบกับวุฒิการศึกษาที่มีในระดับเดียวกันในระบบงานทั่วไป ซึ่งอัตราค่าตอบแทนจะอยู่ระหว่าง 15,000-30,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นค่าตอบแทนที่พนักงานผู้ให้บริการพึงพอใจต่อการยังชีพในสังคมปัจจุบัน และประเด็นสุดท้ายคือ พนักงานผู้ให้บริการแสดงแนวคิดที่ว่าอาชีพนี้ยังได้รับการยอมรับจากสังคมโดยมากพนักงานผู้ให้บริการจะรู้สึกภูมิใจในอาชีพบริการแพทย์แผนไทยเพราะผู้ใช้บริการจะเรียกพนักงานผู้ให้บริการว่า “หมอ” โดยอาชีพจึงเป็นที่ภาคภูมิใจของพนักงานเป็นอย่างมาก และผู้ที่จะประกอบอาชีพนี้จะต้องเป็นผู้ใจรักในการบริการมีความต้องการในการช่วยเหลือผู้อื่น การมีจิตใจช่วยเหลือ มีความสุขในการช่วยเหลือผู้อื่น และมีความสุขกับการทำงานนั้นคือแรงจูงใจในการทำงานที่เป็นค่านิยมร่วมกันและเป็นแรงผลักดันในการประกอบอาชีพธุรกิจบริการแพทย์แผนไทย

ประเด็นที่ค้นพบตามวัตถุประสงค์ที่ 2

อุปสรรคบนทอนในการทำงานของพนักงานผู้ให้บริการธุรกิจบริการแพทย์แผนไทย จะเป็นของเรื่องภาพลักษณ์ของพนักงานผู้ให้บริการ ซึ่งจากอดีตอาชีพผู้ให้บริการ สังคมส่วนใหญ่จะมองว่าเป็นธุรกิจที่ขายบริการทางเพศ ซึ่งการตีความหมายของคำว่า “หมอนวด” สังคมจะมองว่าเป็นขายบริการทางเพศ ในปัจจุบันทั้งภาครัฐและธุรกิจบริการแพทย์แผนไทยพยายามที่จะประชาสัมพันธ์ความแตกต่างระหว่างอาชีพผู้ให้บริการแพทย์แผนไทย กับอาชีพขายบริการ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องต่องานบริการด้านการแพทย์แผนไทยสู่ประชาชนทั่วไป และเล็งเห็นถึงการสร้างคุณค่าของอาชีพพนักงานผู้ให้บริการ อุปสรรคถัดมา การขาดแคลนฝีมือแรงงาน พนักงานผู้ให้บริการบางแห่งได้รับค่าตอบแทนที่น้อยซึ่งไม่เพียงพอต่อการยังชีพของพนักงานผู้ให้บริการจึงส่งผลให้มีการเข้าออกของพนักงานผู้ให้บริการบ่อย เพราะพนักงานผู้ให้บริการออกไปค่าแรงงานต่างประเทศที่ต้องการแรงงานด้านแพทย์แผนไทยซึ่งจะได้ค่าตอบแทนที่สูงกว่าภายในประเทศ จึงส่งผลต่อการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศ

การอภิปรายผล

แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานผู้ให้บริการแพทย์แผนไทย ต่างขึ้นชมประโยชน์ และภาคภูมิใจ ในวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jansson, Nilsson, Modig, and Vall (2017) กล่าวว่า โครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมองค์กรและการสร้างนิยมของบุคคลก่อให้เกิดธุรกิจ แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในธุรกิจบริการคือ ต้องมีใจรักในการบริการ ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ Morioka, Evans, and Carvalho, (2016) ได้ให้แนวคิดว่าการพัฒนาความรู้ ทักษะ เน้นคุณภาพเพื่อทำให้งานมีประสิทธิภาพของพนักงานก่อให้เกิดความพึงพอใจของลูกค้า การเข้าสู่อาชีพไม่หวังผลกำไรเป็นเป้าหมายเพียงอย่างเดียวแต่มีความต้องการในการสืบทอดวัฒนธรรมที่เกิดจากประสบการณ์ส่วนบุคคลของพนักงาน

ผู้ให้บริการเองที่ได้เคยเรียนรู้และทราบถึงประโยชน์ของการแพทย์แผนไทย แรงจูงใจในการทำงานถัดมาคือแรงจูงใจภายนอก เรื่องของรายได้ ค่าตอบแทน การยอมรับของคนสังคม การมีเกียรติ (Geen, Beatty, and Arkin, 1984 และ Beck, 1983) แรงจูงใจภายนอกให้ความพึงพอใจที่เป็นอิสระจากงานที่ทำ ส่วนแรงจูงใจในการทำงานจากภายใน คือความสุขที่ได้จากการทำงาน (Hackman and Suttle, 1977) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nerurkar (2017) ว่าสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจมีปฏิสัมพันธ์ต่อการดำเนินธุรกิจ การมีอาชีพบริการการแพทย์แผนไทยไม่มีข้อจำกัดด้านวุฒิการศึกษา ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐและเอกชนเปิดบริการอบรมให้ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยแก่ผู้สนใจในอาชีพ พนักงานผู้ให้บริการได้รับการฝึกอบรมระยะสั้นสามารถเข้าสู่วงการธุรกิจบริการด้วยเงินลงทุนไม่มาก

อุปสรรคในการทำงานของพนักงานผู้ให้บริการธุรกิจบริการ ที่สำคัญคือภาพลักษณ์ของอาชีพ และการขาดแคลนพนักงาน เนื่องจากการขยายตัวธุรกิจบริการด้านการแพทย์แผนไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีความต้องการฝีมือแรงงานเป็นจำนวนมาก แต่เข้าสู่อาชีพในตลาดแรงงานยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของสังคม พนักงานที่มีฝีมือมีการเปลี่ยนสถานประกอบการบ่อย เปลี่ยนที่ทำงานสถานที่ให้ค่าตอบแทนที่สูงกว่า

เนื่องจากความตั้งใจดีในการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์และความชื่นชมในมรดกความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย อุดมคติในการให้บริการและดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงใจ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hax and Majluf (1996) กล่าวว่า การมีวิธีที่ดี พนักงานผู้ให้บริการมีความสุขกับการทำงาน มีความรู้สึกผูกพันในอาชีพและรู้สึกมีความสำเร็จในอาชีพที่เกิดจากความภาคภูมิใจต่ออาชีพบริการแพทย์แผนไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Weiten (2014) กล่าวว่า ความสำเร็จในอาชีพมี 3 ข้อด้วยกันคือ แรงจูงใจของบุคคล การคาดคะเนจากโอกาส และคุณค่าของความสำเร็จ การค้นพบความจริงในประเด็นนี้นับว่าเป็นหลักการหรือแนวคิดการให้บริการที่เป็นเอกลักษณ์ และอาจปลูกฝังแนวคิดดังกล่าวให้กับธุรกิจบริการอื่น ๆ

ดังนั้นแรงจูงใจในการทำงานเนื่องจากโอกาสทางวัฒนธรรม ของพนักงานผู้ให้บริการแพทย์แผนไทยมีส่วนให้บุคคลที่สนใจมาประกอบอาชีพการบริการได้เป็นประตูอาชีพที่เปิดกว้าง เพิ่มพูนทักษะได้ง่ายเมื่อมีใจรัก และการเปลี่ยนอาชีพมีน้อยในอนาคต แต่ส่วนหนึ่งเปลี่ยนที่ทำงานเพื่อให้ได้ค่าตอบแทนที่ดีกว่าทั้งในและต่างประเทศ ทั้งทางด้านผู้รับบริการยังเป็นปัจจัยเสริมจากความต้องการใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ที่สอดคล้องกับความรู้การแพทย์แผนไทยเป็นธุรกิจบริการที่สามารถพัฒนาได้โดยไม่ต้องพึ่งพาในเรื่องของวัตถุดิบแค่มีฝีมือก็สามารถทำงานได้แล้ว จึงเป็นอิสระจากการกำหนดรูปแบบของการบริการและราคาตามกลไกการตลาด

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลชี้ให้เห็นถึงความสำคัญจากวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยด้านแพทย์แผนไทยสู่การเป็นธุรกิจบริการ ซึ่งกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วเพราะการบำบัด การรักษาด้วยความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย เป็นธุรกิจบริการเป็นแรงจูงใจพื้นฐานในการทำงาน

และการดำเนินธุรกิจบริการ ที่ได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็วเปิดโอกาสการมีงานทำ หน่วยงานภาครัฐควรดำเนินการเรื่องการส่งเสริม สนับสนุนธุรกิจบริการแพทย์แผนไทย โดยเฉพาะการส่งเสริมการเข้าถึงความรู้ กำหนดมาตรฐานและการควบคุม การมีจรรยาบรรณในอาชีพ อาจทำให้ธุรกิจการแพทย์แผนไทยเป็นแหล่งรายได้ของประเทศ เป็นแหล่งงานให้คนจำนวนมากได้มีอาชีพ และการให้ความรู้กับสังคมเกี่ยวกับประโยชน์จากใช้บริการแพทย์แผนไทยเมื่อสังคมเข้าใจและยอมรับธุรกิจด้านการแพทย์แผนไทยมากขึ้น อาจทำให้ภาพลักษณ์ธุรกิจดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นิถุมล สว่างมณีวงศ์. (2559). *การจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กองสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, กระทรวงสาธารณสุข. (2560). http://www.thaispa.go.th/spa2013/web/web_new/fileupload_doc/2017-11-15-3-17-2522507.pdf
- วิชัย โชควิวัฒน์. (2560). การแพทย์แผนไทยในยุคประเทศไทย 4.0 ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. *วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก*, 15(3). 277-286.
- Atkinson, J. W., and Brich, D. (1978). *Introduction to motivation (2nd ed.)*. New York: D. Van Nostrand.
- Ballout, H. I. (2009). Career commitment and career success: Moderating role of self-efficacy. *Career Development International*, 14(7), 655-670.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Beck, R. C. (1983). *Motivation: Theories and principles*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Cherame, R. (2013) An examination of feedback-seeking behaviors, the feedback source and career success. *Career Development International*, 18(7), 712-731.
- Carson, K. D., and Bedeian, A. G. (1994). Career commitment: Construction of measure and examination of its psychometric properties. *Journal of Vocational Behavior*, 44, 237-262.
- Certo, S. C., Peter, J. P. (1990). *Strategic management: A focus on process*. New York: McGraw-Hill.
- Danciu, V. (2013). The sustainable company: New challenges and strategies for more sustainability. *Theoretical and Applied Economics*, 10(9), 7-26.

- Dess, G. G., Lumpkin, G. T., and Elsner. (2010). *Strategic management: Text and cases*. New York: McGraw-Hill.
- Geen, R. G., Beatty, W. W., and Arkin, R. M. (1984). *Human motivation: Physiological, behavioral, and social approaches*. Boston: Allyn and Bacon.
- Ginzberg, Eli. (1974). *Counseling for career development*. Boston: Houghton Mifflin.
- Hax, A. C., and Majluf, N. S. (1996). *The strategy concept and process: A pragmatic approach (2nd ed.)*. New Jersey: Prentice Hall.
- Janssan, Nilsson, Modig and Vall. (2017). Commitment to Sustainability in Small and Medium- Sized Enterprises: The Influence of Strategic Orientations and Management Values. *Business Strategy and the Environment*. (pp. 69-83). 26(1). February 2017
- Katz, D., and Kahn, R. L. (1978). *The social psychology of organizations (2 nd ed.)*. New York” John Wiley and Sons.
- May, G. (2010). *Strategic planning: Fundamentals for small business*. New York: Business Expert Press.
- Morioka, M. N., Evans, S., and de Carvalho, M. M. (2016). *Sustainable business model innovation: Exploring evidences in sustainability reporting*. 659-667.
- Nerurkar, O. (2017). A framework of sustainable business models. *Indian Journal of Economics and Development*, 5(3), 1-6.
- Kuriloff, Arthur., John M. Hemphill Jr., and Douglas Cloud. (1993). *Starting and Managing The Small Business*. (3d ed.). Singapore: McGraw-Hill
- Salimzadeh, P., Courvisanos, J., and and Nayak, R. R. (2013). *Sustainability in small and medium enterprises in regional Australia: A framework of analysis* (pp. 11-22) Paper presented at 26th Annual, Sydney.
- Sidik, I. G. (2012). Conceptual framework of factors affecting SME development: Mediating factors on the relationship of entrepreneur traits and SME performance. 373-383.
- Thompson, Strickland, and Gamble. (2010). *Crafting and Executing Strategy: The Quest for Competitive Advantage : Concepts and Cases*. New York: McGraw-Hill/Irwin
- Weiten, W. (2014). *Psychology: Themes and variations*. Australia: Wadsworth.
- Wheelen, T. L., and Hunger, J. D. (2010). *Strategic management and business policy: Achieving sustainability*. (12th ed.). Boston: Prentice Hall.

การพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม : ความท้าทายต่อการจัดการศึกษา
สังคมสงเคราะห์เชิงพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย

Multiculturalist-based Community Development: The Challenge towards
Social Work Education Provision in Northern Thailand
Pattanaphanu Tooltham

พัฒนภาณุ ทูลธรรม^{1*}

Received : 5/8/2020

Revised : 7/29/2020

Accepted : 9/3/2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสถานการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับภาคเหนือของประเทศไทยที่เป็นความท้าทายหลายมิติทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และสวัสดิการสังคม พร้อมกันนั้นคือ การพิจารณาการจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ในประเทศไทยว่ามีเนื้อหาเป็นอย่างไรโดยพิจารณาจากสารัตถะปัจจุบันที่เป็นอยู่ หลังจากนั้นเป็นการนำเสนอว่า เมื่อสถานการณ์ปัญหาและความท้าทายทางสังคมของภาคเหนือประเทศไทยเป็นเช่นนี้ การจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์จะเข้าไปตอบโจทย์ต่อกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนภาคเหนืออย่างไรภายใต้หลักการทางสังคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเป้าหมายผู้เปราะบางทางสังคมในภาคเหนือของประเทศไทย

คำสำคัญ: พหุวัฒนธรรม, การพัฒนาชุมชน, การจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์, ภาคเหนือ

Abstract

This article aims at presenting on social situations concerning to the northern Thailand in many perspectives including social, economic, political, environmental, cultural and social welfare aspects. Also, let you reconsider of the provision of social work education now. Later, let you determine what the orientation of the social work education provision should be in which will meet needs of northern people particularly for those who are vulnerable and marginalized in the area of northern Thailand regarding

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

* Corresponding Author. Tel.062-5932595 E-mail : pattanaphanu.tooltham@yahoo.com

to the social work principles.

Keywords : multi-cultural, community development, the provision of social work education, northern Thailand

ปฐมบท

ท่ามกลางพลวัตของสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลงของประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประชาชนจำเป็นต้องปรับตัวและเรียนรู้กับการเปลี่ยนแปลงนี้ในหลายๆมิติที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเอง อันได้แก่ มิติเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สวัสดิการสังคม และมิติอื่นๆที่เป็นเงื่อนไข/ปัจจัยอันมีอิทธิพลหรือเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

สถานการณ์โดยทั่วไปของสังคมไทยปัจจุบัน ประชาคมอาเซียนมีเนื้อหาสำคัญที่เรียกว่า 3 เสาหลักที่ประเทศภาคีสมาชิกต้องดำเนินการร่วมกัน ได้แก่ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคง และความร่วมมือทางสังคม-วัฒนธรรม โดยวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาสังคมเอกชนวิชาชีพสังคมสงเคราะห์นั้นเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนในมิติความร่วมมือทางสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากภายใต้มิติดังกล่าวนั้นให้ความสำคัญกับสวัสดิการสังคม อันหมายถึง ระบบบริการหรือระบบหลักประกันความมั่นคงของชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายซึ่งอาจจัดการโดยภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน หรือภาคส่วนอื่นที่มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือ ป้องกันปัญหาพัฒนามนุษย์และสังคมภายใต้เป้าหมายการกินดีอยู่ดีของประชาชน จนกระทั่งแก้ไขปัญหาระยะยาวสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนและสร้างความเป็นธรรมทางสังคมต่อไป

สิ่งหนึ่งซึ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันคือ การจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์หรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของผู้คน เพราะเป็นเสมือนวิธีการ แนวทาง หรือกระบวนการหล่อหลอมให้ผู้ผ่านกระบวนการศึกษาเรียนรู้สามารถก้าวออกไปสู่พื้นที่การปฏิบัติงานที่ตอบโจทย์กับสถานการณ์ปัญหาตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ระดับประเทศ จนกระทั่งถึงภูมิภาคอาเซียน

สถานการณ์และบริบททางสังคมของภาคเหนือ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยปัจจุบันท่ามกลางกระแสทุนนิยมเสรีและโลกาภิวัตน์ ทำให้สภาพปัญหาของมนุษย์และสังคมทวีความซับซ้อนและหลากหลาย ปัญหาความยากจนซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งก็ยังคงอยู่ ทว่าเชื่อมโยงกับไม่เพียงแต่ประเด็นการมีความมั่นคงทางรายได้หรือการมีสภาพการทำงานที่ดีเท่านั้น หากแต่มีลักษณะสัมพันธ์กับการขาดโอกาส ขาดสิทธิอันส่งผลกระทบต่อชีวิตเป็นห่วงโซ่ ทั้งสุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การเข้าถึงบริการสังคม ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของประเทศและภูมิภาคอาเซียนนำมาซึ่งการขบคิดอย่างมหาศาลต่อการวางแผนนโยบายสวัสดิการสังคม รวมทั้งการดำรงชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นให้มีความเป็นอยู่ที่ดี อารมณ์ดีซึ่งวัฒนธรรมที่ยั่งยืน สามารถปรับตัวรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่ถาโถมเข้าในหลายมิติ

ขณะเดียวกัน การพัฒนาเศรษฐกิจผ่านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษและประชาคมอาเซียนก็จำเป็นต้องพิจารณาผลกระทบให้รอบด้านว่า เส้นทางการค้าหรือโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับเศรษฐกิจพิเศษ การค้าชายแดน และการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงนี้ก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลกระทบกับประชาชนในเขตพื้นที่อย่างไร กอปรกับความท้าทายในการบริหารจัดการน้ำซึ่งส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวนา ปัญหาสุขภาพอนามัยอันเกิดจากความเสื่อมโทรมของมลภาวะสิ่งแวดล้อม ประเด็นดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้คนในท้องถิ่นและประเทศอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ สังคมไทยในอีกประมาณ 10 ปีข้างหน้า ก็จะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มตัว (มีประชากรวัย 60 ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ) ทำให้นักบริหารสวัสดิการสังคมและวิชาชีพสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องคิด วางแผน หรือมีมาตรการทางนโยบายและการปฏิบัติการบางอย่าง มีระบบสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่ครอบคลุม ทั้งถึง เป็นธรรม มีระบบการคัดกรองการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันคือ มีระบบสวัสดิการบางอย่างที่เชื่อมโยงร้อยถักทอสังคมกับคนทุกเพศทุกวัยให้มีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของการจัดสวัสดิการ โดยอาจไม่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากรัฐเท่านั้น ปัญหาเด็ก เยาวชน และครอบครัวก็เป็นความท้าทายของสังคมไทยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระยะยาว โดยมีหลายประเด็นที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญสำหรับวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ อาทิ ปัญหาการตั้งครรภ์โดยไม่พร้อม ปัญหาครอบครัว ความไม่เสมอภาคและการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศที่ถูกนำเสนอผ่านความรุนแรงในครอบครัวโดยผูกโยงกับทัศนคติและวัฒนธรรมทางสังคมชายเป็นใหญ่ (patriarchal society) อย่างแนบแน่น การกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ระบบวัฒนธรรมถูกทำลายลงด้วยอิทธิพลของลัทธิบริโภคนิยม การช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางสังคมลดน้อยลง ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความมั่นคงในชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมไทยโดยภาพรวมทั้งสิ้น

ในการอธิบายบริบทของสังคมภาคเหนือ ผู้เขียนจะพิจารณาตามมิติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และมิติสวัสดิการสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

มิติเศรษฐกิจ

ปฏิเสธได้ยากว่าความมั่นคงในชีวิตและการกินดีอยู่ดีของมนุษย์ เงื่อนไขที่สำคัญมากคือ ประเด็นเศรษฐกิจ ทั้งนี้ประชาชนภาคเหนือพึ่งพิงกับสถานะทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย ที่น่าเป็นห่วงยิ่งคือ ผู้ที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมชนบท จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กว่า 2,125 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับ ปัญหาการมีงานทำมีรายได้้นั้นมาเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 30.56) (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 จังหวัดเชียงใหม่, 2556, น.15) สะท้อนให้เห็นว่าการมีงานทำหรือมีรายได้้นั้นสำคัญยิ่ง โยงไปถึงปัญหาหนี้สินครัวเรือนและการมีที่ดินทำกินด้วย เนื่องจากภูมิประเทศของภาคเหนือเป็นภูเขาสูง บางพื้นที่ยังเป็นพื้นที่ทับซ้อนระหว่างเขตที่ดินทำกินกับเขตป่าสงวน/

อุทยานแห่งชาติ/เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า นอกจากนี้บางพื้นที่ประชาชนพึ่งพิงกับระบบเกษตรแบบพันธสัญญา (contract farming) กับบริษัท ปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อเลี้ยงสัตว์ จนกระทั่งทำให้พื้นที่ป่าหลายแห่งถูกทำลาย ซึ่งการพึ่งพิงระบบเกษตรแบบนี้อาจเป็นคำถามว่า ชาวบ้านพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริงหรือไม่ เพราะผลิตผลและตลาดอยู่ภายใต้เงื่อนไขของระบบทุนภายนอก

ยิ่งไปกว่านั้น ประเด็นท้าทายของสังคมไทยภาคเหนือและการเป็นประชาคมอาเซียนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ เมียนมาร์ ลาว จนไปสู่จีนแผ่นดินใหญ่ อาทิ การพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่อำเภอเชียงแสน เชียงของ แม่สาย จังหวัดเชียงราย ก็เป็นประเด็นที่น่าสนใจ การพัฒนาการจัดการลุ่มน้ำสาละวินระหว่างไทยกับเมียนมาร์ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน การพัฒนาการค้าชายแดนห้วยโก๋น จังหวัดน่าน ภูดู่ จังหวัดอุดรธานี เขตเศรษฐกิจพิเศษ (special economic zone) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เนื่องจากการค้าชายแดนภาคเหนือมีศักยภาพและขยายตัวสูง และเป็นการค้าที่เกินดุลมาตลอดตั้งแต่ปี 2549 การค้าชายแดนนี้มีมูลค่ากว่า 24,359 ล้านบาท มีอัตราขยายตัวสูงอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 22.8 ต่อปี โดยเฉพาะเมื่อถนนสาย R3A ก่อสร้างแล้วเสร็จเพื่อเชื่อมโยงระหว่างไทย ลาว และจีน (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2553, น. 7) สิ่งเหล่านี้ถือเป็นความท้าทายที่เราไม่เพียงพิจารณาแต่มีมิติผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ หากแต่ต้องคำนึงถึงความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คนในพื้นที่ด้วย เช่น หากจะพิจารณาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ การค้าชายแดน ประชาชนท้องถิ่นจำเป็นต้องได้รับข่าวสารที่ครอบคลุมจากการดำเนินงานของนโยบายรัฐ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มที่มีแนวโน้มได้รับผลกระทบเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาตรการบางอย่างอันส่งผลต่อชีวิตของเขา

มิติสังคม

สังคมประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งสังคมไทยอีก 10 ปีข้างหน้าจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มตัว ดังรายงานของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 จังหวัดเชียงใหม่ (2556, น. 9-22) ที่มองว่าสัดส่วน ผู้สูงอายุจะเพิ่มเป็นอีกเท่าตัวของผู้สูงอายุในปัจจุบัน หรือร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ หรือ เกือบ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งหมด ในปี 2568 ซึ่งคาดการณ์ว่าผู้สูงอายุจะมีอายุยืน แต่ก็ประสบปัญหาการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้น หรือมีภาวะความจำเสื่อม (คาดว่าจะมีมากกว่า 700,000 คน) ส่งผลให้ประเทศต้องมีการงบประมาณและภาระค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลของรัฐในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และยังพบว่าอัตราส่วนในวัยแรงงานที่มีศักยภาพในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุมีแนวโน้มลดลงโดยตลอด จากประชากรวัยแรงงานประมาณ 6 คนที่สามารถให้การดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุ 1 คน ในปี 2551 จะเหลือเพียง 2 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คนในปี 2573 ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุที่ถูกกลืนและถูกทอดทิ้งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ผู้สูงอายุบางส่วนก็เข้าไม่ถึงบริการด้านต่างๆ อาทิ สุขภาพ นันทนาการ อาชีพ ทั้งยังเป็นผู้สูงอายุยากจน ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และมีภาระเลี้ยงดูบุตรหลานด้วย อย่างไรก็ตามในเชิงกลุ่มเป้าหมายนั้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.94 มองว่าเป็นปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนมิติครอบครัวเป็นประเด็นการหย่าร้าง ขณะที่ปัญหาสตรีเป็นเรื่องความรุนแรงต่อสตรี (ร้อยละ 92.33)

นอกจากนี้ในปี 2553 ผู้อยู่ในกำลังแรงงานภาคเหนือมีเพียงร้อยละ 9.6 ที่ได้รับการคุ้มครอง เนื่องจากส่วนใหญ่อยู่นอกระบบประกันสังคม การศึกษาค่อนข้างต่ำ ระดับประถมศึกษากว่าร้อยละ 52.33 (กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2552 อ้างถึงในไพรัช บวรสมพงษ์ และคณะ, 2552, น. 42) โดยประเด็นระบบการคุ้มครองสิทธิแรงงานนี้จำเป็นต้องพัฒนา เช่น การขยายความคุ้มครองของสิทธิประกันสังคมสู่แรงงานนอกระบบ

จะเห็นว่า ปัญหาของท้องถิ่นภาคเหนือด้านสังคมนั้นซับซ้อนกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ไม่สามารถแยกส่วนได้ในการแก้ไขปัญหา ทว่าต้องการการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนเป็นระบบที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อมิให้ปัญหาหนึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาหนึ่ง หรือส่งผลกระทบให้น้อยที่สุด

มิติการเมืองและความมั่นคง

ประเด็นหนึ่งที่ทำลายต่อเรื่องการเมืองและความมั่นคงของมนุษย์ของประชาชนภาคเหนือ คือ การค้ามนุษย์ (human trafficking) ซึ่งเป็นประเด็นร้อนของทั้งภูมิภาคอาเซียนและสังคมไทยที่จำเป็นต้องพยายามแก้ไข ทั้งนี้ ประเทศไทยเป็นทั้งประเทศต้นทาง กลางทาง และปลายทางของขบวนการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบนี้ แม้ว่าจะประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 กอปรกับการดำเนินงานโดยกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนจะพยายามแสวงหาความร่วมมือเพื่อจัดปัญหาและช่วยเหลือเหยื่อจากขบวนการค้ามนุษย์ แต่ปัญหานี้ยังเป็นปัญหาที่ทำลายและสำคัญยิ่งของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเหนือ นี่เป็นเส้นทางที่ใช้ในการเดินทางของขบวนการค้ามนุษย์ที่สำคัญตามแนวตะเข็บชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (เล็ก สมบัติ และคณะ, 2556, น. 41) ได้แก่ ชายแดนอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ช่องทางอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ชายแดนทางธรรมชาติภาคเหนือจังหวัดแม่ฮ่องสอนและเชียงใหม่ ซึ่งติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ รวมทั้งชายแดนที่ติดต่อกับลาวคือช่องทางอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เป็นต้น นอกจากนี้ สภาพปัญหาหนึ่งที่ปรากฏอย่างโดดเด่นกับประชาชนภาคเหนือคือการรับรองสิทธิสัญชาติไทย เพราะส่งผลให้ประชาชนเหล่านั้นผู้ไม่รับสัญชาติไทยเข้าไม่ถึงบริการหรือสวัสดิการของรัฐ อาทิ การศึกษาขั้นพื้นฐานและบริการทางการแพทย์ แม้ว่าการทำงานของสำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติหรือ UNHCR ประเทศไทยและกระทรวงมหาดไทยจะทำงานอย่างหนักเพื่อรับรองสิทธิการถือสัญชาติกว่า 443,862 คนในเดือนตุลาคมปี พ.ศ. 2558 (Bangkok Post, online, 2015) ก็ตามที

โดยสรุปในมิติการเมืองและความมั่นคงสะท้อนว่า หน่วยงานรัฐ เอกชน และภาคประชาชนจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือ ออกแบบมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน เช่น กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงเข้ามาทำงานในหัวเมืองใหญ่เพื่อรายได้ที่สูงกว่า แรงงานข้ามชาติจากลาวและเมียนมาร์อพยพเข้ามาในเขตภาคเหนือภายใต้ปัจจัยผลักดันคือความยากจนและการขาดโอกาสทางเศรษฐกิจ การลี้ภัยจากสงครามของชนกลุ่มน้อยจากรัฐฉานและรัฐกะเหรี่ยง พร้อมกันนั้นก็ยังมีปัจจัยดึงดูดจากภาคเหนือของประเทศไทย

คือมีค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำที่สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานมากขึ้น

มิติวัฒนธรรม

ภาคเหนือเป็นแหล่งที่ผู้คนมีวัฒนธรรมหลากหลาย ภาคเหนือตอนบนเป็นศูนย์รวมของคนไทยล้านนา (บ้างเรียก “คนเมือง”) พูตภาษาเหนือ (“อู้ก้าเมือง”) รวมทั้งคนไทลื้อ ไทใหญ่ที่ตั้งเดิมอพยพมาจากเมียนมาร์ ลาว และจีนตอนใต้ ตลอดจนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง เช่น ปกาเกอญอ ลีซู ลาหู่ ลีวะ อาข่า ม้ง ฯลฯ อยู่เป็นจำนวนมาก ขณะที่ภาคเหนือตอนล่างเป็นประชาชนที่มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงภาคกลาง ไม่ได้พูดภาษาเหนือ ด้วยวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทำให้วิถีชีวิตของผู้คนแต่ละกลุ่มมีวัฒนธรรมและการช่วยเหลือทางสังคมซึ่งกันและกันแตกต่างกันด้วย ทั้งนี้ อุไรวรรณ แสงศรีและคณะ (2547, น.98-99) ได้ศึกษากระบวนการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของประชาชนผ่านกลไกวัฒนธรรม โดยสรุปผลการศึกษาระบบสวัสดิการบนพื้นที่สูงอย่างน่าสนใจคือ มีความแตกต่างเชิงขอบเขตและกระบวนการดำเนินงานระหว่างสวัสดิการของรัฐและสวัสดิการของชุมชนท้องถิ่นบนพื้นที่สูง กล่าวคือ สวัสดิการของรัฐนั้นมีขอบเขตครอบคลุมทั้งประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในการกระจายทรัพยากรให้ทั่วถึง เป็นธรรม เหมาะสม และเพียงพอ สอดคล้องกับสถานการณ์ของพื้นที่และความต้องการจริงของประชาชนได้ยาก เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ ขณะที่สวัสดิการชุมชนท้องถิ่นบนพื้นที่สูงของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสวัสดิการที่เน้นความหลากหลาย ปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แปรเปลี่ยนไป อันเป็นการถักทอระบบความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมและเปิดพื้นที่ ตลอดจนเปิดโอกาสให้กับชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการออกแบบปฏิบัติ และประเมินความต้องการของตนเองบนฐานทุนทางสังคม ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชุมชนของตนเอง นำไปสู่การตอบโจทยความมั่นคงของชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนองค์รวมได้มากกว่า

ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษาของ ประสิทธิ์ ลิขิธา (2556, น. 59-60) ได้สืบค้นเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวของเครือข่ายชนพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือว่า เป้าหมายของขบวนการเคลื่อนไหวแต่ละเครือข่ายมีความแตกต่างในปณิธาน ทว่าเป้าหมายร่วมกันคือ ไม่เพียงต้องการท้าทายนิยามของรัฐไทยที่มองกลุ่มคนเหล่านี้ว่าเป็น “คนอื่น” ยากจน ด้อยพัฒนา จนกระทั่งเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติแล้ว แต่ยังปรารถนาให้เครือข่ายได้รับการยอมรับเชิงอัตลักษณ์ของตนเอง อันเป็นการฟื้นฟูหรือเรียกคืนความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนของกลุ่มคนดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การเคลื่อนไหวของเครือข่ายภาคีเหล่านี้ต้องการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมคาบเกี่ยวกับสวัสดิการและความเป็นอยู่ที่ดีของตนเองเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์จึงต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายภายใต้ความหลากหลายหรือ “พหุวัฒนธรรม” ด้วย โดยมีอาจชี้เฉพาะกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับการธำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ที่หลากหลายของผู้คนมิให้ถูกลดทอนคุณค่าหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ภายใต้การมีค่านิยมหลักทางสังคมสงเคราะห์ว่าด้วยการเคารพในความแตกต่างหลากหลาย หรือเป็นการจัดการศึกษาและการสรรสร้าง

สวัสดิการที่หลากหลายตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของภาคเหนือด้วย

มิติสิ่งแวดล้อม

นอกจากวัฒนธรรมล้านนาและกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายแล้ว ยังมีบุคคลจำนวนไม่น้อยในประเทศไทยจินตนาการภาคเหนือว่า เป็นภาคหนึ่งของประเทศไทยที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทภูเขา (ดอย) ป่าไม้ หน่วยจัดการต้นน้ำอันเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน ไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาหล่อเลี้ยงชีวิตผู้คนกว่าครึ่งประเทศ ทั้งนี้ ภาคเหนือมีพื้นที่ป่ากว่าร้อยละ 56 ของพื้นที่ภาค และคิดเป็นพื้นที่ป่าร้อยละ 55 ของพื้นที่ป่าทั้งประเทศ (พจนา เอื้องไพบูรณ์, 2555) นั่นหมายความว่า ภาคเหนือเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจุดเด่นที่เป็นแหล่งวัฒนธรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นแหล่งผลิตอาหารที่หลากหลาย พืชเมืองหนาว ตลอดจนพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ทั้งภาคเหนือตอนบนและตอนล่าง

แม้ว่าภาคเหนือจะมีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก และส่วนหนึ่งเป็นผลจากการทำลายล้างของมนุษย์และระบบทุนนิยม ทำให้พื้นที่ป่าภาคเหนือเริ่มลดน้อยลงภายใต้วาทกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจของประชาชนที่ผูกติดกับการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและระบบเกษตรแบบพันธสัญญา เมื่อป่าไม้ลดน้อยลงก็ทำให้ดูดซับน้ำได้น้อยลง ฝนที่ตกเหนือเขื่อนน้อยลง เขื่อนกักเก็บน้ำเพื่อไปใช้ในการเกษตรได้น้อยลง ทำให้ประเทศไทยเผชิญกับภัยแล้งอย่างหนักหลายปีซ้อน ประชาชนที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักคือ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างที่ต้องพึ่งพาการทำนาข้าว อาทิ นครสวรรค์ พิจิตร โลก เป็นต้น ขณะที่ภาคเหนือตอนบนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตเมืองที่อยู่ใกล้ท่ามกลางภูเขาล้อมรอบ กลุ่มคนเหล่านี้ต้องเผชิญกับปัญหาหมอกควัน จนกระทั่งพบว่าประชากรจำนวนเกินครึ่งของภาคเจ็บป่วยจากโรคทางเดินหายใจ (ร้อยละ 54.6) (พจนา เอื้องไพบูรณ์, 2555)

ข้อมูลในมิติสิ่งแวดล้อมของภาคเหนือสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นวัฏจักร กล่าวคือ ในแง่หนึ่งเหมือนเป็นจุดเด่นในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านกลไกวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น การบวชป่าชุมชน เป็นแหล่งต้นกำเนิดของแหล่งน้ำสำคัญที่หล่อเลี้ยงคนไทย ทว่าในอีกด้านหนึ่งคือภาคเหนือบางพื้นที่ต้องเผชิญกับภัยคุกคาม เช่น ดินโคลนถล่ม ภัยแล้ง มลภาวะทางอากาศ ตลอดทั้งที่ดินทำกินและพื้นที่ป่าซึ่งถูกทำลายโดยการปลูกพืชเชิงเดี่ยว การจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์ควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ เหล่านี้หรือไม่ อย่างไร เพราะเรื่องราวเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนภาคเหนือหลายมิติทั้งสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

มิติสวัสดิการสังคม

ภายใต้สถานการณ์ปัญหาของภาคเหนือที่มีหลายมิติ แต่ละมิติเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ข้อมูลเชิงสถิติ หลายประการได้บ่งชี้ถึงภัยคุกคามที่ส่งผลต่อชีวิตประชาชนภาคเหนือทั้งสถานะสังคมผู้สูงอายุ ขณะ

เดียวกันก็พบว่า อัตราการสูบบุหรี่และดื่มสุร่ายอยู่ในอัตราสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชน ประชาชนภาคเหนือดื่มสุร่าสูงเป็นอันดับ 1 ของประเทศ (คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.), 2556, น. 97) ทั้งนี้ ภาคเหนือเป็นภาคที่ประชาชนในครัวเรือนดื่มสุร่ามากที่สุด สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่นของประเทศ

ทั้งนี้ การดื่มสุร่าเป็นสาเหตุหนึ่งนำมาซึ่งปัญหาความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาค่านิยมของเด็กและเยาวชน จนกระทั่งนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และผู้สูงอายุ จำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไข หรือมีระบบป้องกันปัญหาที่มีประสิทธิภาพในชุมชนพื้นที่ ตลอดจนมีระบบสอดส่องเฝ้าระวังภัยที่เกิดขึ้นกับเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ

กระนั้นก็ตาม ความโดดเด่นด้านสวัสดิการสังคมของพื้นที่ภาคเหนือยังปรากฏให้เห็นจากการปฏิบัติงานโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (community-based practice) เช่น การดูแลเครือข่ายพ่อแม่ผู้ติดเชื่อเอชไอวีของมูลนิธิธิดาเมตตาธรรม จังหวัดพะเยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเครือข่ายกลุ่มสนับสนุนเพื่อดูแลพ่อแม่ผู้ติดเชื่อเอชไอวีในชุมชน ตลอดจนช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอชไอวีในชุมชน ผ่านกระบวนการอบรมทักษะชีวิต อนามัยเจริญพันธุ์ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากเอชไอวีให้ได้เข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ยิ่งไปกว่านั้น จังหวัดเชียงใหม่ยังมีระบบการดูแลเด็กในโครงการครอบครัวอุปการะร่วมกับสถานสงเคราะห์บ้านเวียงพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการคืนเด็กสู่ครอบครัวและชุมชนโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยสถาบัน (สถานสงเคราะห์) เด็กบางคนได้รับผลกระทบจากเอชไอวี โดยสถานสงเคราะห์ส่งนักสังคมสงเคราะห์ที่ได้รับการอบรมและมีความรู้ความเข้าใจในการทำงานกับชุมชนและการดูแลเด็กเอชไอวีจากที่เด็กเคยถูกตีตราและเลือกปฏิบัติ โครงการครอบครัวอุปการะได้พัฒนาความเข้าใจของชุมชนต่อระบบการเลี้ยงดูทดแทนและเด็กได้รับผลกระทบจากเอชไอวีมากขึ้นผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและโรงเรียน (Saini et al, 2015, p. 42) นอกจากนี้ ในการดูแลผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ มีตัวอย่างให้เรียนรู้ในจังหวัดเชียงรายที่ทุกฝ่ายในชุมชน อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลพระสงฆ์ โรงเรียน ผู้นำชุมชน เด็กและเยาวชน ฯลฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุโดยอาศัยทุนทางสังคมผ่านกลไกธนาคารความดี โรงเรียนผู้สูงอายุ ตานตอด (ระบบการดูแลช่วยเหลือคนในชุมชนของภาคเหนือ) ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบกับความยากลำบาก ออมเงินวันละบาท โครงการหมอด่วน้อย อันเป็นเสมือนกลไกหรือโครงการเล็กๆ ที่ช่วยหนุนนำให้เกิดกระบวนการดูแลผู้สูงอายุโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Thepparp & Uemura, 2015, pp. 34-35)

ระบบสวัสดิการสังคมไม่เพียงแต่พิจารณาจากบริการของรัฐที่จัดให้กับประชาชนเพื่อการกินดีอยู่ดีเท่านั้น บางพื้นที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สวัสดิการชุมชนของตนเอง เพราะเป็นระบบที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนและชุมชน ชาวบ้านมีส่วนร่วม เคารพและยอมรับในคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้คน ตัวอย่างที่ปรากฏให้เห็นในประเด็นสวัสดิการชุมชนของภาคเหนือมีหลากหลายกรณีศึกษา อาทิ การบูรณาการการเรียนรู้ระหว่างวัยภายใต้โครงการ “ปู่สอนหลานสานใยชุมชน” อำเภอพาน จังหวัดน่าน (กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายกระทรวงพม., 2554, น. 10-17) โดยเป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนระหว่างผู้สูงอายุกับเด็ก

และเยาวชนผ่านกิจกรรมดนตรีพื้นฐาน ซึ่งมีกิจกรรมสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง อันเป็นวิธีทางหนึ่งที่กลไกชุมชนสร้างความสัมพันธ์ในการดูแลซึ่งกันและกัน ทั้งยังธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ดำรงอยู่กับชุมชนสืบไป จะเห็นว่า มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลายทั้งผู้สูงอายุ เด็ก และเยาวชน โดยใช้กลไกศิลปวัฒนธรรมหรือดนตรีเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างระบบความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน จึงอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มเป้าหมายที่เป็นช่องว่างระหว่างวัย ตลอดจนวัฒนธรรมของท้องถิ่น ทูทางสังคมดั้งเดิมสามารถบูรณาการกันเป็นช่องทางสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งในชุมชน

หรือแม้กระทั่งชุมชนบ้านเปียงหลวง อำเภอยางแพร่ จังหวัดเชียงใหม่ ประยุกต์ใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันผ่านกลไกผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งตั้งแต่องค์กรบริหารส่วนตำบลเปียงหลวง วัด โรงเรียน มีกลุ่มออมทรัพย์สวัสดิการชุมชน มีองค์กรเอกชนคือ เครือข่ายปฏิบัติงานสตรีไทใหญ่ (Shan Women's Action Network –SWAN) ยึดถือคุณค่าในประเพณีวัฒนธรรมไทใหญ่ จินยูนนาน โดยมีประเพณีปอยส่างลอง ตรุษจีน กินวอ อีกทั้งขยายไปสู่การช่วยเหลือเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนการช่วยเหลือชาวบ้านผู้อพยพเข้ามาตามแนวตะเข็บชายแดนไทย-เมียนมาร์ (สำนักมาตรฐานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553, น. 16-22) ทั้งนี้การดำเนินงานของระบบสวัสดิการชุมชนบ้านเปียงหลวงสะท้อนให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาและการช่วยเหลือทางสังคมเกี่ยวกับหลายมิติในการดำรงชีวิตของผู้คนในเขตพื้นที่ ทั้งเด็กในสภาวะยากลำบาก ครอบครัวที่อพยพมาจากเขตชายแดน ประยุกต์ใช้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วนสร้างภาคีเครือข่ายในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

กล่าวโดยสรุปในมิติสวัสดิการสังคม แม้ว่าประชาชนภาคเหนือจะเผชิญกับความท้าทายและภัยคุกคามในหลายๆด้านทั้งสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ประชาชนบางกลุ่มยังยืนหยัดสามารถพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีความเข้มแข็งจนกระทั่งสร้างระบบสวัสดิการชุมชนของตนเองขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของตน โดยไม่ได้ละทิ้งมิติใดมิติหนึ่ง ทำงานโดยอาศัยภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบอย่างเป็นองค์รวม

ดังนั้น การจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์ไม่จำเป็นต้องเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายใดกลุ่มเป้าหมายหนึ่งเฉพาะ เพราะปัญหาและความท้าทายในหลายมิติเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น ตอบสนองความต้องการและวัฒนธรรมที่หลากหลายของประชาชนกลุ่มเป้าหมายภาคเหนือ

การจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์ในปัจจุบัน

ปัจจุบันจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์พ.ศ. 2556 นับเป็นเวลากว่า 7 ปีแล้วที่วิชาชีพสังคมสงเคราะห์มีกฎหมายควบคุมมาตรฐานอย่างเป็นทางการกับนักสังคมสงเคราะห์เอง และองค์กรสวัสดิการสังคมที่งานสังคมสงเคราะห์สังกัดอยู่ เริ่มต้นนั้นกฎหมายพยายามเอื้อให้นักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพโดยเฉพาะสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ มีใบประกอบวิชาชีพเพื่อรับรองมาตรฐานในการทำงานของตนเอง รวมทั้งนักสังคมสงเคราะห์ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติ

ที่เกี่ยวข้องกับงานสังคมสงเคราะห์มากกว่า 10 ฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน เป็นต้น โดยให้นักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายเหล่านี้สอบเพื่อให้ได้ใบประกอบวิชาชีพ หรือมีกระบวนการอบรมทางวิชาการและการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบมากขึ้นเพื่อสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ถือได้ว่าเป็นความก้าวหน้าอีกขั้นที่สำคัญของวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

อย่างไรก็ตาม พบว่า บางครั้งนักสังคมสงเคราะห์เมื่อปฏิบัติงานจริงกับองค์กร เช่น เมื่อเป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่ทำงานกับพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ซึ่งพันธกิจของพมจ.นี้ครอบคลุมผู้เปราะบางทางสังคมหรือผู้ด้อยโอกาสที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุ คนพิการ เด็ก เยาวชน สตรี ครอบครัว คนไร้ที่พึ่ง หรือชุมชน ทำให้บางครั้งการศึกษาเพื่อสร้างความชำนาญการเฉพาะด้านด้านหนึ่งไม่ตอบโจทย์ในการทำงานสังคมสงเคราะห์ที่เผชิญกับความท้าทายหรือปัญหาที่ซับซ้อนได้ กล่าวอีกนัยยะหนึ่งคือ เมื่อท่านลงไปทำงานกับชุมชน ท่านต้องเผชิญกับสถานการณ์หรือกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายทั้งคนพิการ เด็ก เยาวชน ครอบครัว ผู้สูงอายุ ซึ่งบุคคลเหล่านี้อาจอยู่ในครอบครัวหรือชุมชนที่เป็นหน่วยเดียวกัน ขณะเดียวกันเมื่อสืบค้นข้อเท็จจริง (fact finding) สถานการณ์ของชุมชนหรือเพียงครอบครัวเดียวกันพบว่า นักสังคมสงเคราะห์ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หรือทักษะในการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เพราะในบางกรณีมีครอบครัวหนึ่งที่มีทั้งผู้สูงอายุที่พิการและป่วยเรื้อรัง เด็กและเยาวชนติดยาเสพติด พร้อมกันนั้นก็มีปัญหาเรื่องความรุนแรงในครอบครัว อาจกล่าวได้ว่า ปัญหาของครอบครัวในชุมชนมีความซับซ้อนมากเกินกว่าที่จะทำงานแบบแยกส่วนในมิติเดียวเท่านั้น ยังมีประเด็นการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่ห่างไกลทางภาคเหนือมีความสลับซับซ้อนไปตามสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม แนวทางที่ควรดำเนินงานคือ การเสริมสร้างความสามารถในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยผ่านความร่วมมือของชุมชนและครอบครัว ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Weiangkham et al, 2014, p. 517) สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ต้องมีความรู้ความเข้าใจผู้สูงอายุอย่างรอบด้านทั้งมิติสุขภาพ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน ตลอดจนสร้างเครื่องมือหรือวิธีการปฏิบัติงานกับครอบครัวและชุมชนผ่านความร่วมมือของบุคคลหลายๆฝ่ายได้

กระนั้นก็ตาม หากจะออกแบบแนวทางการจัดการศึกษาที่สามารถตอบโจทย์กับสถานการณ์สังคมภาคเหนือได้อย่างรอบด้านนี้ ผู้เขียนเสนอว่า “การพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม” (multiculturalism-based community development) เนื่องจากสังคมสงเคราะห์ชุมชน (community social work) เป็นวิธีการ/เครื่องมือที่ออกแบบเพื่อให้นักสังคมสงเคราะห์ก้าวออกมาทำงานเชิงรุก (outreach) มากกว่าที่จะตั้งรับภายในองค์กรโดยให้ผู้ใช้บริการเข้าหาเมื่อประสบกับความทุกข์ยากเดือดร้อน ทำให้นักสังคมสงเคราะห์ก้าวออกไปสัมผัสโลกหรือพื้นที่การทำงานจริงกับชุมชน เข้าไปทำงานในเชิงป้องกันมากขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายทั้งผู้สูงอายุ เด็ก เยาวชน สตรี คนพิการ แรงงานในท้องถิ่น และผู้ป่วย โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (community-based practice) เพราะระบบสวัสดิการของรัฐบางครั้งไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและชุมชนอย่างแท้จริง ชีวิต

ความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนไม่อาจพึงพิงหรือรื้อรัฐได้ หากแต่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สร้างสวัสดิการบนพื้นฐานของความหลากหลาย หรือที่เรียกว่า “ระบบสวัสดิการแบบพหุลักษณ์” (welfare pluralism) (กิตติพัฒน์ นนทพิทมะดุลย์, 2553, น. 22) ซึ่งความหลากหลายในที่นี้หลากหลายทั้งในแง่การช่วยเหลือและพัฒนาหลากหลายกลุ่มเป้าหมายในชุมชน หลากหลายองค์กรที่มาเกี่ยวข้องกับรัฐ เอกชน ภาคประชาชน องค์กรระหว่างประเทศ โดยนักสังคมสงเคราะห์ที่เข้าไปทำงานกับหน่วยงานหรือองค์กรหลากหลายเหล่านี้จำเป็นต้องมีองค์ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมของภาคเหนือ เข้าใจในพลวัตของชุมชนภาคเหนือ จนกระทั่งสามารถออกแบบการทำงานร่วมกับผู้ด้อยโอกาส ผู้เปราะบาง หรือค้นพบความเข้มแข็งของทุนทางสังคมหรือระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อป้องกันปัญหาและพัฒนาชุมชนในระยะยาว

ยิ่งไปกว่านั้น การจัดการศึกษาแบบนี้ยังสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามแนวทางศตวรรษที่ 21 โดยนอกจากต้องพัฒนาฝีมือทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของนายจ้างในบริบทประชาคมอาเซียนเพื่อสร้างสถานะการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว สังคมไทยจำเป็นต้องออกแบบการศึกษาที่เรียกว่า “การศึกษาโดยใช้พื้นที่ชุมชนเป็นฐาน” อันตอบโจทย์ต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นด้วย (The Nation, online, 2016) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Jim Ife (2015) ศาสตราจารย์ทางสังคมสงเคราะห์ชื่อดังจาก The University of Western Australia and Curtin University ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งกล่าวปาฐกถาในงานสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคมนานาชาติที่จัดขึ้น ณ โรงแรมดุสิตธานี ประเทศไทยว่า ภายใต้การแก้ไขวิกฤติการณ์และความท้าทายที่โลกเผชิญอยู่โดยเฉพาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำเป็นต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ เป็นทางเลือกใหม่ ว่าด้วยการค้นหาคำตอบ เน้นการทำงานกับชุมชนบนความหลากหลาย คำนึงถึงผลกระทบทางนิเวศวิทยา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชน

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่า การพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม น่าจะตอบโจทย์และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาภาคเหนืออันมีความซับซ้อนหลายมิติอย่างเชื่อมโยงกันทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ซึ่งผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องมีความเข้าใจพื้นฐานสถานการณ์เหล่านี้ มีทักษะอันเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานกับชุมชนที่หลากหลายกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายได้อย่างเป็นองค์รวม เพื่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “no one left behind” กล่าวคือ ไม่มีการทิ้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งอยู่ข้างหลัง แต่ทุกคนก้าวเดินไปด้วยกัน เปรียบเสมือนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ซึ่งไม่อาจเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายใดกลุ่มเป้าหมายหนึ่งอย่างแยกส่วนได้ แต่ต้องมีกลไกหรือเครื่องมือที่ออกแบบมาเพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหา เช่น การป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงต่อเด็ก เยาวชน และสตรี ก็สามารถใช้ชุมชนเป็นฐานได้ ขณะเดียวกันประเด็นสุขภาพหรือสวัสดิการผู้สูงอายุเองก็สามารถใช้สวัสดิการชุมชนได้ อันเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ อาจเกิดความยั่งยืนและเป็นธรรมชาติมากกว่าการทำงานเชิงรับโดยผู้ติดกับกลไกรัฐราชการปราศจากการทำงานเชิงรุกที่เข้มแข็ง สร้างการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในท้องถิ่นอย่างเข้มแข็ง สิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมหลากหลายกลุ่มเป้าหมายโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้คนทั้งผู้เปราะบางทางสังคม องค์กรภาคีเครือข่าย

รองรับกับวิกฤติการณ์ของประเทศและความท้าทายท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศ
คำอธิบายเชิงหลักการการจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์โดยการพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม

ด้วยพลวัตของภูมิภาคอาเซียนและการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในหลายมิติทั้งเศรษฐกิจ
การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมไทย ภาคเหนือของ
ประเทศ อันเป็นพื้นที่ซึ่งอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่หลากหลายก็จำเป็นต้อง
ต้องปรับตัว เรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากเมื่อพิจารณาจากภูมิศาสตร์แล้ว ภาคเหนือเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับเมียน
มาร์และลาวผ่านพรมแดนทางธรรมชาติคือแม่น้ำโขง แม่น้ำสาละวิน ตลอดจนแม่น้ำเมย รวมทั้งมีหลาย
พื้นที่ที่จะพัฒนาเป็นเขตการค้าชายแดนและเขตเศรษฐกิจพิเศษ ปัจจัยนี้ส่งผลต่อประชาชนภาคเหนือที่
นอกจากจะทำมาหากินภายในพื้นที่ แต่ด้วยนโยบายและมาตรการที่แปรเปลี่ยนไป ทำให้ผู้คนต้อง
ปฏิสัมพันธ์กับภายนอกมากขึ้นซึ่งอาจเป็นทั้งชุมชนเมือง ชุมชนชนบท แม้กระทั่งชุมชนการค้าระหว่าง
ประเทศตามตะเข็บชายแดน ระบบการผลิตที่ยังชีพหรือค้าขายภายในประเทศก็ถูกทำลาย พร้อมกันนั้น
การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในหลายๆด้านที่เป็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของภาคเหนือ
ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญของบุคคลในชุมชนท้องถิ่น วาทกรรมการพัฒนาพื้นที่ภาคเหนืออาจต้องรื้อ
ทบทวนใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนามนุษย์บนพื้นฐานความมั่นคงในชีวิต
และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน

ระบบที่ช่วยคุ้มครองและพัฒนาสังคมภาคเหนือประการหนึ่งคือ สวัสดิการสังคมซึ่งอาจจัดขึ้นโดย
ภาคส่วนใดภาคส่วนหนึ่ง หรือริเริ่มจากความร่วมมือหลายภาคส่วนจนกระทั่งกลายเป็นระบบสวัสดิการ
สังคมแบบพหุลักษณะ ที่คำนึงถึงความแตกต่างของมนุษย์และความหลากหลายในปัญหาและความต้องการ
ของชุมชน ขณะเดียวกันวิชาชีพเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมที่เรียกว่า วิชาชีพสังคมสงเคราะห์ซึ่งเป็นวิชาชีพ
หนึ่งซึ่งมีหน้าที่ช่วยเหลือ ป้องกัน แก้ไข และพัฒนาสังคมต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย
หลายของภาคเหนือนี้ พรมแดนการศึกษาและการพัฒนาสังคมอาจไม่ได้อยู่ที่ระบบสวัสดิการของรัฐ วิธี
การปฏิบัติงานที่มุ่งช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาเท่านั้น แต่ต้องก้าวไปมีบทบาทในการปฏิบัติงานเชิงรุก โดย
เฉพาะอย่างยิ่งชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยทางสังคมที่สำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นพื้นที่ซึ่งถูกทำลายด้วยวาทกรรมการ
พัฒนาที่หลากหลาย อาทิ การพัฒนาแบบทุนนิยมกระแสหลักเน้นกลไกตลาดอันขับเคลื่อนโดยภาคธุรกิจ
เอกชน การพัฒนาแนวใหม่ที่เน้นความสอดคล้องและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล การพัฒนาสาย
วัฒนธรรมชุมชนที่เน้นภูมิปัญญา ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนามนุษย์และสังคม

ด้วยเหตุนี้ “การพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม ” จึงเป็นการจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์
ศาสตร์ที่ผนวกกับปรัชญาว่าด้วย “การช่วยเหลือเขาให้เขาช่วยเหลือตนเองได้” บนพื้นฐานของการยอมรับ
ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม การเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชน
กระตุ้นผู้เกี่ยวข้องเป็นส่วนหนึ่งต่อการขยายปริมณฑลความรู้จากห้องเรียนสู่ชุมชน และจากชุมชนสู่
ห้องเรียน นำไปสู่การพัฒนาความรู้กับชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

เพื่อสร้างผู้ศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานโดยใช้ทักษะ เทคนิค และวิธีการสังคมสงเคราะห์ที่หลากหลายสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะผู้เปราะบางทางสังคมภาคเหนือ โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (community-based practice) ในการแก้ไขและป้องกันปัญหา ตลอดจนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายพัฒนาสังคมบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรมภาคเหนือ สนับสนุนการสร้างสวัสดิการชุมชนและสวัสดิการพหุลักษณะที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายโดยมีประเด็นเนื้อหาในการจัดการศึกษาดังนี้

- โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมภาคเหนือกับพลวัตของภูมิภาค ศึกษาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอันเป็นบริบทที่เกี่ยวข้องกับภาคเหนือ เงื่อนไข-ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในชีวิตของกลุ่มเป้าหมายท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและภูมิภาคอาเซียน ตลอดจนทั้งเรียนรู้นโยบายและมาตรการของรัฐที่มีส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชุมชน

- แนวคิด/ทฤษฎีการพัฒนาชุมชนและการจัดการตนเองของชุมชน ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบของการสังคมสงเคราะห์ชุมชน ประวัติศาสตร์ของการปฏิบัติงาน นัยยะความหมายระหว่างทางสังคมสงเคราะห์ชุมชนและการพัฒนาชุมชน รวมทั้งเป้าหมายของงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนและการพัฒนาชุมชนว่าด้วยการพึ่งตนเองของประชาชน การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน การพัฒนาแนวโน้ต ชุมชนเข้มแข็ง การเรียนรู้จากกรณีศึกษาชุมชนต่างๆ

- การสร้างพลังชุมชนและกระบวนการเรียนรู้กับชุมชน เรียนรู้เทคนิค ทักษะ และวิธีการปฏิบัติงานกับชุมชน การสร้างสัมพันธภาพ การศึกษาชุมชน การสร้างพลังชุมชน การเสริมสร้างพลังอำนาจ การพิทักษ์สิทธิ กระบวนการจัดการความรู้ (knowledge management : KM) การออกแบบโครงการ การสร้างกิจกรรมกับชุมชน ตลอดจนการสร้างเวทีการเรียนรู้

- บทบาทองค์กรภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมต่อการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนและการพัฒนาสังคม ศึกษากลไกและพันธกิจขององค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมซึ่งมีส่วนในการจัดสวัสดิการชุมชนภาคเหนือ หรือปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนและการพัฒนาสังคม ทฤษฎีองค์กรภาครัฐที่ทำงานกับชุมชน ทฤษฎีการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน ทฤษฎีองค์กรภาคประชาชน/ประชาสังคม กลยุทธ์การสร้างภาคีเครือข่าย

- วิจัยทางสังคมสงเคราะห์กับชุมชน เรียนรู้กระบวนการทัศน์ในการแสวงหาความรู้กับชุมชน (community research paradigms) การประยุกต์ใช้การวิจัยทางสังคมสงเคราะห์กับชุมชนในเบื้องต้น การค้นหาโจทย์หรือคำถามการวิจัยร่วมกับชุมชน ประเภทของการวิจัยทางสังคมสงเคราะห์กับชุมชน การออกแบบการวิจัย การปฏิบัติการ จริยธรรมการวิจัยทางสังคมสงเคราะห์กับชุมชน รวมทั้งทักษะการวิจัยกับชุมชนเบื้องต้น

- วัฒนธรรมและการจัดการกับความขัดแย้ง ศึกษาโครงสร้าง ทฤษฎี และแนวคิดเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลายของชุมชนภาคเหนือ บทเรียนแห่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับชุมชน ชุมชนกับบริษัทเอกชน และอื่นๆ ร่วมค้นหาแนวทางที่เป็นไปได้เกี่ยวกับทางออกในการอยู่ร่วมกันของผู้คนในชุมชน
- สิทธิมนุษยชนและความเป็นธรรมทางสังคมบนพื้นที่สูงและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง-สาละวิน-เมย ศึกษาเป้าหมายของงานสังคมสงเคราะห์ชุมชน/การพัฒนาชุมชนของภาคเหนือว่าด้วยแนวคิดสิทธิมนุษยชน ความเป็นธรรมทางสังคม โดยศึกษาจากบุคคลในพื้นที่จริง องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานอย่างแข็งขันเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม/ชุมชนบนพื้นที่สูง กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ การย้ายถิ่น และประเด็นความท้าทายต่างๆ กับกระแสการพัฒนาเชื่อมโยงภาคเหนือกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง สาละวิน เมย และอื่นๆ
- ประเด็นเฉพาะของชุมชนภาคเหนือ : ความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มชาติพันธุ์ ศึกษากลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายของชุมชนในเขตภาคเหนือ อาทิ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ แรงงาน กลุ่มชาติพันธุ์ หรือประเด็นร้อนของสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของชีวิตในชุมชนภาคเหนือ เช่น สิทธิชุมชนเหมืองแร่ฟิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ โรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เชื้อนยมนบน-ยมล่าง (แก่งเสือเต้น) จังหวัดแพร่ ชาวปกากะญออยู่กับป่าชุมชน การค้ามนุษย์ ผู้ลี้ภัย เป็นต้น

บทสรุป

การพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรม เป็นองค์ความรู้ วิธีการปฏิบัติงาน หรือเป็นกลุ่มรายวิชาหนึ่งของงานสังคมสงเคราะห์ที่เข้าไปตอบโจทย์สอดคล้องกับสถานการณ์กลุ่มเป้าหมายภาคเหนือของไทย ซึ่งแม้ว่าสถานการณ์ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายเรียกร้องให้งานสังคมสงเคราะห์เข้าไปเกี่ยวข้องหรือออกแบบสวัสดิการเพื่อรองรับกับปัจจุบันและอนาคตทั้งสวัสดิการผู้สูงอายุ การพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว สวัสดิการแรงงานนอกระบบและแรงงานข้ามชาติ แม้กระทั่งสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์เพื่อสร้างมาตรฐานทางวิชาชีพรองรับกับผลกระทบของโรคระบาด เช่น โควิด-19 ปัญหาสุขภาพจิตของผู้คนทุกช่วงวัย ซึ่งต้องปฏิบัติงานในประเด็นการประเมินสภาวะทางสังคม การให้คำปรึกษา และการคืนผู้ป่วยสู่ครอบครัวชุมชนโดยสร้างทัศนคติที่ถูกต้อง ลดการประทับมลทิน (stigmatization) และการเลือกปฏิบัติ (discrimination) กับผู้ป่วยและกลุ่มเปราะบางทางสังคมอื่นๆ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นบริบทการทำงานที่สำคัญ ทว่าวิธีการหรือแนวทางการศึกษาสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานก็สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันในฐานที่เป็นวิธีการปฏิบัติงานเชิงป้องกันหรือการทำงานเชิงรุกมากกว่ารอให้ผู้ใช้บริการประสบกับความเดือดร้อนแล้วเข้ามารับการช่วยเหลือจากองค์กรภาครัฐและเอกชน สวัสดิการจากรัฐเพียงด้านเดียวอาจไม่ได้ตอบโจทย์กับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ นอกจากนี้ การพัฒนาชุมชนบนฐานพหุวัฒนธรรมยังหล่อหลอมให้ผู้ศึกษาได้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและเทคนิคในการปฏิบัติงานกับชุมชนอย่างลุ่มลึก ประยุกต์ใช้เครื่องมือต่างๆ อันทำให้งานสังคมสงเคราะห์ชุมชนลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น แต่ก็ได้ละทิ้งองค์ความรู้จากวิธีการสังคมสงเคราะห์และกลุ่มเป้าหมายทางสังคมสงเคราะห์อื่น ทั้งยังสามารถเป็นบันไดสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น

จริงกับชุมชนท้องถิ่นภาคเหนืออย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

- กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). *บนเรียนการจัดสวัสดิการชุมชนในการพัฒนาศักยภาพเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุในพื้นที่ 5 จังหวัดน่าน*. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.). (2556). *รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยในชนบทจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2556*. กรุงเทพฯ : บริษัท อักษรอุย ศรีเทนิว จำกัด.
- ไพรัช บวรสมพงษ์ และคณะ. (2552). *การบูรณาการกลไกการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมกรณีพื้นที่ภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- เล็ก สมบัติ และคณะ. (2556). *กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสนับสนุนงานต่อต้านการค้ามนุษย์และแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือคุ้มครองพิเศษแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์*. กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2553). *ร่างยุทธศาสตร์การวิจัยภาคเหนือ (พ.ศ. 2554-2559)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- สำนักงานสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ 10 จังหวัดเชียงใหม่. (2556). *สถานการณ์ทางสังคมในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ประจำปี พ.ศ. 2556*. กรุงเทพฯ : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักมาตรฐาน สำนักปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). *แกนนำชุมชน/อพม. : ทูทางสังคมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและชุมชน*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐาน สำนักปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- อุไรวรรณ แสงศรี และคณะ. (2547). *ระบบสวัสดิการบนพื้นที่สูงกับพฤติกรรม : กรณีศึกษาหมู่บ้านชาวเขาในเขตโครงการหลวง*. กรุงเทพฯ : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

Saini, F., et al. (2015). *The Review of Alternative Care in Thailand : Policy to Implementation with Special Focus on Children Affected by HIV/AIDS (CABA) (Synthesis Report)*. Pathumthani : School of Global Studies, Thammasat University, Thailand.

Thepparp, R. & Uemura, H. (2015). *Community-based Approach for Developing Age-friendly Communities : The Experience of Hua-Ngum Sub-district, Chiang Rai, Thailand*. Bangkok : Book of Abstracts on 23rd Asian and Pacific Association for Social Work Education Conference 20-24 Oct 2015 Bangkok, Thailand.

บทความในวารสาร

ประสิทธิ์ ลิปรีชา. (2556). พหุวัฒนธรรมนิยมจากรากหญ้า : ขบวนการเคลื่อนไหวของเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองและชาติพันธุ์ในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, ปีที่ 25 ฉบับที่ 2/2556 (กรกฎาคม-ธันวาคม), 59-106.

Weiangkham, D., et al. (2014). Problems and Needs of the Elderly in Northern Thailand Remote Area. *Kasetsart Journal (Soc. Sci)* 35, 516 - 523.

เอกสารอื่นๆ

กิตติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์ . (2553). *แนวคิดรัฐสวัสดิการเพื่อนโยบายสาธารณะ : รัฐสวัสดิการจากขวาใหม่ ถึงซ้ายใหม่*. เอกสารคำสอนวิชา สค. 313 หลักและวิธีการสังคมสงเคราะห์ 3 ภาค 2/2553.

พจนา เอื่องไพบูรณ์. (2555). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11*. เอกสารประกอบการบรรยายของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคเหนือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

Ife, J. (2015). *Crisis and Change : Social Work Contributions to a World in Transition*. Bangkok : Keynote Speaker on 23rd Asian and Pacific Association for Social Work Education Conference 20-24 Oct 2015 Bangkok, Thailand.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

Bangkok Post. (2015). *UNHCR welcomes reduction of stateless people in Thailand*. Retrieved on January 31 2020 from, <http://www.bangkokpost.com/archive/unhcr-welcomes-reduction-of-stateless-people-in-thailand/781837>

The Nation. (2016). *Thailand faces greatest shortage of skilled labour in ASEAN : World bank*. Retrieved on Feb 1 2020 from, <http://www.nationmultimedia.com/national/Thailand-faces-greatest-shortage-of-skilled-labour-30278222.html>

**การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม**

**The organizing learning activities using Project Based Learning to develop
Career skills on food preservation and food processing
for grade 10 students in Wiangchai Witthayakhom School.**

กนกนภัส สิริราช¹ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์²

Received : 5/8/2020

Revised : 7/29/2020

Accepted : 9/3/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประชากรที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะอาชีพ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 91.57/86.15 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีก่อนเรียนและหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 12.93 และ 18.07 ตามลำดับ 3. ทักษะอาชีพของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 94.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์และเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และ 4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน การพัฒนาทักษะอาชีพ

¹ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยพะเยา

Master of Education Program, Curriculum and Instruction, University of Phayao,

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

College of Education, University of Phayao

Abstract

The purposes of this study were (1) to develop lesson plans using project-based learning on food preservation and food processing, (2) to compare the students' learning achievements; before learning and after learning, (3) to evaluate the students' professional skills, and (4) to assess the students' satisfaction towards the use of the learning activities. The subjects of this study were 15 students who were studying in grade ten, Wiangchai Witthayakhom School, second semester, academic year 2019. The instruments used included lesson plans, career skills evaluation forms, tests, and satisfaction surveys. Percentages, Averages, and Standard Deviations were used to analyze the data. Through an analysis, it was found that (1) the created lesson plans were at 91.57/86.15 which were higher than the stated criteria of 80/80, (2) the students' achievement results, before and after, were at 12.93 and 18.07 respectively, (3) the students' career skills results were at 94.47%, which were higher than the stated criteria and the hypothesis, and (4) the students' satisfactions were found at "high."

Keywords : learning activities, project-based learning, professional skills

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีการปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสมยิ่งขึ้น จากฐานข้อมูลการศึกษาวิจัย และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจนทั้งเอกสารหลักสูตร และการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมพัฒนาประเทศบนพื้นฐานในการดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1) เพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนเป็นมนุษย์ที่ความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4)

ทักษะอาชีพ เป็นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เน้นการให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ตนเอง เลือกอาชีพที่เหมาะสม เพื่อสนองความต้องการของตนเอง มีความพึงพอใจ มีความมั่นคง และประสบความสำเร็จในการดำรงชีพในอนาคต สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561,ออนไลน์)

กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่การประกอบอาชีพ (Career Preparation) หรือศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพที่ตนถนัด การเรียนการสอนเพื่อวางพื้นฐาน ความรู้และทักษะทางอาชีพเฉพาะทางมากขึ้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนจำเป็นต้องหารูปแบบที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นหาปัญหา ออกแบบกิจกรรมค้นหาคำตอบและนำเสนอข้อค้นพบของตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานถือว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ชีวิต เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะ เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ถือว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะต่างๆ ด้วยตนเองทุกขั้นตอนโดยมีครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีลักษณะเด่น คือ นักเรียนกำหนดการเรียนรู้ของตนเอง และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง สิ่งแวดล้อมจริงและมีฐานจากการวิจัย หรือองค์ความรู้ที่เคยมีกับใช้แหล่งข้อมูล หลายแหล่งด้วยความรู้และทักษะบางอย่าง (Embedded with knowledge and skills) กับใช้เวลามากพอในการสร้างผลงาน และมีผลผลิตที่เกิดจากการเรียนรู้

จากการศึกษาแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ดังกล่าวข้างต้นนั้น นอกจากจะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะต่างๆ ด้วยตนเองทุกขั้นตอนโดยมีครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ออกแบบไว้แล้ว ยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย รวมถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาบริบทของอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย พบว่า อำเภอเวียงชัย เป็นอำเภอหนึ่งในตอนกลางของจังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญ โดยมีน้ำแม่ลาวไหลผ่านทางทิศตะวันตก และน้ำแม่กกไหลผ่านทางทิศเหนือ มี 5 ตำบล คือ ตำบลเวียงชัย ตำบลดอนศิลา ตำบลเวียงเหนือ ตำบลผางาม และตำบลเมืองชุม อาชีพหลัก คือ เกษตรกรรมร้อยละ 70 (จิตนา สาสสุทธิชัย, ออนไลน์) โดยอำเภอเวียงชัยมีสถานที่ท่องเที่ยวชื่อดัง คือ หนองหลวง สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 6 ตำบลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ซึ่งสถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาหลายชนิด ถือว่าเป็นสถานที่สำคัญของตำบลเวียงชัย เพราะเป็นแหล่งทรัพยากรน้ำที่เอื้อประโยชน์แก่ประชากรที่อาศัยอยู่ตามบริเวณโดยรอบและเป็นอ่างเก็บน้ำธรรมชาติที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดเชียงราย และได้สนับสนุนอาชีพเกษตรกรรมการประมง ตลอดจนด้านการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562, ออนไลน์) จนเกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและโรงเรียน จนเกิดทำปลาต้มและปลาแดดเดียวขึ้นมาจนเกิดเป็นอาชีพในชุมชน เนื่องจากชาวบ้านบ้านหนองหลวง รู้จักการทำปลาต้มมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายายจากประสบการณ์ที่สืบทอดกันมายาวนานจากรุ่นสู่รุ่น

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการฝึกทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมและแปรรูปอาหาร จากปลา ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบการใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับนักเรียนในการประกอบอาชีพในชุมชนและต่อยอดเป็นอาชีพใหม่ได้ เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามสภาพจริง ดำเนินการตามกระบวนการด้วยตนเอง สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ช่วยสร้างความรับผิดชอบ ความอดทน ความเพียรพยายาม มีระเบียบวินัย ดำเนินการตามแผนที่วางไว้

รวมทั้งนำไปใช้ประโยชน์ได้ ผู้เรียนได้นำความรู้จากการปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตจริงและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ครูก็ได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพในอนาคต ส่วนโรงเรียนก็ได้มีโอกาสสร้างแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพและเกิดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน รวมทั้งชุมชนได้เกิดการพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่นขึ้นมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคมให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร
3. ประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร
4. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) ศึกษาศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานการพัฒนาทักษะอาชีพ การแปรรูปอาหาร เป็นต้น
- 2) ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร โดยผู้วิจัยร่วมกับครูผู้สอนวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม โดยพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมด 4 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง ประกอบด้วย

แผนที่ 1 เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร	เวลา 1 ชั่วโมง
แผนที่ 2 เรื่องโครงการอาชีพ	เวลา 2 ชั่วโมง
แผนที่ 3 เรื่องการเขียนโครงการ	เวลา 1 ชั่วโมง
แผนที่ 4 เรื่องโครงการปาสต้าอาชีพ	เวลา 8 ชั่วโมง

เมื่อได้แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผนแล้วผู้วิจัยนำแผนจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนโดยหาประสิทธิภาพของแผน (E1/E2)

ระยะที่ 2 การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้

เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ในระยะที่ 1 ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

ระยะที่ 3 สะท้อนและประเมินผล

เป็นขั้นตอนครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง แลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน พิจารณาหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนไปถึงเป้าหมายและการพัฒนาที่เกิดขึ้น ตลอดจนสรุปผลการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดกิจกรรมมาทั้ง 4 แผนการเรียนรู้

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียนในรายวิชา การถนอมอาหารและแปรรูปอาหารดำเนินการพัฒนาเครื่องมือโดย

1.1 ศึกษาแนวคิด เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้ในการสร้างแบบประเมินทักษะอาชีพของรายวิชาเพิ่มเติม การถนอมและแปรรูปอาหาร และหลักสูตรของโรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม

1.2 สร้างแบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน โดยครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาด้วยแบบประเมินทักษะอาชีพในการปฏิบัติการทำโครงการ โดยกำหนดหัวข้องาน การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติงาน การประเมินผลการทำงาน การปรับปรุงผลงาน และเกณฑ์การให้คะแนน

1.3 นำแบบประเมินทักษะอาชีพให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแนะนำ ถ้อยยังไม่ผ่านก็นำไปปรับปรุงแก้ไข

1.4 เมื่อแบบประเมินทักษะอาชีพ ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและหาคุณภาพความตรงของเนื้อหา

1.5 เมื่อแบบประเมินทักษะอาชีพผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือโดย

2.1 ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม (กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ)

2.2 ศึกษาเนื้อหาและจุดประสงค์จากแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 ศึกษาและวางแผนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรนัย

แบบเลือกคำตอบ

2.4) วิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหาสาระจุดประสงค์และจำนวนข้อสอบเพื่อสร้างให้ได้ครอบคลุมเนื้อหา

2.5) สร้างแบบทดสอบทางการเรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยจัดทำแบบทดสอบ ชนิดตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อเพื่อจะใช้จริงจำนวน 20 ข้อ

2.6) เมื่อสร้างเสร็จ นำแบบทดสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ จุดประสงค์กับข้อคำถามและภาษาที่ใช้ เมื่อแบบทดสอบยังมีข้อบกพร่อง นำมาปรับปรุงเนื้อหาและข้อคำถามแล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

2.7) เมื่อแบบทดสอบผ่านการตรวจแล้วก็นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบหาข้อขัดแย้งความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถามความครอบคลุม

3. แบบประเมินความพึงพอใจ

3.1) ศึกษาเนื้อหาและรูปแบบการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

3.2) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวทางของ Likert จากมากที่สุด ถึง น้อยที่สุดจำนวน 10 ข้อ

3.3) เมื่อสร้างเสร็จ นำแบบประเมินความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ จุดประสงค์กับข้อคำถามและภาษาที่ใช้ เมื่อแบบทดสอบยังมีข้อบกพร่อง นำมาปรับปรุงเนื้อหาและข้อคำถามแล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

3.4) นำแบบประเมินความพึงพอใจไปทดลองใช้ Try out เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอเก็บข้อมูลที่มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย เพื่อทำเรื่องส่งไปยังโรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม ในเรื่องขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. เมื่อโรงเรียนอนุญาตให้เก็บข้อมูล ดำเนินติดต่อโรงเรียนเพื่อขอทราบรายละเอียดของโรงเรียนในเรื่องเก็บข้อมูล

3. เมื่อได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนแล้ว ปรึกษาอาจารย์ ที่ปรึกษาเพื่อขอทราบวิธีการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยพะเยา

4. เมื่อทราบวิธีการเก็บข้อมูลแล้ว สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำและตรวจสอบก่อนนำไปใช้จริง

5. เมื่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผ่านการตรวจสอบอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. เมื่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว กำหนดวันที่ทำการนัดหมายการไปเก็บข้อมูลจากทางโรงเรียน
7. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากทางโรงเรียนตามที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่า IOC ของแบบประเมินทักษะอาชีพของนักเรียน
2. การหาค่าความดัชนีความสอดคล้องและความตรงและความยากของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
3. การหาค่าความเชื่อมั่นและอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความพึงพอใจ
4. วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยหาค่า (E1/E2) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 80/80
5. ทดสอบสมมติฐานที่ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test ชนิด Dependent Sample
6. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต () และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และใช้เกณฑ์การแปลผล ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545 หน้า 162)

ผลการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม ที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 91.57/86.15 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร มีคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เฉลี่ยเท่ากับ 12.93 คะแนน และ 18.07 คะแนน ตามลำดับ
3. ทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 94.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือร้อยละ 70 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D.=0.34)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม สามารถอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม ที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 91.57/86.15 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนในการจัดทำอย่างมีระบบและวิธีที่เหมาะสม โดยศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร สารการเรียนรู้ แนวทางการเขียนแผนเทคนิคการสร้าง จากตำราที่เกี่ยวข้องแล้วดำเนินการสร้างตามขั้นตอนผ่านการตรวจสอบข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับ ระดมพล พลขึ้น (2556, หน้า 183) ได้ศึกษาและวิจัยกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงจิ้งหรีด นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมยวดีพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน มีประสิทธิภาพ 82.78/81.54 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ ไหม คำบุญเรืองและคณะ (2557, หน้า 131) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้วยโครงงานแบบองค์รวมเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนบ้านทวารัฐประสาทและประชาวิทยากร ผลการศึกษา พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีด้วยโครงงานแบบองค์รวมเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นพบว่ามีประสิทธิภาพ $E1/E2 = 88.13/91.00$ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2557, หน้า 4-5) วัลลภ กันทรพิทย์ (2554, หน้า 44-45) ที่ว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ จากหลักสูตร กับหลักจิตวิทยาการศึกษา หรือนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ ตลอดจนปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียน และสภาพปัญหา ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และทรัพยากรท้องถิ่น โดยใช้วิธีการเชิงระบบ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติลงมือมากที่สุด ผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการไปตามจุดมุ่งหมาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นหาคำตอบหรือทำสำเร็จได้ด้วยตนเอง จึงถือได้ว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และบรรลุตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร มีคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เฉลี่ยเท่ากับ 12.93 คะแนน และ 18.07 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียน พบว่า คะแนนทดสอบ

หลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอน ทำให้นักเรียนไม่สับสน เข้าใจบทเรียน ปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้ในการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจากจริง และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นของจริง การฝึกทักษะการทำโครงงาน ปลายสร้างอาชีพจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ในครอบครัว ในชุมชนที่นักเรียนคุ้นเคย ทำให้เกิดความชำนาญ และปฏิบัติงานกลุ่มอย่างเป็นระบบ รู้จักการวางแผนการทำงานแล้วจึงจัดทำโครงงานตามที่ได้เลือกไว้ ทำให้ได้ชิ้นงานที่มีความเหมาะสม อีกทั้งมีครูผู้สอนช่วยเหลือชี้แนะข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น นักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล ทำให้สามารถพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสำเร็จในเวลาที่กำหนด จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ระดมพล พลชื่น (2556, หน้า 183) ได้พัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงจิ้งหรีด กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมยวดีพิทยาคม ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ธนพร สังฆมณี และ สุมนชาติ เจริญบุรุษ (2555, หน้า 44) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีเรื่องการประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองกุงศรีวิทยาคาร จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 80 และยังสอดคล้องกับ นูริฎา ดอเลาะ (2557, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า นักเรียนได้มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนเรียน รวมทั้งยังสอดคล้องกับ ไพฑูล คำคอนสาร (2556, หน้า 674) ได้ศึกษาการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเรื่อง ช่างปูนปั้น กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่องช่างปูนปั้น สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญและหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 94.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือร้อยละ 70 สอดคล้องกับ แซฟเฟอร์ (Schaffer, 1953) ที่กล่าวว่า การให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง ใช้ความคิดในการประเมินตนเองด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านความสามารถ ด้านความคิดเห็นต่อตนเอง ตลอดจนคุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเอง แม้กระทั่งภูมิหลัง ความถนัด ด้านอาชีพของบิดา มารดา จะทำให้นักเรียนสามารถมองตนเอง และพัฒนาด้านนี้ได้ตรงตามความเป็นจริงมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทองใบ ปัดท่า และ เยาว์ภา ประคองศิลป์ (2553, หน้า 60) ได้วิจัยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน ในรายวิชา การงานอาชีพ เรื่อง การปลูกผักปลอด ผลการประเมินทักษะการทำโครงงานของนักเรียน พบว่ามีจำนวนนักเรียนมีคะแนนทักษะการทำโครงงานไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม สอดคล้องกับ

ประครอง สอนกุลติ (2553, หน้า 28) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการปฏิบัติโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนน้ำพองศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการปฏิบัติโครงงานคิดเป็นร้อยละ 87.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เช่นเดียวกับ ตีราณา สุพามาตย์ (2554, หน้า 103) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความรู้และทักษะการปฏิบัติเรื่องการเย็บของใช้ด้วยมือระหว่างการเรียนรู้แบบโครงงานกับการเรียนรู้แบบทักษะกระบวนการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีคะแนนทักษะการปฏิบัติสูงกว่าที่เรียนแบบทักษะกระบวนการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบโครงงานมีคะแนนทักษะการปฏิบัติสูงกว่าที่เรียนแบบทักษะกระบวนการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสามารถคล้องกับ ธนพร สังฆมณี และ สุนนชาติ เจริญครบุรี (2555, หน้า 44) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีเรื่องการประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุท้องถิ่น ผลการศึกษา พบว่านักเรียน มีทักษะการปฏิบัติโครงงานเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เฉลี่ยร้อยละ 70 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนั้น ยังมี กัญญาภัทร จำปาทอง (2559, หน้า 76) ได้ศึกษาแนวทาง การส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนเรื่องทักษะอาชีพผ่านสื่อโทรทัศน์ในศตวรรษที่ 21 พบว่า การแนะแนวด้านอาชีพให้กับเยาวชน เช่น เยาวชนมีความสนใจเกี่ยวกับอาชีพ แนะนำอย่างไรให้สามารถประกอบอาชีพ หรือควรพัฒนาตนเองให้เก่งทางด้านใด เพื่อสามารถประกอบอาชีพที่ตนสนใจ สื่อควรนำเสนอวิธีการสำรวจตัวเองให้เหมาะสมกับอาชีพสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ บุคคลต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจและย้าเรื่องของการตัดสินใจเพราะเป็นหัวใจของการพัฒนาการทางอาชีพ

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่ครูตั้งจุดประสงค์เอาไว้ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมคิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีแหล่งเรียนรู้ และผู้ให้คำแนะนำในการทำกิจกรรม นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพได้ มีกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้และปฏิบัติได้จริงรวมทั้งนักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ นาวิการ (2555 หน้า 155) ที่พบว่า การตอบสนองความต้องการผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียน การสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และยังสอดคล้องกับ งามพิศ ศรีเฉลาและ สถาพร ชันโต (2553, หน้า 14) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชาการงานบ้านของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เรื่องการแปรรูปผลไม้ในท้องถิ่นโดยใช้กิจกรรมการสอนแบบโครงงาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการสอนแบบโครงงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน ได้ลงมือ

ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ๆ เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน กล้าพูด กล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในตนเอง สอดคล้องกับ ทองใบ ปัดทำ และ เยว่ภา ประครองศิลป์ (2553, หน้า 60) ได้วิจัยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยใช้รูปแบบการสอนแบบ โครงงาน ในรายวิชา การงานอาชีพ เรื่อง การปลูกผักปลอดสารพิษ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับดีมาก สอดคล้องกับประครอง สอนกุลดี และ สุนนชาติ เจริญศรี (2553, หน้า 28) ได้ ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ การปฏิบัติโครงงาน ความคิดสร้างสรรค์ และความพึงพอใจของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียน ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ติราณา สุพามาตย์ (2554, หน้า 103) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความรู้และทักษะการปฏิบัติ เรื่อง การเย็บของใช้ด้วยมือ ระหว่างการเรียนรู้แบบโครงงานกับการเรียนรู้แบบทักษะกระบวนการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้แบบโครงงานมีระดับความพึงพอใจมากที่สุดและการเรียนรู้แบบทักษะมีความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำโครงงานมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูและนักเรียน จะต้องเตรียมความพร้อม โดยครูผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา เช่น การวางแผนการจัดกิจกรรม เนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ บรรยายภาคในชั้นเรียน วัสดุอุปกรณ์ และสื่อต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด
2. ครูต้องทราบพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนแต่ละคน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน และการจัดกลุ่ม ครูควรจัดกลุ่มให้นักเรียน โดยใช้เกณฑ์ต่างๆ ที่เหมาะสม เช่น ใช้เกณฑ์การวัดความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ของแต่ละวิชา ทำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมีนักเรียนที่หลากหลายและทำให้เกิดความเอื้ออำนวยกันระหว่างกลุ่ม
3. ครูควรจัดเตรียมความพร้อมของสถานที่ในการจัดการเรียนรู้ เช่น ห้องปฏิบัติ หรือแหล่งเรียนรู้ที่เตรียมพร้อม เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ครูควรเสนอแนวทางในการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพราะปัญหาที่นักเรียนพบเจอในชีวิตประจำวัน อยู่นอกห้องเรียน
4. การจัดการเรียนรู้บางขั้นตอนจำเป็นต้องใช้เวลา เช่น การเดินทางไปยังแหล่งเรียนรู้ ทดลองการวิเคราะห์ผล เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและทักษะในการเรียนรู้ให้มากที่สุด ผู้สอน จึงจำเป็นต้องยืดหยุ่นเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กับนักเรียนระดับอื่นหรือรายวิชาอื่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลที่เกิดกับนักเรียน

2. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไปใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ หรือร่วมกับแนวคิดอื่น ๆ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น
3. ควรมีการศึกษาค้นคว้าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น โครงงานประดิษฐ์ ความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น
4. ควรมีการศึกษาค้นคว้าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของผู้เรียนที่อยู่ในสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมอื่น เพื่อศึกษาว่าวิธีการจัดการเรียนรู้นี้เหมาะสมหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กัญญาภัทร จำปาทอง. (2559). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนเรื่องทักษะอาชีพผ่านสื่อโทรทัศน์ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น เอเชีย. สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2562
- งามพิศ ศรีเนลา และ สถาพร ชันโต. (2553). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชางานบ้านเรื่อง การแปรรูปผลไม้ในท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โดยใช้การสอนแบบโครงงาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ปี 4. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2562
- ดิราณี สุพามาตย์ และคณะ. (2556). การเปรียบเทียบความรู้และทักษะการปฏิบัติ เรื่อง การเย็บของใช้ ด้วยมีดระหว่างการเรียนรู้แบบโครงงานกับการเรียนรู้แบบทักษะกระบวนการของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนครพนม, สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2562 จาก <https://www.tci-haijo.org/index.php/npuj/article/view/55151/45790/>.
- ธนพร สังฆมณี และ สมุนชาติ เจริญศรีบุรี. (2555). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนหนองกุงศรีวิทยาการ. วารสารศึกษา, สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2562, จาก file:///C:/Users/User/ Downloads /50959-Article%20Text-118106-1-10-20160309.pdf/
- นุริฎา ดอเลาะ. (2557). ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- ประครอง สอนกุลดี. (2553). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานรายวิชางานธุรกิจของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโรงเรียนน้ำพองศึกษา
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2562,
จาก file:///C:/Users/User/ Downloads/50548-Article%20Text-117250-1-10-
20160308.pdf.
- ระดมพล พลซื่อ. (2558). การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานกลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยีเรื่อง การเลี้ยงจิ้งหรีด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารบัณฑิตศึกษา.
12, สืบค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2562, จาก file:///C:/Users/User/Downloads/59194-
Article%20Text-138432-1-10-20160620.pdf/.หน้า 183
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). การจัดรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะ
ทางอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษา, สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2562.

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชา ทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

A Set of Constructivist Learning Activities in Visual Arts for Lower Secondary School Level

โฉมวาลี เจียววาลี¹*

รสสุคนธ์ มกรมณี¹

Received : 5/8/2020

Revised : 7/29/2020

Accepted : 9/3/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ศึกษาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ และ 3) ศึกษาประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยพิจารณาจากผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้¹ กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนราชดำริ จำนวน 53 คน ที่เลือกแบบเจาะจงจากนักเรียนที่เลือกกิจกรรมทัศนศิลป์เป็นกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มทดลองเดียว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยดัชนีความสอดคล้อง แบบประเมินคุณภาพด้วยมาตราประมาณค่า และแบบประเมินผลการเรียนรู้แบบรูบริควิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย คู่มือผู้สอนจำนวน 1 เล่ม ขนาดเอ5 พิมพ์สี่สี ความหนา 52 หน้า มี 3 องค์ประกอบ คือ ปก คำชี้แจงสำหรับผู้สอน และแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือผู้เรียนจำนวน 1 เล่ม ขนาดเอ5 พิมพ์สี่สี ความหนา 45 หน้า มี 7 องค์ประกอบคือ ปก คำชี้แจงสำหรับผู้เรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การปฐมนิเทศ กิจกรรมการเรียนรู้ และสรุปผลการเรียนรู้ ทั้งนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ มี 6 กิจกรรม คือ จุดบรรณา อะไรเอ่ยเรียกว่าเส้น ฉันทิกรูปร่างและรูปทรง สีฟ้าเพลิน

¹ สาขาวิชาการออกแบบการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

พื้นผิวของฉันทน์ และฉันทน์มีพื้นที่ว่าง แต่ละกิจกรรมใช้ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ จำนวน 5 ขั้นตอน ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสร้างความขัดแย้งทางปัญญา ขั้นดำเนินกิจกรรมไตร่ตรอง ขั้นนำไปใช้ และขั้นประเมินผล เวลาที่ใช้เรียนรวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 14 ชั่วโมง 2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพโดยรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$, $S.D.=0.47$) และ 3) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 64.54)

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, คอนสตรัคติวิสต์, ทัศนศิลป์, มัธยมศึกษาตอนต้น

Abstract

This research aimed to: 1) Create a set of constructivist learning activities on visual arts for lower secondary school level, 2) Study the quality of the created constructivist learning activity set (CLAS) as to experts' assessment, and 3) Study the effectiveness of the created CLAS by considering learning outcomes of lower secondary school students who used the CLAS. The sample consisted of 53 lower secondary school students in Ratchadamri School, purposively selected from students who chose visual arts activities for their 'moderate class, more knowledge' sessions. This research was single group experimental design. Research tools included a CLAS, index of item-objective congruence forms for content validity assessment, rating-scale questionnaires for quality assessment, and scoring rubric forms for learning outcomes assessment. Data were analyzed by using mean, standard deviation, and percentage.

Results were as follows. 1) The CLAS consisted of 1 instructor manual, size A5, color printing, 52 pages, having 3 elements: cover, explanation for instructor, and learning management plan; and 1 learner manual, size A5, color printing, 45 pages, having 7 elements: cover, explanation for learners, learning objectives, learning activity plan, orientation, learning activities, and summary of learning outcomes. The learning activities included 6 topics: fun point, what is line?, I am shape and form, enjoy colors, my surface, and I have space. Each activity used 5 constructivist learning steps: introduction, creation of intellectual conflicts, contemplation, implementation, and evaluation. At least 14 hours were required to accomplish all activities. 2) The created CLAS was considered at the highest quality ($\bar{X}=4.71$, $S.D.=0.47$). 3) The created CLAS had an overall effectiveness at a moderate level (64.54).

Keywords : Learning activity set, Constructivist, Visual arts, Lower secondary school

บทนำ

ประเทศไทยมีผลประเมิน PISA (Programme for International Student Assessment) ปี พ.ศ.2558 อยู่ในลำดับที่ 55 จาก 72 ประเทศ โดยมีผลการอ่าน 409 คะแนน วิทยาศาสตร์ 421 คะแนน และคณิตศาสตร์ 415 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559) ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป็นความล้มเหลวในการจัดการศึกษา เป็นความผิดพลาดระดับนโยบาย มองปัญหาไม่ออกจึงแก้ไม่ตรงจุด ขณะที่จุดควรเน้น คือ การให้ผู้บริหารโรงเรียนและครู เปลี่ยนวิธีคิด ปรับวิธีสอนเสียใหม่ โดยสอนให้เด็ก คิดและปฏิบัติ เน้นทักษะให้มาก ฝึกให้คิดและวิเคราะห์ ฝึกอ่านแล้วรู้จักสรุปเนื้อหา ทั้งนี้การวัดประเมินผลต้องวัดให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติ การวัดประเมินที่ดี ต้องวัดประเมินตามสภาพจริงที่หลากหลายและสอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร (ณรงค์ ชุ่มทอง, 2560)

ความจำเป็นที่ครูต้องปรับวิธีการสอนเสียใหม่ ทำให้รัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยการปฏิรูปการศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการสร้างจินตนาการ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ผ่านนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ (Moderate class, More knowledge)” คือ เรียนรู้เอง ปฏิบัติเอง เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยเสนอวิธีการเรียนรู้เชิงรุกหรือการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active learning) ซึ่งการเรียนรู้แบบนี้ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพทางสมองของผู้เรียนด้วย การคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และนำไปประยุกต์ใช้ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และวางแผน จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน (เยาวเรศ ภักดีวิจิตร; 2557; สุพรรณิ ชาญประเสริฐ, 2557; จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์, 2558; วิทวัส ดวงกมลเมศ และวาริรัตน์ แก้วอุไร, 2560; Bonwell & Eisen, 1991; Meyers, & Jones, 1993)

การเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเชื่อว่าจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ มีทักษะกระบวนการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษา ชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียน ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งการใช้วิธีการประเมินตามสภาพความเป็นจริงทั้งหลายเหล่านี้ ล้วนอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist theory) (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2553; สถาพร พุทธิพิฏฐกุล, 2558; Frank, 2008)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในรายวิชาทัศนศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ระบุไว้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะและแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ สามารถวิเคราะห์ รูปแบบของผลงาน จนเกิดเป็นทักษะกระบวนการเฉพาะตน ส่งผลต่อการนำไปใช้ในด้านต่าง ๆ หรือประยุกต์ใช้กับรายวิชาอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลงานของผู้เรียนเกิดจากการสร้างสรรค์ขึ้นด้วยตัวของ ผู้เรียนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้เชิงรุก ที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนลงมือกระทำ และใช้กระบวนการคิดกับสิ่งที่ได้กระทำลงไป ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทางเชาว์ปัญญา โดยผ่านกระบวนการ

ซึมซาบหรือดูดซึม ส่งผลต่อการปรับโครงสร้างทางปัญญา มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมตนเองในการเรียนรู้ สร้างจินตนาการทางศิลปะ คติวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ก่อเกิดองค์ความรู้ใหม่ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (ทิตินา แชมมณี, 2559)

ปัญหาที่พบมากที่สุดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ คือ การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการถ่ายทอดเฉพาะเนื้อหา ไม่ได้เน้นให้นักเรียนมีการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และไม่ได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง คล้ายกับลักษณะที่ว่า แม่ป้อนข้าวลูกอยู่ตลอดเวลา โดยที่ลูกไม่เคยฝึกจับช้อนเพื่อตักข้าวกินเอง ซึ่งการเรียนการสอนเช่นนั้น ทำให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะพึงประสงค์ทั้งหลายที่กล่าวมาแล้ว ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูสอนศิลปะจึงสนใจที่จะนำวิธีการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งอยู่บนฐานของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มาใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาทัศนศิลป์ โดยออกแบบการเรียนการสอนในลักษณะของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (ปัญญาพร แพนดี, 2557; ฉัตรชัย ม่วงประเสริฐ, 2558; วิภาวรรณ สุขสุวรรณ, 2559)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ศึกษาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ
3. ศึกษาประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยพิจารณาจากผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

คำถามการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีคุณภาพเพียงใด
3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีประสิทธิผลเพียงใด

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1,053 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 53 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงจากนักเรียนทุกคนที่เลือกกิจกรรมทัศนศิลป์เป็นกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปรตาม คือ คุณภาพและประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. ขอบเขตของเนื้อหา

งานวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อหาจากรายวิชาทัศนศิลป์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่องทัศนธาตุ ประกอบด้วยสาระเกี่ยวกับ จุด เส้น รูปร่าง และรูปทรง สี พื้นผิว ที่ว่าง

4. ระยะเวลาในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคม 2561 ถึง กันยายน 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ หมายถึง นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติจนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปสร้างผลงานได้ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

คุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ หมายถึง ความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งพิจารณาจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

ประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งพิจารณาจากผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีลำดับดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การดำเนินงานสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีลำดับดังนี้

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ การเรียนรู้เชิงรุก ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ แนวปฏิบัติในการวัดและการประเมิน

ผลการเรียนรู้ การหาคุณภาพและประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) บริบทของโรงเรียนและผู้เรียน

นำข้อมูลและความรู้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ออกแบบและสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับทัศนธาตุในงานทัศนศิลป์ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และประเมินผลการเรียนรู้แบบรูบริก (Rubric)

นำต้นแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

สร้างแบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item-objective congruence) ขององค์ประกอบต่างๆ ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข

ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และทำหนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 5 ฉบับ

นำหนังสือขอความร่วมมือ สำเนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และสำเนาแบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง จำนวน 5 ชุด เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญให้ทำการประเมินความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ขององค์ประกอบต่างๆ ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้น แล้วนำแบบประเมินที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง หากองค์ประกอบใดไม่สอดคล้อง ผู้วิจัยจะทำการปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบนั้นๆ ให้สมบูรณ์

จัดทำสำเนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ปรับปรุงแล้ว จำนวน 5 ชุดเพื่อใช้เก็บข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การหาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การดำเนินงานหาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีลำดับดังนี้

ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมเกี่ยวกับแบบประเมินที่ใช้มาตรฐานค่า (Rating scale) แล้วนำความรู้มาสร้างแบบสอบถามที่ใช้มาตรฐานค่า (Rating scale) แบบ 5 ระดับ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อบกพร่องไปปรับปรุงแก้ไข

ติดต่อทาบทามผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และทำหนังสือราชการภายนอก เรื่องขอความร่วมมือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 5 ฉบับ

นำหนังสือขอความร่วมมือ สำเนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ปรับปรุงแล้ว พร้อมสำเนาแบบสอบถาม จำนวน 5 ชุด เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ให้ทำการประเมินคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ ในชุด

กิจกรรมการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้น แล้วนำแบบสอบถามที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ผล หากมีองค์ประกอบใดมีค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพต่ำกว่า 2.50 จะทำการปรับปรุง

จัดทำสำเนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ จำนวน 54 ชุดเพื่อใช้เก็บข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การหาประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การดำเนินงานหาประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีลำดับดังนี้

เข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียนราชดำริ พร้อมมอบหนังสือราชการ เรื่องขอความร่วมมือในการทดลองและเก็บข้อมูลวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และสำเนาชุดการเรียนรู้ ที่ใช้เป็นเครื่องมือวิจัยจำนวน 1 ชุด

นำสำเนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 53 ชุด ไปทดลองใช้กับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 53 คน ในช่วงโมกกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สอน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละกิจกรรมตามลำดับ ด้วยแบบประเมินแบบรูปรีค

เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ นำคะแนนจากแบบประเมินผลการเรียนรู้แบบรูปรีคมาวิเคราะห์หาประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือราชการ สำเนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง แบบสอบถามมาตรฐานค่า ไปส่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน และเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมจดบันทึกข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงของผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปมอบให้ผู้อำนวยการโรงเรียนด้วยตนเอง จากนั้นดำเนินการทดลองชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามเวลาในตารางเรียน โดยทำหน้าที่เป็นผู้สอนและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินงานวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการทบทวนวรรณกรรม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ความตรงตามเนื้อหาของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (สมนึก ภัททิยธนี, 2558)

การประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 82-84,121) กำหนดการผ่านเกณฑ์คุณภาพที่ระดับค่าเฉลี่ยมากกว่า 2.50

การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ด้วยแบบประเมินผลการเรียนรู้แบบรูบริก 3 ระดับ ใช้การหาค่าเฉลี่ย และการแปลงค่าคะแนนเป็นร้อยละ แล้วแปลระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับตามแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557: 22)

ผลการวิจัย

คำถามการวิจัยข้อ 1

ผลการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ฯ ที่ประกอบด้วยเอกสารจำนวน 2 เล่ม คือ

คู่มือผู้สอน มีรูปเล่มขนาดเอ5 พิมพ์สี่สี ความหนา 55 หน้า ภายในเล่มมี 3 องค์ประกอบคือ ปก คำชี้แจงสำหรับผู้สอน และแผนการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ ภายในหัวข้อแผนจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 หัวข้อย่อยดังนี้คือ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารสำคัญ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน สารการเรียนรู้ ชิ้นงาน(หลักฐาน/ร่องรอยความรู้) การจัดสภาพการเรียนรู้ กิจกรรมดำเนินการและกำกับดูแล โดยกิจกรรมดำเนินการและกำกับดูแลประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ขั้นปฐมนิเทศ และขั้นอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ภายในขั้นอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มีกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 เรื่อง และขั้นประเมินผล

คู่มือผู้เรียน มีรูปเล่มขนาดเอ5 พิมพ์สี่สี ความหนา 44 หน้า ภายในเล่มมี 7 องค์ประกอบคือ ปก คำชี้แจงสำหรับผู้เรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การปฐมนิเทศ กิจกรรมการเรียนรู้ 6 เรื่อง และสรุปผลการเรียนรู้

ทั้งนี้ กิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 6 เรื่องภายในคู่มือทั้งสองเล่ม ประกอบด้วยเรื่องจุดบรรเทา อะไรเอ๋ยเรียกว่าเส้น ฉันทอรูปร่างและรูปทรง สีพาเพลิน พื้นผิวของฉันท และฉันทมีพื้นที่ว่าง แต่ละกิจกรรมใช้ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์จำนวน 5 ขั้นตอนคือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการให้ผู้เรียนทำความเข้าใจเรื่องที่จะเรียน ขั้นสร้างความขัดแย้งทางปัญญา เป็นการให้ผู้เรียนศึกษาโจทย์สถานการณ์ ขั้นดำเนินการกิจกรรมไตร่ตรอง เป็นการให้ผู้เรียนศึกษาเกณฑ์การให้คะแนน ขั้นนำไปใช้ เป็นการให้ผู้เรียนบันทึกสิ่งที่คิดและออกแบบ และขั้นประเมินผล เป็นการให้ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองและผู้สอนประเมินผลงานของผู้เรียน การเรียนรู้ชุดกิจกรรมนี้ ผู้เรียนมีการใช้เวลารวมทั้งสิ้นระหว่าง 13-19 ชั่วโมง การหาความตรงของเนื้อหาด้วยดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่าทั้งคู่มือผู้สอนและคู่มือผู้เรียนมีความเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ในทุกประเด็น

คำถามการวิจัยข้อ 2

ผลการศึกษาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าคุณภาพโดยรวมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$, $S.D.=0.47$) ทั้งนี้

คะแนนระดับมากที่สุดจำแนกตามประเด็นต่างๆ ดังนี้คือ คุณภาพความสอดคล้องระหว่างคู่มือผู้สอนกับคู่มือผู้เรียน ($\bar{X}=4.84$, S.D.=0.29 คุณภาพคู่มือผู้เรียน ($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.50 คุณภาพคู่มือผู้สอน ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.52 คุณภาพแผนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.68$, S.D.=0.53 คุณภาพจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.61 ส่วนคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้ มีคะแนนในระดับมากที่สุดทุกกิจกรรม ดังนี้คือ กิจกรรมที่ 1 ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.55 กิจกรรมที่ 2 ($\bar{X}=4.77$, S.D.=0.41 กิจกรรมที่ 3 ($\bar{X}=4.83$, S.D.=0.33 กิจกรรมที่ 4 ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.50 กิจกรรมที่ 5 ($\bar{X}=4.77$, S.D.=0.46 กิจกรรมที่ 6 ($\bar{X}=4.77$, S.D.=0.41

คำถามการวิจัยข้อ 3

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ชุดกิจกรรมดังกล่าวมีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 64.54 โดยจำแนกเป็นประสิทธิภาพระดับดีเยี่ยมร้อยละ 11.32 ระดับดีมากร้อยละ 5.66 ระดับดีร้อยละ 15.10 ระดับค่อนข้างดีร้อยละ 11.32 ระดับปานกลางร้อยละ 24.53 ระดับพอใช้ร้อยละ 3.77 ระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำร้อยละ 16.98 และระดับต่ำกว่าเกณฑ์ 11.32 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่ามีประสิทธิภาพเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ กิจกรรมที่ 2 ละเอียด เรียกว่าเส้น อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 72.33) กิจกรรมที่ 6 ฉันทึพื้นที่ว่าง และกิจกรรมที่ 3 ฉันทึรูปร่างและรูปทรง อยู่ในระดับค่อนข้างดี (ร้อยละ 67.71 และ 65.62 ตามลำดับ) กิจกรรมที่ 5 พื้นผิวของฉันทึ และกิจกรรมที่ 1 จดพรรณา อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 64.57 และ 60.80 ตามลำดับ) กิจกรรมที่ 4 สีพาเพลิน อยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 56.18) เมื่อพิจารณาจากระดับชั้นของผู้เรียน พบว่าเมื่อใช้ชุดกิจกรรมกับผู้เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 63.56 และ 64.32 ตามลำดับ) และมีประสิทธิภาพระดับดี (70.37) เมื่อใช้กับผู้เรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถออกแบบและสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซึ่งเน้นการเรียนรู้เชิงรุกได้สำเร็จ โดยลักษณะของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องทุกประเด็นตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังกล่าวประกอบด้วยคู่มือผู้สอน 1 เล่ม และคู่มือผู้เรียน 1 เล่ม ซึ่งมีลักษณะตรงกับแนวคิดของ ศศพร เดชะกุล (2557) ที่กล่าวว่า ชุดกิจกรรมมี 2 ลักษณะ คือ ชุดกิจกรรมที่ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นส่วนของคู่มือผู้เรียน และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน นั่นคือส่วนที่เป็นคู่มือครู ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สนับสนุนแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2552) และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มีความสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ กรรณิการ์ หารพิทักษ์ (2559) และหทัยชนันท์ กานต์การันยกุล (2556) นอกจากนั้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ ยังตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านการใช้เวลาเรียนรู้ได้ตามที่เหมาะสมกับตนเอง โดยพบว่าผู้เรียนรู้ใช้เวลาเรียนรู้แตกต่างกันตั้งแต่ 1 ถึง 19 ชั่วโมงจากเวลาที่กำหนดไว้ 14 ชั่วโมง

การศึกษาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยพบว่า ผลการประเมินคุณภาพโดยรวมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด อันเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้มีคุณภาพมากที่สุดในทุกด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้องระหว่างคู่มือผู้สอนกับคู่มือผู้เรียน ด้านคู่มือผู้เรียน ด้านคู่มือผู้สอน ด้านแผนจัดการเรียนรู้ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 กิจกรรม ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากผู้วิจัยกำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาขององค์ประกอบต่างๆ ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนนำไปรับการประเมินคุณภาพ โดยได้คำนวณความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ในทุกประเด็น แสดงว่าทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสม และผู้วิจัยทำการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะบางประการจากผู้เชี่ยวชาญอีกด้วย จนชุดกิจกรรมนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญอีก 5 คน ประเมินคุณภาพ จึงได้รับคุณภาพในระดับมากที่สุด และผู้วิจัยได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากที่สุด สำหรับเป็นเครื่องมือที่ดีในการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การศึกษาประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พิจารณาจากผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการใช้วัตรกรรมนี้ ผู้วิจัยพบว่า แม้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จะมีคุณภาพในระดับมากที่สุดตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แต่ประสิทธิผลเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น และเมื่อพิจารณาคะแนนผลการเรียนจะพบว่ามีการกระจายเป็นกลุ่มอยู่ในทุกระดับของเกณฑ์การวัดประเมินผล ผลการเรียนรู้สูงสุดคือร้อยละ 98.14 ในขณะที่ผลการเรียนต่ำสุดคือร้อยละ 48.15 ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมาก การที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผลการเรียนดังกล่าวสะท้อนถึงบริบทตามสภาพจริงของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน เนื่องจากโรงเรียนมีการจัดการชั้นเรียนแบบลดความสามารถ นำนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน มารวมกันในแต่ละชั้นเรียน ประกอบกับความจำเป็นที่ต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากผู้เรียนที่เลือกวิชาทัศนศิลป์เป็นกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ทำให้มีผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้ง 3 ระดับ มาเรียนร่วมกัน จึงทำการวิจัยแบบทดลองที่มีกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว และทดลองเพียงครั้งเดียว ความแตกต่างด้านอายุย่อมทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมแตกต่างกัน ผลการเรียนรู้จึงมีความหลากหลาย มีทั้งผู้ที่ผ่านระดับดีเยี่ยมและผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน ค่าเฉลี่ยของผลการเรียนในแต่ละระดับชั้นบ่งชี้ว่าประสิทธิผลของการใช้ชุดกิจกรรมฯ เพิ่มขึ้นตามระดับชั้น ซึ่งน่าจะเป็นเพราะผู้เรียนที่อยู่ในระดับชั้นสูงกว่า อายุมากกว่า ย่อมมีความพร้อมมากกว่า จึงมีผลการเรียนที่ดีกว่า นอกจากนั้น ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์นั้น แม้จะได้รับโอกาสในการปรับปรุงผลงานระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเหล่านั้นก็ยังคงอยู่ในระดับไม่ผ่านเกณฑ์เช่นเดิม เมื่อลองนำผลการเรียนประจำปีการศึกษาของผู้เรียนดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับผลลัพธ์การเรียนรู้จากการใช้ชุดกิจกรรมฯ ก็พบว่าไม่ต่างกัน แสดงว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ สามารถแยกระดับความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ตามสภาพจริง

ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฯ เมื่อจำแนกตามกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 ละเอียด เรียกว่า เส้น มีประสิทธิภาพระดับดี ซึ่งสูงกว่ากิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ การที่เป็นเช่นนั้นน่าจะมาจากโจทย์สถานการณ์ที่สร้างขึ้นเป็นเรื่องราวใกล้ตัว และจะเกิดขึ้นในอนาคตที่แน่นอน จึงทำให้ผู้เรียนสามารถตีความหมาย แกไขสถานการณ์ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ถ่ายทอดประสบการณ์และจินตนาการได้ดี ส่วนกิจกรรมที่ 4 สิวาเพลิน มีประสิทธิภาพระดับพอใช้ ซึ่งต่ำกว่ากิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ การที่เป็นเช่นนั้น น่าจะมาจากการที่ผู้เรียนขาดความรู้พื้นฐานในการใช้สื่อนิตต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถสร้างผลงานได้ตรงตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ระบุไว้ในรูปรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ที่สร้างขึ้นชุดนี้มีคุณภาพ ผู้สอนรายวิชาทัศนศิลป์สามารถนำไปใช้ได้แบบเบ็ดเสร็จ เพราะมีทั้งคู่มือผู้สอนและคู่มือผู้เรียน ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน สามารถจัดให้ผู้เรียนเรียนแบบรายบุคคลตามบริบทของตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม การให้อิสระในการศึกษาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในการเรียนรู้เชิงรุกตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ จะเกิดประสิทธิภาพที่ดีได้ ผู้เรียนต้องมีวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นจุดด้อยของผู้เรียนส่วนใหญ่ในประเทศไทย ดังนั้น ผู้สอนควรมีมาตรการกำกับดูแลเพิ่มขึ้นเมื่อใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนรายวิชาอื่นสามารถแยกกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 ออกไปใช้เฉพาะเรื่องที่ต้องการนำไปบูรณาการกับรายวิชาของตนได้

1.2 ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมมีข้อเสนอแนะดังนี้คือ ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนอาจจะพบกลุ่มผู้เรียนที่มีข้อบกพร่องทางการอ่านและเขียน จึงควรคัดแยกนำกลุ่มเหล่านี้มาจัดการบริหารโดยการให้ฟังจากผู้สอน การถาม-ตอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจนกว่าผู้เรียนเหล่านั้นสามารถอธิบายได้ ช้่นสร้างความขัดแย้งทางปัญญา สามารถนำโจทย์สถานการณ์ไปปรับให้ตรงตามบริบทของผู้เรียนได้ ช้่นดำเนินกิจกรรมไตร่ตรอง ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ พูดคุยหรือปรึกษาเพื่อนฯ ได้ และช้่นประเมินผล ควรให้โอกาสผู้เรียนนำผลงานไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนาและอาจจะส่งผลต่อการให้คะแนน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ และมีการใช้ช้่นสร้างความขัดแย้งทางปัญญา โดยให้ผู้เรียนศึกษาโจทย์สถานการณ์ ควรสร้างโจทย์สถานการณ์ที่เป็นเรื่องราวใกล้ตัวผู้เรียน และจะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างแน่นอน เพราะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถตีความหมาย แกไขสถานการณ์และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ดี ทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดี

โครงสร้างของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ สามารถนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือวิจัยที่เกี่ยวกับรายวิชาหรือสาระการเรียนรู้อื่นๆ ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่ม และทดลองใช้ในรายวิชาตามตารางการจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ หาญพิทักษ์. (2559). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อมโนทัศน์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่องรูปสามเหลี่ยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์. (2558). Active Learning แนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก <http://chitnarongactivelearning.blogspot.com>
- ฉัตรชัย ม่วงประเสริฐ. (2558). การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง กรณีศึกษาเรื่อง พื้นฐานระบบกลไกทางแมคคาทรอนิกส์. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมระดับชาติ ครั้งที่ 8 (หน้า 69-74). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). Active learning. ข่าวสารวิชาการ. หน่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ทิตนา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ ชุ่มทอง. (2560 มกราคม 4). Active learning กำลังจะมาแต่ผล pisa ของไทยกำลังไปไม่กลับ. มติชนออนไลน์. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_414195
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปัญญาพร แพนดี (2557). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ เรื่อง การวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- เยาวเรศ ภักดีจิตร. (2557). Active Learning กับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. นครสวรรค์: สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วิทวัส ดวงภูมิเมศ และวารินทร์ แก้วอุไร. (2560). การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 11(2), 1-4.
- วิภาวรรณ สุขสุวรรณ. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องสมการเชิงตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ศศศร เดชะกุล. (2557). การพัฒนาชุดกิจกรรมทัศนศิลป์สร้างสรรค์แบบเทคนิคชินเนคติกส์สำหรับเด็กหญิงระดับชั้นประถมศึกษาของสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านอัญญาพร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, PISA THAILAND. (2559 ธันวาคม 7). ผลการประเมิน PISA 2015. ข่าวสาร. สืบค้นจาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-8/>
- สถาพร พฤษพิมูล. (2558). เอกสารประกอบการฝึกอบรมคุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้. สระแก้ว: คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2558). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ประสานการพิมพ์
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2552). 21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์
- เสนีย์ ศิริสวัสดิ์. (2557). การศึกษาประสิทธิภาพชุดการสอนปฏิบัติกีตาร์ขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- หทัยชนันท์ กานต์การันยกุล. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิลิซึมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Bonwell, C. C. and Eisen, J.A. (1991). Active learning: Creating excitement in the classroom. *ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1*. Washington D.C.: School of Education and Human Development, George Washington University.
- Frank, M. (2008). *Active learning and its implementation for teacher*. In Tomei, L.A. (Ed.). *Encyclopedia of information technology curriculum integrate* (pp. 1-8). Hershey, New York: Information Science Reference.
- Meyers, C., & Jones, T. B. (1993). *Promoting active learning: Strategies for the college classroom*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Inc.

ติดต่อผู้เขียนบทความ

บทความ : ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจรับบัณฑิตสาขาบัญชีเข้าทำงานในสถานประกอบการ
จังหวัดเชียงราย
Factors Affecting the Decision Making to Employ Accounting Graduates
of Chiang Rai Enterprises

ผู้เขียน : ณัฏพล หลั่งนาค

สถานที่ติดต่อ : คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเชียงราย
ตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57000

E-mail : natchapollungnak@hotmail.com

บทความ : ความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะท้อน
จังหวัดสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

The opinion of client towards service of Sathon Sub-District
Administration Organization, Songkhla Province in fiscal year 2019

ผู้เขียน : บุณิกา จันทรเกตุ

สถานที่ติดต่อ : สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ถนนสำโรง ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 90000

E-mail : chanikan23@hotmail.com

บทความ : การพัฒนาหลักสูตรเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Development of curriculum to enhance English reading literacy
for grade 6 students

ผู้เขียน : ธัญญาศิริ วงศ์คำปวง

สถานที่ติดต่อ : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ตำบลชมพู อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง 52100

E-mail : tanniachairat@gmail.com

บทความ : ภาพพจน์ : กลวิธีการใช้ภาษาในพระราชนิพนธ์ร้อยกรองในรัชกาลที่ 3
Figure of Speech: The Language Usage in Poetry Writings
by The King Rama III
ผู้เขียน : รุ่งภัสสรณ์ ศรีธาธานพัฒน์
สถานที่ติดต่อ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
E-mail : waralee5424@hotmail.com

บทความ : ความคาดหวังของสังคมต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ตามแนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
Social Expectations for Master of Political Science, Politics and
Government Program, Suratthani Rajabhat University toward
Process of Teaching in the 21st Century
ผู้เขียน : อัครศิริ ลาปี่อ
สถานที่ติดต่อ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100
E-mail : sirin.a@hotmail.com

บทความ : อิทธิพลของความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงาน
ของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Influence of Work Honesty on Work Efficiency of Business
Accountants in the Northeast Province
ผู้เขียน : บุญช่วง ศรีธรราชภรณ์
สถานที่ติดต่อ : คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120
E-mail : E-Mail : Boonchaung@hotmail.com

บทความ : แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานผู้ให้บริการธุรกิจการแพทย์แผนไทย: กรณีพนักงานผู้ให้บริการในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
Working Motivation of Service Providers of Thai Traditional Medicine Business: A Case of Service Providers in Mueang District, Chiang Rai Province

ผู้เขียน : พรรณภา สวนรัตนชัย

สถานที่ติดต่อ : คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ วิทยาลัยเชียงราย
ตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57000

E-mail : E-mail: suanphan29@outlook.com

บทความ : การพัฒนาชุมชนบนฐานวัฒนธรรม : ความท้าทายต่อการจัดการศึกษาสังคมสงเคราะห์เชิงพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย
Multiculturalist-based Community Development: The Challenge towards Social Work Education Provision in Northern Thailand Pattanaphanu Tooltham

ผู้เขียน : พัฒนภานุ ทูลธรรม

สถานที่ติดต่อ : สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ถนนเลี้ยวเมืองพิษณุโลก ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000

E-mail : pattanaphanu.tooltham@yahoo.com

บทความ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม
The organizing learning activities using Project Based Learning to develop professional skills on food preservation and food processing for grade 10 students in Wiangchai Witthayakhom School.

ผู้เขียน : กนกนภัส สีสราข

สถานที่ติดต่อ : มหาวิทยาลัยพะเยา 19 หมู่ 2 ตำบลแม่กา
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000

E-mail : -

บทความ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ในรายวิชาทัศนศิลป์
สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

A Set of Constructivist Learning Activities in Visual Arts for Lower
Secondary School Level

ผู้เขียน : โฉมวลี เจือวงษ์

สถานที่ติดต่อ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ถนนอุทองนอก แขวงวรวิหาร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

E-mail : Chomwalee56@gmail.com

.....

คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ วารสารการวิจัยกาส่องคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ประเภทบทความ

1. บทความวิชาการ (Academic Article) หมายถึง บทความที่เขียนขึ้นที่ผู้เขียนตั้งใจหยิบยกประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในแวดวงวิชาการ วิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หรือวิพากษ์ ทศนะหรือแนวคิดเดิม และ/หรือนำเสนอหรือเผยแพร่แนวคิดใหม่ เพื่อมุ่งให้ผู้อ่านเปลี่ยนหรือปรับเปลี่ยน แนวคิด ความเชื่อมาสู่ความคิดของผู้เขียน บทความวิชาการเน้นการให้ความรู้เป็นสำคัญและต้องอาศัยข้อมูล ทางวิชาการ เอกสารอ้างอิง และเหตุผลที่พิสูจน์ได้ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้อ่าน

2. บทความวิจัย (Research Article) หมายถึง บทความที่เขียนขึ้นจากงานศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical Study) หรือที่เรียกว่า งานวิจัย สารของบทความสะท้อนให้เห็นขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ซึ่งได้แก่ การกล่าวถึงความเป็นมาของปัญหาหรือวัตถุประสงค์การวิจัย การดำเนินการศึกษา การแสดง ข้อค้นพบหรือผลวิจัย และการบอกความหมายและความสำคัญของผลที่ได้จากการศึกษาในทางทฤษฎี หรือปฏิบัติ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย ทฤษฎีกรอบแนวคิด ผลการวิจัย สรุปผล ข้อเสนอแนะ และการอ้างอิงข้อมูล อย่างเป็นระบบ

3. บทความปริทัศน์ (Review Article) หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (state of the art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้าง และทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

4. บทวิจารณ์หนังสือ (book review) หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่าและ คุณูปการของหนังสือ บทความ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องบอกรายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนหน้าและเลข ISBN ให้ชัดเจนด้วย โดยใช้หลักวิชาการ และดุลพินิจอันเหมาะสม

การเตรียมต้นฉบับ

1. ผลงานวิชาการ/บทความที่ส่งมาต้องไม่ได้รับการเผยแพร่ที่ใดมาก่อน
2. การพิมพ์ให้จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Office Word ระเบียบรทัดเดียว โดยจัดหน้ากระดาษ ขนาด A4 (8.5x11 นิ้ว) ตั้งค่าน้ำกระดาษสำหรับการพิมพ์ห่างจากขอบกระดาษทุกด้าน ด้านละ 1 นิ้ว (2.5 เซนติเมตร) ใส่เลขหน้ากำกับทุกหน้า ยกเว้นหน้าแรก
3. รูปแบบตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้แบบ Angsana New
4. จำนวนหน้าของบทความอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า (รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง)

5. ต้นฉบับพิมพ์เป็นภาษาไทย องค์ประกอบต่างๆ ของบทความวิจัยหรือบทความวิชาการให้จัดทำตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับนี้ ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) พิมพ์ไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา
- 2) ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย) พิมพ์ไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา อยู่ถัดลงมาจากชื่อเรื่อง หากมีผู้เขียนหลายคนที่ตั้งกัต่างหน่วยงานกัน ให้ใช้ตัวอักษรอารบิกตัวเล็กกำกับเหนืออักษรสุดท้ายของนามสกุลแต่ละคน ใส่เครื่องหมายจุลภาค (Comma) ถัดจากตัวอักษรอารบิกตามด้วยเครื่องหมายดอกจัน (Asterisk) สำหรับผู้เขียนสำหรับติดต่อ (Corresponding Author)
- 3) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) พิมพ์ไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา
- 4) ชื่อผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ) พิมพ์ไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา อยู่ถัดลงมาจากชื่อเรื่อง หากมีผู้เขียนหลายคนที่ตั้งกัต่างหน่วยงานกัน ให้ใช้ตัวอักษรอารบิกตัวเล็กกำกับเหนืออักษรสุดท้ายของนามสกุลแต่ละคน ใส่เครื่องหมายจุลภาค (Comma) ถัดจากตัวอักษรอารบิกตามด้วยเครื่องหมายดอกจัน (Asterisk) สำหรับผู้เขียนสำหรับติดต่อ (Corresponding Author)
- 5) บทคัดย่อ (ภาษาไทย) พิมพ์ไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา เป็นข้อความสรุปงานวิจัยที่สมบูรณ์ในรูปแบบที่สั้นและกระชับ ภาษาไทยไม่เกิน 10 บรรทัด และต้องให้มีคำสำคัญ (Keywords) ประมาณ 3-5 คำ ด้านล่างถัดจากบทคัดย่อ
- 6) Abstract (ภาษาอังกฤษ) พิมพ์ไว้ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา เป็นข้อความสรุปงานวิจัยที่สมบูรณ์ในรูปแบบที่สั้นและกระชับ ภาษาอังกฤษไม่เกิน 300 คำ และต้องให้มีคำสำคัญ (Keywords) ประมาณ 3-5 คำ ด้านล่างถัดจากบทคัดย่อ
- 7) ความสำคัญของปัญหา พิมพ์ไว้ชิดขอบซ้ายหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา
- 8) วัตถุประสงค์การวิจัย พิมพ์ไว้ชิดขอบซ้ายหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา
- 9) วิธีดำเนินการวิจัย พิมพ์ไว้ชิดขอบซ้ายหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา
- 10) ผลการวิจัย พิมพ์ไว้ชิดขอบซ้ายหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา
- 11) สรุป อภิปรายผล พิมพ์ไว้ชิดขอบซ้ายหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา
- 12) ข้อเสนอแนะ พิมพ์ไว้ชิดขอบซ้ายหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา
- 13) เอกสารอ้างอิง พิมพ์ไว้ชิดขอบซ้ายหน้ากระดาษ ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา

6. การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และชื่อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถานควรหลีกเลี่ยงการเขียนภาษาอังกฤษปนภาษาไทยโดยไม่จำเป็น กรณีจำเป็นให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยในวงเล็บภาษาอังกฤษ โดยคำแรกให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนอักษรและคำที่เหลือทั้งหมดให้พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นชื่อเฉพาะทุกคำให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ การปรากฏอยู่หลายที่ในบทความของศัพท์คำเดียวกันที่เป็นภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษให้ใช้คำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษเฉพาะครั้งแรก ครั้งต่อไปใช้เฉพาะคำศัพท์ภาษาไทยเท่านั้น

7. ตาราง รูปภาพ ภาพลายเส้น แผนภูมิ และกราฟ (Tables, Pictures, Figures, Diagrams and Graphs) ให้แทรกไว้ในเนื้อเรื่องอาจจัดทำเป็นขาวดำหรือสีก็ได้ โดยให้ผู้เขียนบทความคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น เรียงลำดับให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ชื่อตารางให้อยู่ด้านบนของตาราง ส่วนชื่อรูปภาพ แผนภูมิ และกราฟให้อยู่ด้านล่างพร้อมทั้งคำอธิบายสั้นๆ ที่สื่อความหมายได้สาระครบถ้วน

8. เอกสารอ้างอิง มีรูปแบบ ดังนี้

หนังสือทั่วไป

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ*. (ครั้งที่พิมพ์-ถ้ามี). เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์ของหนังสือแปล). *ชื่อหนังสือ*. (ชื่อผู้แปล, ผู้แปล).

เมืองที่พิมพ์หนังสือแปล : สำนักพิมพ์. (งานของผู้แต่งพิมพ์เมื่อ ระบุปีที่พิมพ์).

หนังสือชุด (มีหนังสือหลายเล่มในชุด)

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (เล่ม ระบุเลขของเล่มแรก-เล่มสุดท้าย). เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

หนังสือรายปี

ชื่อองค์กรหรือผู้จัดทำหนังสือรายปี. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ*. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

หนังสือที่จัดพิมพ์ในโอกาสพิเศษ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ*. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์. (รายละเอียดว่าพิมพ์โอกาสใด)

หนังสือที่มีบรรณาธิการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ*. ชื่อบรรณาธิการ, (บรรณาธิการ). เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

บทหนึ่ง ๆ ในหนังสือที่มีบรรณาธิการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบท. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), *ชื่อหนังสือ*
(หน้าระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบท). เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่มีบรรณาธิการ

ชื่อบรรณาธิการ. (บรรณาธิการ). (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ*. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง/บรรณาธิการ/ผู้รวบรวม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). (ครั้งที่พิมพ์-ถ้ามี). เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

บทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ระบุเลขของปีที่หรือเล่มที่ (ระบุเลขของฉบับที่),
ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความ.

บทความของ “วารสารออนไลน์” ทางอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง. (ปี, เดือน วันที่เผยแพร่). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ระบุเลขของปีที่ (ระบุเลขฉบับ),
สืบค้นจาก <http://xxxxxx>

บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปี, เดือน วันที่ตีพิมพ์). ชื่อบทความ/คอลัมน์/หัวข้อข่าว. ชื่อหนังสือพิมพ์, หน้า
 ระบุเลขหน้าที่นำมาอ้างอิง.

บทความในสารานุกรม

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อสารานุกรม, ระบุเลขเล่มที่ : ระบุเลขของหน้าแรก-
 หน้าสุดท้ายของบทความ.

บทวิจารณ์หนังสือที่ตีพิมพ์ในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทวิจารณ์. (ปีที่พิมพ์). วิจารณ์หนังสือ ชื่อหนังสือ, โดย ชื่อผู้แต่งหนังสือ.
 ชื่อวารสาร, ระบุเลขของปีที่ (ระบุเลขของฉบับที่), ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

วิทยานิพนธ์ที่เผยแพร่ในฐานข้อมูล

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). ชื่อสถาบันการศึกษา.
 สืบค้นจาก ชื่อฐานข้อมูล. (ระบุเลขที่อ้างอิงในฐานข้อมูล-ถ้ามี)

วิทยานิพนธ์ทั่วไป (ไม่ได้ค้นจากฐานข้อมูล)

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). ชื่อสถาบันการศึกษา.
 เมืองที่พิมพ์.

เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือเอกสารอัดสำเนา

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเอกสาร. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์. (อัดสำเนา).

รายงานการประชุมทางวิชาการ/สัมมนา

ชื่อผู้จัดประชุม. (ปีที่พิมพ์). ชื่อรายงาน. เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี : สำนักพิมพ์-ถ้ามี.

เอกสาร/สิ่งพิมพ์รัฐบาล หรือเอกสารทางราชการ

ชื่อหน่วยงาน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเอกสาร (ระบุเลขที่เอกสาร-ถ้ามี). เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ประกาศหรือคำสั่ง

ชื่อหน่วยงาน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อประกาศหรือคำสั่ง. วัน เดือน ปีที่ประกาศหรือออกคำสั่ง.

กฎหมาย

ชื่อกฎหมาย. (ปี, เดือน วันที่ประกาศใช้). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม X ตอนที่ X. หน้า
 ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของกฎหมายที่อ้างอิง.

แผนที่

ชื่อผู้จัดทำ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อแผนที่. (มาตราส่วน X: XXXX)

การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. ตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์-ถ้ามี. สัมภาษณ์. วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์.

โสตทัศนวัสดุ

ชื่อผู้จัดทำ. (ตำแหน่งของผู้ทำ-ถ้ามี). (ปี, เดือน วันที่เผยแพร่). ชื่อของงานโสตทัศนวัสดุ
[ประเภทโสตทัศนวัสดุ]. เมืองที่จัดทำ : หน่วยงานที่จัดทำ-ถ้ามี.

เว็บไซต์ที่สามารถระบุชื่อเจ้าของเว็บไซต์ได้

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ ระบุวันที่ เดือน ปี, จาก ชื่อเจ้าของเว็บไซต์ :
<http://xxxxxx>

เว็บไซต์ที่ไม่สามารถระบุชื่อเจ้าของเว็บไซต์ได้

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ ระบุวันที่ เดือน ปี, จาก <http://xxxxxx>

เว็บไซต์ที่ไม่สามารถระบุชื่อผู้แต่งและชื่อเจ้าของเว็บไซต์

ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ ระบุวันที่ เดือน ปี, จาก <http://xxxxxx>

การส่งต้นฉบับ

ให้ผู้เขียนบทความส่งต้นฉบับได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/ksk> พร้อมกรอกข้อมูลเกี่ยวกับชื่อบทความและชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สังกัด กรณีเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษากรอกข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร สาขา และที่อยู่ติดต่อได้สะดวก หมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address เพื่อสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่สามารถติดต่อกลับได้สะดวก

การพิจารณาต้นฉบับ

บรรณาธิการจะพิจารณาด้านฉบับและจะแจ้งผลการพิจารณาผ่านทางระบบที่ <http://research.crru.ac.th/journal/> และแจ้งให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร โดยจะมีการตรวจสอบการเผยแพร่ซ้ำซ้อนหรือการกระทำอันผิดจริยธรรมการวิจัยกับบทความทุกบทความที่ได้รับการพิจารณาตอบรับการตีพิมพ์เผยแพร่ ทั้งนี้หากตรวจพบ วารสารการวิจัยกาสละลงจะดำเนินการแจ้งให้ต้นสังกัดของผู้เขียนทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

การชำระค่าลงทะเบียนเมื่อผ่านการตรวจสอบรูปแบบ

เมื่อผ่านการตรวจสอบรูปแบบของบทความแล้ว สถาบันวิจัยและพัฒนาจะแจ้งให้ชำระค่าลงทะเบียนตีพิมพ์บทความ ตามประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เรื่องอัตราค่าลงทะเบียนตีพิมพ์บทความและค่าสมาชิก

1. สำหรับนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	บทความละ 2,500 บาท
2. สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยต่างๆและบุคลากรภายนอก	บทความละ 3,500 บาท

ชำระค่าลงทะเบียนตีพิมพ์บทความ โดยส่งจ่ายธนาคารในนาม “มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย” และส่งธนาคารมา

วารสารการวิจัยกาสะลองคำ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

(วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ไม่มีนโยบายในการคืนเงินค่าลงทะเบียนในทุกกรณี)

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

คุณอัจฉรา สินไชยกุล

คุณเจนณรงค์ ยศมูล

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์ 0 5377 6000 ต่อ 1907-1910

โทรสาร 0 5377 6227

E-mail: kasalongkham.crru@gmail.com

ตัวอย่างบทความ

การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการทำวิจัย
ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตภาคเหนือตอนบน
ทิพย์วัลย์ ศรีพรหม^{1*}

**An Analysis of Causal Factors Influencing the Motivation toward Research
Work of the Lecturers in the Upper Northern Rajabhat Universities**
Thippawan Sriprom^{1*}

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ Master of Education, Research and Education Evaluation, Chiangrai Rajabhat University.

* Corresponding author. Tel. XXX-XXXXXXX E-Mail : XXXXX@hotmail.com

บทคัดย่อ

.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract

.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words

ความสำคัญของปัญหา

.....
.....
.....

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.
2.

วิธีดำเนินการวิจัย

.....

.....

.....

ผลการวิจัย

.....

.....

.....

สรุป อภิปรายผล

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

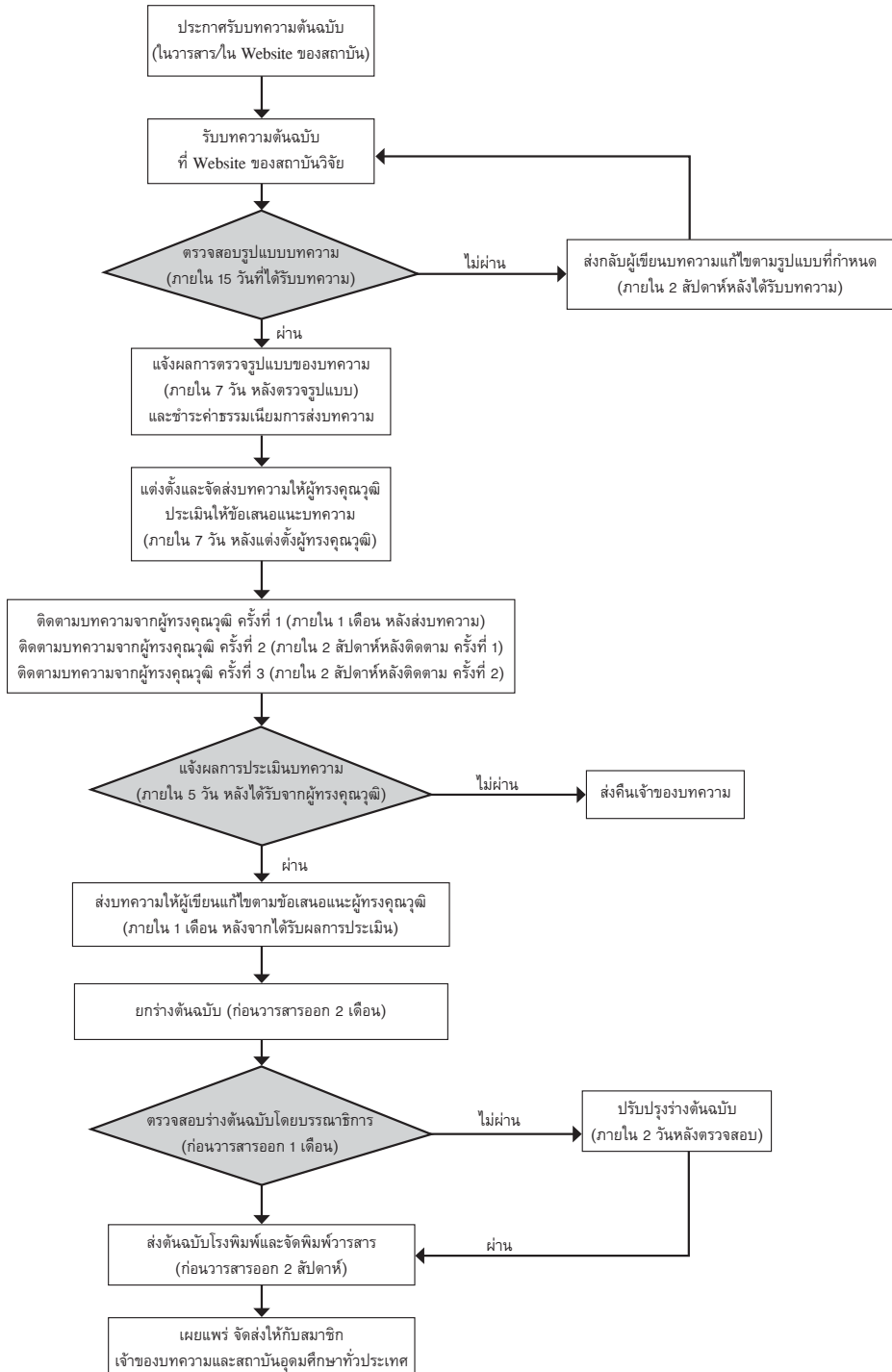
เอกสารอ้างอิง

.....

.....

.....

ขั้นตอนในการจัดทำวารสารการวิจัยกาสละงคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

๔๑/๒๕๖๒

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เรื่อง กำหนดอัตราค่าลงทะเบียนตีพิมพ์บทความลงในวารสารการวิจัยกาสะลองคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้จัดทำวารสารการวิจัยกาสะลองคำ เพื่อนำเสนอบทความทางวิชาการและบทความวิจัยด้านต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ และข้อ ๖ (๕) แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ว่าด้วยเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงกำหนดอัตราค่าลงทะเบียนตีพิมพ์บทความลงในวารสารการวิจัยกาสะลองคำ ดังต่อไปนี้

๑. ค่าลงทะเบียนสำหรับนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
บทความละ ๒,๕๐๐ บาท
๒. ค่าลงทะเบียนสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยต่างๆ และบุคคลทั่วไป
บทความละ ๓,๕๐๐ บาท

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย มุ่งไธสง)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย